

De onsterfelijke Pa Pinkelman

Godfried Bomans

bron

Godfried Bomans, *De onsterfelijke Pa Pinkelman*. Met illustraties van Carol W. Voges. Elsevier, Amsterdam / Brussel 1953 (derde druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/boma001onst02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Voorwoord

Op 12 November 1945 begon er in het Amsterdamse dagblad 'de Volkskrant' een geïllustreerd vervolgverhaal te lopen, dat reeds dadelijk de indruk wekte, zeer sterk overeen te komen met soortgelijke strips uit andere bladen en toch iets geheel anders te zijn. Kinderen, gewoonlijk de eerste lezers van dit soort verhalen, voelden direct, dat zij met iets bijzonders te maken hadden en betrokken hun ouders al spoedig in het vraagstuk, wat voor een raar verhaal het leven van Pa Pinkelman is. Dit vraagstuk werd sedertdien in tal van huisgezinnen besproken. Vervolgens veroverde het de stamtafels van koffiehuisen, de vergaderlokalen van kegelclubs, de bijeenkomsten van gemeenteraden, de discussies van letterkundige genootschappen. Ik twijfel niet, of er komt nog eens een tijd, dat koninklijke academies van wetenschappen in verscheidene begaafde landen zich met het probleem zullen inlaten, wat voor een raar verhaal 'De Avonturen van Pa Pinkelman' eigenlijk is.

In afwachting van het beslissende antwoord, kan ik niet beter doen dan mijn schuchtere mening kenbaar maken over de raarheid der avonturen van Pa

Pinkelman. Het is de mening van een huisvader. Zij komt in het kort hierop neer, dat Pa Pinkelman evenals Don Quichotte de held is van een verhaal, hetwelk ontstond uit de behoefte om ons te vermaken met een beetje spot over andere verhalen van dezelfde aard. Don Quichotte is de dolende ridder, die zijn tijdgenoten wilde laten zien, hoe absurd de verhalen over dolende ridders zijn. Pa Pinkelman is de stripheld, die ons wil tonen, hoe onmogelijk striphelden zijn. Doch daar blijft het niet bij. Het verhaal over Don Quichotte is onzin, maar geen gewone onzin. Het is de heerlijke onzin van iemand, die het leven heel goed kent en heel vurig bemint. Het is de grandioze onzin van een kunstenaar, die vol speels vernuft zit, doch ook vol diep gevoel en vol verlangen naar rechtvaardigheid en goedheid. Dit soort onzin ontlokt de lezer aanvankelijk een glimlach, vervolgens doet het hem schaterlachen, gieren van het lachen, schuddebuiken van het lachen en eindelijk, als de tranen van het lachen over zijn kaken rollen, krijgt hij het besef, dat de dingen waarom hij zo hartelijk en welgemeend lacht, nu juist de dingen zijn, die stemmen tot waarachtige levensernst.

De avonturen van Pa Pinkelman hebben een hoog zedelijk gehalte. Dit maakt ze juist zo leuk. Veruit de meeste avonturen hebben helemaal geen zedelijk gehalte. Er is niets zedelijks aan, paardje te rijden op een leeuw, in een kanonneerboot uit het Merwedekanaal weg te stomen en te belanden bij de bewoners van de planeet Mars of te midden van vulkaan-uitbarstingen toevallig het sleuteltje op te rapen, dat toegang geeft tot het geheime cabinet van doctor Chi Lang Wang. Van deze dingen kan men in het gunstigste geval zeggen, dat zij de zedelijke kern van het menselijke leven niet raken.

Hoe anders is het gesteld met Pa Pinkelman! Niets van hetgeen hij doet, gaat ongemerkt voorbij aan onze zedelijke behoefte om ware heldenmoed te bewonderen. Wie onzer wordt niet ergens, diep in zijn ziel misschien, achtervolgd door drie huisknechten, hem gedurig herinnerend aan de valse aanspraken ener verderfelijke maatschappij? Iedere overwinning van Pa Pinkelman op de huisknechten is een triomf van de oorspronkelijke tovenaer, die in de menselijke inborst huist, op de fatale machten van de maatschappelijke conventie. Elke omhelzing tussen Pa Pinkelman en tante Pollewop is een bevestiging der zedelijke waarheid, dat het geluk alleen is weggelegd voor lieden, die in staat zijn, goedheid te waarderen. En Karelkje! Kan men aan Karelkje denken zonder te beseffen, dat bedorven jongetjes genezen moeten worden van hun zelfzucht door de kennismaking met de moeilijkheden des levens? Neen, zonder deze bijgedachte kan men aan Karelkje niet denken! Dit maakt Karelkje tot een geheel aparte strip-figuur. Hij vertegenwoordigt de behoefte der mensheid aan gezonde ethiek. En de bolhoed. Slechts uit bolhoeden worden duiven en konijnen te voorschijn getoverd. Wij allen hebben om die reden bolhoeden nodig in dit aardse leven. De bolhoed van Pa Pinkelman behelst alle geheimen, die voor het blote oog onwaarneembaar verborgen liggen achter de schijn gestalten der werkelijkheid.

Ja, de avonturen van Pa Pinkelman vormen een werk van grote zedelijke schoonheid. Niets ter wereld stemt zo zeer tot opgewektheid en humor als het geloof, dat werken van grote zedelijke schoonheid mogelijk en nuttig zijn. Dit is, althans in de morele orde, het ware geloof. Het is ook het geloof van de gewone man. Wat ik in de avonturen, die

Godfried Bomans bij elkaar fantaseerde, geniaal zou willen noemen, is het feit, dat Pa Pinkelman inderdaad bij al wat hij beleeft, een gewone man is. Deze avonturen behoren tot het ongewoonste, dat een gek zou kunnen uitdenken. Alles er in is gewoon. Alleen de held is gewoon. Hij heeft de zedelijke moed, gewoon te zijn onder de meest ongewone omstandigheden.

Later, wanneer Pa Pinkelman als meesterwerk zal worden voorgelegd aan de koninklijke academies van verschillende beschaafde landen, zal men ongetwijfeld tot veel diepergaande gevolgtrekkingen komen. Men zal symboliek ontdekken in de eigennamen, sierlijkheden in de zinsbouw, levensdiepten in de interpunctie, wijsbegeerten in de woorden van Kareltje en Flop. Ik geloof niet, dat de verstandige lezer trachten moet, het gras voor de voeten der koninklijke academies weg te maaien. Hij moet maar stilletjes beginnen te lezen. Ik durf er mijn zakdoek op te verpanden, dat hij weldra beginnen zal, stilletjes te lachen.

ANTON VAN DUINKERKEN

1

Het hofje van Pa Pinkelman en tante Pollewop wordt van onzedelijkheid beticht. De onsterfelijke man zweeft in een bolhoed boven Haarlem en besluit er op los te gaan.

Zo leefden Pa Pinkelman en tante Pollewop tevreden op hun hofje te Haarlem. Het was een alleraardigst hofje, met hardstenen stoepjes, groen geschilderde luifels en een pomp in het midden, waar door de week water uitkwam en op Zon- en feestdagen limonade, want de regenten waren geen krentenkakkers en keken niet op een dubbeltje. Het was oorspronkelijk een Doopsgezind hofje geweest, maar later was het Remonstrants geworden en nu was het Anti-Revolutionnair, met uitzondering van Pa Pinkelman en tante Pollewop (Vrijzinnig), het echtpaar Rempelbeen (Christelijk-Historisch) en een der regenten, die door een misverstand bij de K.A.B. was aangesloten en vergeten had er werk van te maken. Er heerste vrede en welvaart, de oudjes waren allen gelukkig getrouwd en leidden een onberispelijke levenswandel. De voornaamste bron van inkomsten van het hofje was Pa Pinkelman. Tot uit Amerika en Tahiti kwamen de vreemdelingen om zijn huisje met de gevelsteen te zien. Voor de somma

van vijf centen vertoonde de beroemde man zich voor het raam en voor een dubbeltje kwam hij naar buiten en gaf de vreemdeling een hand. In het begin was Pa Pinkelman daar zuinig mee, maar later zag hij het breder en holde meteen naar buiten, als er vreemdelingen kwamen.

Aan vrouwelijke bezoekers gaf hij wel eens, als hij daar gegronde reden toe zag, een kus en dat kwam op een kwartje. Soms gaf hij eerst de kus en declareerde dan het kwartje, maar het kwam ook wel voor dat hij eerst het kwartje wilde hebben en pas daarna de kus gaf. Tijdens de zomermaanden, als het toerisme op zijn hoogtepunt was, kuste hij op die wijze een aardige boterham bij elkaar. In de loop van het Holland-festival kwam hij zelfs, de omzetbelasting niet meegerekend, tot een halve ton, allemaal in gloednieuwe kwartjes, en was hij

's avonds doodop. De regenten hielden drie vergaderingen over de vraag of dit niet, vooral op de Zondagen, als onzedelijk moest beschouwd worden. Eerst dachten ze van wèl, maar toen Pa Pinkelman verklaarde dat de helft van elk kwartje voor het hofje was, begonnen ze te twijfelen en gaven de zaak over aan de kerkeraad. De kerkeraad gaf de zaak over aan een commissie, die na een stormachtige bijeenkomst besloot dat de beslissing hierover bij de regenten lag, waarna de regenten Pa Pinkelman een brief schreven om op Zondag de dubbele prijs te berekenen. Zo rolde het leven genoegelijk voort, tot er op een dag iets vreselijks gebeurde.

Een der regenten was van een wandeling thuis gekomen, had zich bij de haard gezet en was op de zeldzame gedachte gekomen om de Statuten van het hofje eens door te nemen. Zo gaat dat soms: men zit bij de kachel, verveelt zich en denkt opeens: kom, laat ik eens wat statuten gaan lezen. Hij las een half uur, sloot toen het boek en stak de straat over, waar een andere regent woonde. 'Willem,' sprak hij ernstig, 'ons hofje leeft in concubinaat.' De andere regent verbleekte. 'Alle donders,' mompelde hij, 'dat liegt er ook niet om. En wat is concubinaat?' 'Dat zal ik je vertellen,' zei de eerste regent, 'concubinaat is, als man en vrouw onwettig tezamen leven. Ons hofje is alleen voor mannen. Echtparen zijn ten strengste verboden.'

De regenten kwamen nog die zelfde dag in vergadering bijeen. Het bleek, dat vanaf 1536 het hofje al in concubinaat geleefd had en dat die onhoudbare toestand tot op heden onafgebroken had voortgeduurd. De Vader van het hofje werd ontboden en kreeg ongenadig op zijn donder. Hierna moesten de bewoners van het hofje rond de pomp bijeenkomen,

alwaar de oudste regent hen gestrengelijk toesprak. 'Losbollen!' sprak hij met bekommerde stem, 'ik schaam mij over u. Is me dat een toestand hier? Alle vrouwen vliegen eruit, vóór het avond is! Heeft er iemand nog wat te zeggen?' 'Ja, ik!' riep tante Pollewop.

Allen keerden zich om. 'Wie riep daar?' vroeg de oudste regent bars. 'Ik!' riep tante Pollewop, 'en nu doe ik het weer. En ik zal blijven roepen, zolang ik van Pa Pinkelman houd. Ik ga hier niet weg. Ik blijf bij die heerlijke kerel. Het kan me niets schelen om in konkeldebaat te leven, wat zeg jij, Theo?' 'Ik heb er ook geen bezwaar tegen,' sprak Pa Pinkelman, 'laten we gewoon doorgaan, of we van niets weten.' 'Dat zou je wel willen, oude snoeper,' antwoordde de regent met een schelle lach, 'maar dan moet je vroeger opstaan.' 'Ik wil best wat vroeger opstaan,' zei Pa Pinkelman, die gewoonlijk pas tegen halftien beneden was, 'als we maar in kiezelbinaat bij mekaar mogen blijven, want daar gaat 't toch maar om.' Doch de regenten waren onverzettelijk en alle vrouwtjes werden een voor een naar een apart gelegen vrouwenhofje weggevoerd, waar ze in sombere huisjes hun intrek namen. Met tante Pollewop had men nog de meeste moeite. Zij hield zich zo stevig aan de pomp vast, dat zij met pomp en al moest worden weggekruid. Pa Pinkelman sloeg haar vertrek vanuit een bovenraam van zijn huisje rustig gade. 'Een enig mens,' sprak hij peinzend, 'daar zijn ze nog niet mee klaar.'

De voortreffelijke man had juist gezien. Want in het nieuwe hofje was er met tante Pollewop geen huis meer te houden. Zij sloeg eerst met alle zorg alle ramen kapot en zette toen de pomp midden in de regentenkamer, waar zij met zoveel ijver begon

te zwingelen dat het water al spoedig aan de raamkozijnen stond. Hierna ging zij naar buiten en stak het huisje van de portier in brand. Vervolgens zette zij haar ledikant dwars voor de ingang van het hofje en begaf zich voldaan ter ruste. 'We zullen eens zien wie hier de baas is,' sprak zij, tevreden haar nachtmuts opzettend, 'papa zei altijd: Anna heeft een willetje, en ik geloof dat de man gelijk had. En van dat snobbeldesnaat, daar geloof ik niets van. Als dat zo was, had ik het al lang gemerkt en Theo heeft zijn ogen ook niet in zijn zak zitten. Ik ben oud en wijs genoeg om te weten dat ik veertig jaar getrouwd ben. Nee, het is een list om ons uit elkaar te drijven, dat is het. Ze willen Pa Pinkelman alleen hebben, omdat hij zoveel kwartjes bij elkaar zoent, die goeie sul. En als ik er niet bij ben, dan zoent hij natuurlijk meer, dat is duidelijk. Maar ze zijn nog niet met me klaar!' En tante Pollewop gaf een geweldige slag op het kussen.

Hoe stond het intussen met Pa Pinkelman? Was hij zenuwachtig, liep hij gejaagd op en neer? Niets van dit alles. Hij glimlachte slechts. Zo groot was de kracht van die wijsgerig geschoolde geest, dat Pa Pinkelman slechts glimlachte. Hij hing zijn bolhoed aan een haakje en klom bedaard langs de zoldertrap naar boven. Hier opende hij een kist en nam er een stoffige bolhoed uit, die hij voorzichtig afblies. Vervolgens zette hij de hoed op het hoofd. En zie, nu gebeurde er iets merkwaardigs. Zijn gestalte werd rechter, zijn wangen begonnen te gloeien en er kwam zulk een vuur in zijn blik, dat het linkerbrilleglas spontaan in scherven sprong. Pa Pinkelman haalde diep adem en richtte zich kaarsrecht op.

'Ik geloof dat het beginnen gaat,' mompelde hij, hees van ontroering, 'jongens, ik heb er weer zin in!'

De vermaarde man daalde de zoldertrap af en liep het binnenplaatsje dwars over. Bij de regentenkamer gekomen stak hij zijn hoofd naar binnen en knikte vriendelijk. Daar zaten de heren rond de bestuurstafel, tot aan hun knieën in het water. 'Heren,' sprak Pa Pinkelman bedaard, 'ik ga er vandoor. Ik groet u.' Allen zaten verstomd. 'De poort is op slot,' sprak de voorzitter eindelijk, 'je kunt er niet uit.' 'O nee?' zei Pa Pinkelman, 'dan moet je tòch voor de aardigheid eens opletten.'

Pa Pinkelman blies in zijn bolhoed en het volgend ogenblik zeilde hij statig over de muren van het hofje heen. Het was een mooie, windstille nacht, met volle maan. Pa Pinkelman deed het rustig aan en genoot intens van het tochtje. Eerst cirkelde hij driemaal om het uurwerk van de oude Sint Bavo heen en toen bleef hij een tijdje boven de Grote Houtstraat hangen om te kijken naar het opbreken van het wegdek en het vernieuwen van een rioolbuis, een schouwspel, dat hem reeds van kindsbeen af machtig had aangegrepen. Eindelijk begon het

verlangen naar tante Pollewop zich in hem te roeren. Hij versnelde zijn vaart en ondernam een rondvlucht over de vijf en twintig voornaamste hofjes van Haarlem. Pa Pinkelman wist volstrekt niet in welk daarvan tante Pollewop haar intrek genomen had, maar zijn ontzaglijk brein had hiervoor een oplossing uitgewerkt, die wij zonder aarzeling geniaal durven noemen.

Hij dacht: als ik iets gekz zie, dan ben ik terecht. Eenvoudiger kan het al niet, maar kom er maar eens op. Eindelijk ontwaarde hij een hofje, dat geheel aan zijn verwachtingen beantwoordde. Het stond half onder water, de portierswoning lag in puin en de ramen der huisjes waren alle kapot geslagen. Pa Pinkelman herkende terstond hierin de speelse geest van tante Pollewop en zweefde opmerkzaam langs de venstertjes. Toen hij een kamertje zag met veel boterhampapiertjes glimlachte hij en belde aan. Er deed niemand open. Pinkelman trad binnen en keek om zich heen. Het vertrek was leeg. Op tafel echter lag een briefje: *'Lig in de poort. Let maar niet op de rommel, ik was wat geprikkeld. In de kast vind je drie broodjes. Kom je gauw? Anna.'* Het gemoed van Pa Pinkelman werd teder. 'Lekkere troela,' mompelde hij. 'Snabbelvink, Kneukelaar.' En na deze uitbarsting van echtelijke genegenheid spoedde hij zich onverwijld naar de poort.

Daar lag tante Pollewop, met een lampje naast zich en een leeg trommeltje op de dekens. 'Anna', sprak Pa Pinkelman. Tante Pollewop werd onmiddellijk wakker. 'Theo,' antwoordde zij, 'wat is er?' Pa Pinkelman glimlachte. 'Hier ben ik,' zei hij. 'Precies,' sprak tante Pollewop, 'en dat is de hoofdzaak.' 'Je hebt hier aardig huisgehouden,' hernam Pa Pinkelman, de bouwvallen van het hofje over

ziende. 'Ik was ontstemd,' legde tante Pollewop uit, 'maar nu is het over. Zeg maar wat ik doen moet.' Pa Pinkelman dacht een ogenblik na. 'Opstaan,' zei hij. Tante Pollewop stond ogenblikkelijk op en deed haar bontje om. Tegen de geestkracht van deze man was niets bestand. 'En nu, Theo?' vroeg zij nederig. 'Er op los,' antwoordde Pa Pinkelman, 'en geen gesabbel.' Dit was juist het antwoord, dat tante Pollewop verwachtte. Zij gaarde haar hoedje, haar tasje en haar boterhammetjes bijeen en dribbelde opgewekt achter de beroemde man aan.

2

De Pinkelmannianen verenigen zich, rukken op in de richting van België en komen in Helsinborg aan. Zij stijgen in een luchtschip tot onmetelijke hoogte en doen aldaar een vreselijke ontdekking.

Pa Pinkelman bleef een tijdje besluiteloos door Haarlem wandelen, als een postduif, die zijn draai niet kan vinden. Tante Pollewop was een veel te verstandige vrouw om hem in deze periode vragen te stellen. Zij begreep dat onder die eenvoudige bolhoed het reusachtige brein van Pa Pinkelman aan het werk was. Zij begreep tevens dat, bij deze enorme gedachten vergeleken, haar eigen bedenksels van nul en gener waarde waren, onaanzienlijke keutels naast de machtige uitwerpselen van een geniale geest. Nu dacht Pa Pinkelman precies hetzelfde van tante Pollewop. Hij dacht: laat ik maar *niet* denken, ik kan toch niet tegen dat kristalheldere brein op. Dadelijk zegt ze wat en dat slaat alles wat de Westerse wijsbegeerte tot op heden heeft voortgebracht. Zo liepen zij samen naast elkander voort, ieder verzonken in sprakeloze bewondering voor de ander.

Eindelijk werd tante Pollewop moe. 'Ik zie een bankje,' sprak zij voorzichtig. 'Daar komt het,' dacht Pa Pinkelman, die zijn benen bijna niet meer

voelde, 'daar zal je het hebben.' Zij gingen samen op het bankje zitten en keken zwijgend over het zilveren Spaarne. 'Het Spaarne,' zei tante Pollewop behoedzaam. 'Precies,' zei Pa Pinkelman aanmoedigend, 'ga door.' Tante Pollewop keek verrast op. 'Mag ik het zeggen?' vroeg zij verbaasd. Pa Pinkelman stak een sigaar op. Zijn hand beefde. 'Jazeker,' zei hij, 'ik heb ook wel een plannetje, maar ik wil eerst jou een kans geven.' Tante Pollewop werd rood van blijdschap. 'Wel,' sprak zij, 'ik zou eerst Karelkje en Flop gaan halen.' Pa Pinkelman stond meteen op. 'Anna,' zei hij ontroerd, 'dit is bovenmenselijk. Kom. We gaan naar het station.'

Zij aten eerst een worstje in de sociëteit Teisterbant, de enige gelegenheid in Haarlem die om één uur 's nachts nog open is en waar de meer diepe vernuften van die stad bijeen komen. Pa Pinkelman voelde zich bijgevolg geheel op zijn gemak en wisselde met Simon, de buffet-bediende, enige opmerkingen over de relativiteitstheorie van Einstein, die deze brave borst tot panisch nadenken brachten. Daarna drukte hij Spoor, de portier, een broodje met hagelslag in de handen en begaf zich opgewekt naar het station, alwaar de trein naar Amsterdam reeds lang vertrokken bleek. Pinkelman tuurde de rails af. 'Gaat dit naar Amsterdam?' vroeg hij. 'Regelrecht,' antwoordde de chef, 'het kan niet missen.' 'Mooi,' zei Pa Pinkelman, 'dan lopen we.' En welgezind begaven zij zich samen op weg.

Even na Halfweg werd tante Pollewop moe. Er kwam kiezel in haar schoenen en de eindeloos zich uitstrekkende spoorstaven spraken weinig tot haar kleurige verbeelding. 'Theo,' sprak zij, stilstaande, 'heb je een bolhoed op je kop of heb je dat niet?' 'Ja zeker heb ik dat,' antwoordde Pa Pinkelman, die

nog niet begreep waar zij heen wilde. 'Waarom lopen we dan?' zei tante Pollewop, 'blaas dat ding op, zet 'm op de rails en stap erin. Van tegenliggers hebben we geen last en 't spaart 'n boel gesjouw uit.' Pa Pinkelman leunde tegen een seinpaal en bezag zijn vrouw. In zijn ongerepte ziel bestreden twee gevoelens elkaar. Vreugde, omdat hij zo'n wezen het zijne mocht noemen en geprikkeldheid, omdat hij niet zelf op die gedachte gekomen was. Hij blies zijn bolhoed op en stapte erin. 'Rij je liever voor of achteruit?' vroeg hij beleefd. 't Is mij om 't even,' riep tante Pollewop, over de rand wippend, 'èn daar gaan we dan!'

Het was reeds ochtend, toen ze het Centraal Station binnenreden, want Pa Pinkelman had aan jakkeren een hekel en wilde zijn hoed ook niet forceren. Het adres van de heer Flens was in het telefoonboek onveranderd gebleven. Ook hun vrees dat hij om halfzes nog niet op zou zijn, bleek ongegrond, want de arbeidzame man deed zelf open. 'Allemach-

tig, Pinkelman!' riep hij, teleurgesteld een stap achteruit deinzend, 'ik dacht dat je dood was!' 'Zo, dacht je dat,' zei Pa Pinkelman, zijn paraplu in de standaard zettend, 'het kan zijn dat je gelijk hebt, maar ik zie het anders. En als ik je een raad mag geven: zet die mening van je af. Is er thee?' 'Neen,' sprak de heer Flens, 'en je zou het niet krijgen ook. Ik wil *absoluut* niet met je aanpappen.' 'Dat willen *wij* ook niet,' zei tante Pollewop, 'we willen alleen Karel'tje meenemen.' 'Onmogelijk,' sprak de heer Flens, 'de jongen zit zijn huiswerk te maken.'

'Om halfzes 's ochtends!' riep Pa Pinkelman ontsteld. 'Anna, kom mee naar boven!' En daar zat jongeheer Karel in een armstoel en met een bouffante om, het turfsteken in Twente en het vervaardigen van strokarton in de Meierij te bestuderen. De jongen stond op en maakte een correcte buiging. 'Pa Pinkelman,' zei hij met zwakke stem, 'weet u het verschil tussen hoogveen en laagveen?' 'Neen,' antwoordde Pa Pinkelman, 'maar wel tussen een zoutzak en een zak met zout. Meneer Flens, ik neem die jongen weer onder m'n hoede. Hij heeft te lang in het laagveen gezeten. Karel'tje, doe het raam open.' Jongeheer Karel schoof het raam open en ging opzij staan voor de tocht. 'Daar gaan ze dan!' riep Pa Pinkelman opgewekt, de boeken naar buiten werpend, 'allemaal strokarton!' Hij nam vervolgens de jongen op en gooide hem van boven de trap af naar beneden. 'Dit moet breed aangepakt worden,' legde hij uit, 'en in het veen kijkt men niet op een turfje. Kom, Anna, naar buiten, daar staat die jongen te wachten.'

Inderdaad stond Karel'tje buiten te wachten. Hij had een open knie, een buil op zijn hoofd en een scheef linkerbeentje. Maar verder zag hij er patent

uit. 'Hoe voel je je?' vroeg Pa Pinkelman. 'Iets beter,' zei Karelkje, 'maar nog niet je dät.' 'Je wat?' vroeg tante Pollewop. 'Je dat,' legde Karelkje uit, 'zoals vroeger, toen we bij elkaar waren.' 'Ik voelde me toen beter. Ik kon meer hebben.' 'Dat komt weer terug m'n jongen,' zei Pa Pinkelman, 'en zeg me nu eens: waar hangt dat negerjongetje ergens uit?' 'Flop,' sprak Karelkje peinzend, 'ik *geloof* dat hij in het fietsenschuurtje slaapt, maar *zeker* weet ik het niet. Hij hoort tot het personeel, ziet u, dus daar let ik niet zo op. Papa vindt dat ik mij daar niet te veel mee moet bemoeien.' Pa Pinkelman nam de jongen bij de benen en zette hem omgekeerd op zijn hoofd op het grintpad. 'Weet je het *nu*?' vroeg hij. En zie, opeens wist de jongen heel zeker dat Flop in het schuurtje woonde en verlangde hij hem terug te zien. En hij voelde zich wéér een beetje beter. 'We gaan steeds vooruit,' zei Pa Pinkelman voldaan, 'voetje voor voetje, maar we *gaan* vooruit. En hier is het fietsenschuurtje. En daar heb je waarachtig dat kleine knikkertje ook. Dag jongen hoe ganie? Alles wel aan boord?'

Flop vloog als een pijl uit een boog op hen af, regelrecht in de armen van tante Pollewop. 'Dag mijn kleine Erdalletje!' riep die brave vrouw, 'dag mijn lekker stukkie eierkool, zijn we daar weer?' En zij drukte hem zo stevig tegen zich aan, dat zij van top tot teen onder het roet kwam. 'Theo, kijk me dat brokkie blootbast nou eens aan,' snikte zij 'zou je hem niet opeten?' 'Anna,' zei Pa Pinkelman streng, 'wees niet sentimenteel. We moeten daar weer jongens van maken en met opeten schieten we geen zier in de richting. Ik had je wijzer gedacht. 't Is nu uit met dat geknuffel of ik sla er op. Jongens, jullie lopen samen vooruit. Anna, zet je hoed

recht. Karelkje, strek je knieën. Flop, hijs je broek op, 't is 't enige dat je aan hebt, maar hèb dat dan ook aan. Voeten naar buiten, jongens!' En onder deze hartige kreten zette het gezelschap zich in beweging en marcheerde met kloeke tred in de richting van Bussum, waar tante Pollewop in vroeger tijden een huisje bezat. Zij had het nooit verhuurd, omdat zij altijd wel begrepen had dat het nog wel eens van pas zou komen, en kijk, nu kwàm het van pas. En zij begon opeens te zingen van blijdschap, met een krachtige, weldoorvoede stem, die tot ver over de akkers klonk, zodat de daar aanwezige landlieden verrast hun arbeid staakten.

Te Naarden echter werd deze heerlijke vrouw door een geweldige honger aangegrepen. 'Theo,' sprak zij, "t is maar een vraag, maar zouden we niet eens 'n cafeetje binnengaan?' Pa Pinkelman, die in een strenge gemoedsstemming verkeerde, aarzelde. 'Een paar croquetten,' zei tante Pollewop dromerig, 'wat gebakken tong met niertjes en dan een schuimend glas bier erbij.' Pinkelman aarzelde nog

steeds. Tante Pollewop, die zijn lievelingsgerecht nauwkeurig kende, vuurde nu haar laatste schot af. 'En tulband toe,' mompelde zij, 'tulband met sukade, zou ik zeggen. Maar als je geen zin hebt, moet je 't niet doen, hoor. 't Was maar een invallende gedachte. Kom, 't is ook kinderachtig van me, laten we doorlopen.' Pa Pinkelman schrok. 'Nee, nee, 't is goed dat de jongens ook *die* zijde van het leven eens leren kennen,' zei hij flink, 'we moeten voor hun ontwikkeling onze eigen zin maar eens opzij zetten.' De edelmoedige man ging meteen naar binnen en weldra zaten ze gezellig te eten. 'Jongens,' sprak hij, de tulband in vier zeer onregelmatige delen snijdend, 't is onbeleefd om 't grootste stuk te pakken, meer zeg ik niet. Ik zal wel weer het laatste nemen. Ober, nog zo'n ding, 't is toch op rekening van de krant.' Zo keuvelde hij opvoedend voort, tot hij opeens zijn vork neerlei en verbleekte.

'Kinderen, wees stil,' sprak Pa Pinkelman, 'Anna, houd een ogenblik op met kauwen, je bent oorverdovend. Luister. Ik hoor een S.O.S.-bericht.' En inderdaad, daar klonk door de radio van het cafeetje de volgende mededeling. 'Duizend gulden beloning. Gezocht: een man met een bolhoed, zich noemende P. Pinkelman, ontsnapt uit een hofje, en een vrouw, zich noemende T. Pollewop, eveneens ontsnapt uit een hofje, met achterlating van waterschade. Beiden worden verdacht van ontvoering van twee knapen, Carolus Flens (f 100.000 beloning) en een negertje, Flop geheten (f 0,75). Signalement van P. Pinkelman: bolhoed, onbenullige gelaatstrekken, opvliegend van aard, knijpbrilletje, regenjas, daaronder zwart colbert. Naïef, ja, onnozel van aard, maar wil dit niet weten. Signalement van T. Polle-

wop: gevuld figuur, handschoenen, karbies, bontje om de hals, opgeruimd, doch ondiep karakter. Wil dit wèl weten. Zegt het voort. Herhaling signalement: bolhoed, onbenullige gelaatstrekken, opvliegend van aard... Pa Pinkelman gaf een slag op zijn bord, zodat de tulband tegen het raam sprong. 'Zet af dat ding!' riep hij. De eigenaar draaide het toestel af en naderde glimlachend het tafeltje.

'Opvliegend van aard,' sprak hij peinzend, 'onbenullige gelaatstrekken, bolhoed. Dat komt uit.' 'Waar hebt u het over?' vroeg Pa Pinkelman verbaasd, 'u bedoelt *mij* toch niet?' 'Onnozel,' vervolgde de eigenaar, 'naïef. En toch maar volhouden. Komt ook uit.' 'Ik vrees, dat u een grapje maakt,' zei Pa Pinkelman schertsend, 'nietwaar, Flop?' 'Flop,' vervolgde de eigenaar, 'negertje. Komt uit.' 'Maar wij *zijn* het niet!' riep Pa Pinkelman, 'vraag het tante Pollewop maar.' 'T. Pollewop,' zei de eigenaar, 'gevuld figuur, opgeruimd doch ondiep karakter, karbies, halsbontje. Jongeheer Karel, mag ik u iets vragen?' 'Jazeker,' zei Karelkje beleefd. 'Karelkje heet hij,' besloot de eigenaar, 'komt allemaal uit, of ik moet me al heel sterk vergissen.' Hij ging zitten en keek Pa Pinkelman ernstig aan. Pa Pinkelman tuurde zwijgend in zijn bord. Toch stond zijn vindingrijke geest niet stil. Hij richtte het hoofd op en vroeg: 'En als we 't nu eens *niet* waren?' 'Maar je bent 't immers wèl,' sprak de eigenaar kalm. 'Goed,' zei Pa Pinkelman, 'maar als we ons nu eens verkleed hadden?' 'Maar dat *heb* je immers niet,' zei de eigenaar. 'Uitstekend,' zei Pa Pinkelman, 'nu, dan weet ik het niet meer. Zoek het zelf maar uit.'

De veelbeproefde man stak een sigaar op en knikte tante Pollewop heimelijk toe. 'Nu jij, Anna,' zei

hij luid, 'ik bemoei me niet met die mallepraat.' Hierop had tante Pollewop gewacht. Zij had de geweldige listen van Pa Pinkelman in het geheel niet kunnen volgen. Dit was alles ver boven haar macht gegaan. Maar zij had, met haar praktisch vrouwelijk verstand, een vraag bedacht, die wel niet diep, maar uitermate ter zake was. 'Zeg eens,' vroeg zij, 'ga je ons nu verraden?' 'Welnee,' zeide eigenaar, 'ik zou wel gek wezen. Ik ben geabonneerd op de Pinkelman-serie en heb elke ochtend aan het ontbijt het grootste plezier om jullie. En als ik de zaak aangeef, dan is het afgelopen.' Pinkelman slaakte een zucht van verlichting. 'Had dat eerder gezegd,' zei hij, 'waarom zei je dat niet eerder?' 'Omdat je er aldoor omheen draaide,' zei de eigenaar, 'ik moet toch zekerheid hebben?' Pa Pinkelman stond op en stak hem royaal zijn hand toe. 'Vooruit,' zei hij ruitelijk, 'ik ben het. Nou weet je het. Ik wil het niet langer verbergen.' De eigenaar stond als door de donder getroffen. 'Pinkelman,' zei hij, 'je bent een verrukkelijke kerel. En laten we *nu* eens bedenken, hoe we je hieruit draaien.'

De eigenaar deed de deur op slot, trok de gordijnen dicht en zei toen: 'Voorlopig zijn jullie veilig. Als abonné van de krant sta ik met huid en haar aan de kant van Pa Pinkelman en tante Pollewop, al moet ik er bij dood vallen. Ja, ik ga verder: Ik heb in mijn garage nog een oud Fordje staan, dat ik al jaren niet gebruik. Je mag het hebben, Pinkelman. Ik doe er toch niets meer mee, het is een klungel. Wacht tot het avond is en rijd er als de bliksem mee naar de Belgische grens. Dan ben je buiten schot. De moeilijkheid is alleen: hoe kom je door de douane?' Pa Pinkelman dacht even na. 'Wel,' zei hij, 'we doen alsof we van niets weten.' Tante Pol-

lewop stond ogenblikkelijk op en gaf hem een kus. 'Je kunt het zo gek niet bedenken, of die man weet een oplossing,' sprak zij, 'en zullen we nu weer dooreten?' En zo zetten zij zich om het tafeltje en aten door. Nadat Karelkje en Flop afgeruimd hadden speelden zij vervolgens ganzenbord, waarbij tante Pollewop driemaal in de put viel en er driemaal zegevierend weer uitkwam, terwijl Pa Pinkelman niet minder dan tien keer zijn beurt moest laten voorbijgaan, hetgeen die wijsgerige man aanvaardde met een berusting, die alleen een door lijden gelouterde ziel kan opbrengen. En juist waren zij aan het pandverbeuren en moest Flop in een hoek staan en alle plaatsen in Drente, beginnend met een Q uit zijn hoofd opzeggen, toen er zwaar op de deur gebonsd werd. Het huis trilde op zijn grondvesten, alsof er met mokerslagen tegen het paneel gedonderd werd.

'Stil, kinderen,' zei Pa Pinkelman, het stukje tulband waar hij juist aan bezig was weer uit zijn mond

nemend, 'ik heb de indruk dat er geklopt wordt.' Allen zwegen, met uitzondering van Flop, die ijverig in zijn hoekje bleef doormompelen. 'In naam der wet!' klonk het buiten, 'doe open die deur!' Pa Pinkelman trok zijn regenjas aan en zette zijn bolhoed op. 'Ik vrees dat we moeten gaan,' zei hij, 'het was heel gezellig, maar het wordt nu klaarblijkelijk onze tijd.' De eigenaar ging hen voor naar de garage. 'Kun je rijden, Pinkelman?' vroeg hij onderweg. 'Wat dacht je,' zei Pinkelman, 'ik heb honderden keren in een auto gezeten.' 'Jawel,' zei de eigenaar, 'maar ook achter het stuur?' 'Nee, dāt niet,' antwoordde Pa Pinkelman, 'maar je hoeft niet in je knijperd te zitten, het wijst zich vanzelf.' En waarlijk, na enig geharrewar reed hij over de tenen van de eigenaar de garage uit. 'Bedankt!' riep hij nog. 'lees mijn avonturen en je blijft op de hoogte!' En daar snorde hij heen en verdween in een ontzaglijke rookwolk aan de horizon. De eigenaar sloot de garagedeuren en oogde hen liefdevol na. 'Verrukkelijke mensen,' mompelde hij, 'dat doet maar. En ik zit met de assurantie. Enfin, morgen aan het ontbijt zien we wel hoe dat afloopt. Abonn  stemt tevree.' En hij ging terstond de politie opendoen en hun vertellen dat Pa Pinkelman naar België was, om ze op een dwaalspoor te brengen. Want hij begreep dat, als Pa Pinkelman zich voorgenomen had ergens naar toe te gaan, hij overal terechtkwam, behalve juist daar.

Het liep uitstekend. In de aanvang ging het wat stroef en reed Pa Pinkelman dwars door een hooiberg heen, maar gaandeweg werd zijn bochtenwerk soepeler. Hij reed de gehele volgende dag door en kwam tegen de avond aan een breed water. Er stond een man bij een veerboot een pijp te roken. Pa Pin-

kelman draaide het raampje omlaag en vroeg: 'Hoe heet 't hier, Piet?' 'Dit is de zogezegde Kleine Belt,' antwoordde de man, 'mot je over?' 'Graag,' zei Pa Pinkelman. En zie, na enkele uren herhaalde zich het schouwspel. Er kwam weer een breed water, er stond weer een man een pijp te roken. 'Zeg Arie, hoe heet 't hier?' vroeg Pa Pinkelman. 'Dit is de zogezegde Grote Belt,' antwoordde de man. 'Dat wordt eentonig,' meende Pa Pinkelman, 'zet me maar over, baas.' Maar toen er hierna weer een breed water kwam, stapte Pa Pinkelman korzelig uit. Hij liep naar een man, die daar een pijp stond te roken en zei: 'Hoor eens Willem, ik hoop niet dat ik hier voor de gek word gehouden.' 'Volstrekt niet,' antwoordde de man, 'dit is de zogezegde Sont. Mot je over?' 'Een ogenblik,' zei Pa Pinkelman. Hij liep terug naar de auto en stak zijn hoofd naar binnen. 'Kareltje,' zei hij, 'waar ligt de Sont?' 'In Denemarken,' antwoordde Kareltje prompt. 'Dus niet in België?' vroeg Pa Pinkelman bezorgd. 'Welnee,' zei Kareltje, 'wij zijn in België. De Sont ligt helemaal in Denemarken.' 'Dan is 't in orde,' zei Pa Pinkelman en reed welgemoed de pont op.

De overtocht duurde nogal lang, zodat Pa Pinkelman naar een gelegenheid uitzag om zich wat te vertreden. Eerst drentelde hij naar het achterschip en keek over de verschansing omlaag. Toen dribbelde hij naar het voorschip en keek ook daar omlaag. Vervolgens dacht hij over beide waarnemingen na, beklom de commandobrug en ging naast de kapitein staan. 'Een waterrijk landje, dat België,' sprak hij achteloos. De kapitein bezag hem van terzijde, doch zweeg. 'Eerst een Belt,' vervolgde Pa Pinkelman, 'dan nog een Belt en nu dit weer. En Joost mag weten wat er hierna nog komt.' 'Hierna komt Zwe-

den,' zei de kapitein bars. Pa Pinkelman glimlachte. 'Olijke pikbroek,' sprak hij, 'ik mag dat wel, die ronde scherts van een zeeman. Altijd uit op een grapje, niet? Vaart U al lang door België?' 'Barst jij,' zei de kapitein, 'dit is Denemarken.' Pa Pinkelman schudde van het lachen. 'Wat ik zo leuk vind,' sprak hij, 'is dat droogkomieke. Jokkebrok, die je bent. En dat stalen smoeltje erbij. Denemarken, zegt ie! Malle Tinus.' 'Kerel, hoepel m'n brug af!' schreeuwde de kapitein. Pa Pinkelman daalde ontsteld de commandobrug af en zocht tante Pollewop op, die op het kombuisdak een broodje zat te eten.

'Anna,' zei hij, 'wij hebben een zeer prikkelbare gezagvoerder.' 'Trek het je niet aan Theo,' antwoordde tante Pollewop. 'Dat doe ik wel,' zei Pa Pinkelman, 'wil er van de Benelux iets terechtkomen, dan dienen we allereerst beleefd tegen elkaar te zijn. En hij was niet beleefd. Hij was bepaald onaangenaam. En nu zal ik je nòg eens wat zeggen.' Hij trok tante Pollewop naar een hoekje, keek voorzichtig om zich heen en fluisterde: 'Hij is gek.'

Er moest veel gebeuren om tante Pollewop van haar stuk te brengen. Ook nu bewaarde zij volmaakt haar kalmte. 'Theo,' sprak zij, 'dat is ook mijn indruk van de overige bemanning. Driemaal heb ik een matroos aangesproken met de vraag, of het nog ver is naar Brussel. En wat was het antwoord? Een holle lach. Wat moeten wij dus doen? Wij moeten onze maatregelen nemen.' Pa Pinkelman werd opeens helemaal blij. Hij was dol op het nemen van maatregelen, ofschoon hij nooit wist welke. 'Neem ze, Anna,' zei hij, 'zoveel je kunt.' 'Wij moeten,' vervolgde tante Pollewop, een potje marmelade openend, 'ons op het voorschip verzamelen, om

een aanval van razernij het hoofd te bieden. Kom mee.' En zij verzamelde Pa Pinkelman, de twee jongens en haar broodjes en trok zich met dit alles op het voorschip terug.

Intussen had zich de kapitein naar de kajuit gespoed om zijn scheepsarts te raadplegen. Dit was geen gewone scheepsarts. Het was een psychiater. Want alleen rijke mensen komen op de zonderlinge inval naar Zweden te gaan, en daarom had de maatschappij een zielenvorser in dienst genomen, bekwaam in de problemen der hogere standen. Hij luisterde aandachtig naar het verslag van de kapitein en zei: 'Een aantrekkelijk geval. Ik ben moe van al die remmingen en complexen, de hele dag door. Dit is gezonde, klinkklare wartaal. Ik wist niet dat het nog bestond.' Hij wierp een blik door het voorruitje en vervolgde: 'Daar zitten ze op een kluitje bij de boegspriet. Stapel krankzinnig, met een licht defensieve inslag. Enig. Ik begin waarachtig van die mensen te houden. België, zei hij? Goed. Laat me een ogenblik nadenken.' Hij dacht een ogenblik na en zei toen: 'En als het nu eens waar is?' De kapitein keek hem met open mond aan. 'Wel alle donders!' riep hij, 'ik vaar hier al twintig jaar op en neer!' 'Dit bewijst niets,' hernam de zielkundige, 'de afwijking kan twintig jaar geleden begonnen zijn. Je ziet, het is niet zo eenvoudig als het lijkt. We moeten de krant van morgen afwachten.'

Het bericht, dat Pa Pinkelman de Zweedse kust naderde, had zich aldaar als een lopend vuurtje verspreid en de inwoners van Helsingborg stonden reikhalzend op het strand naar hem uit te kijken. De beroemde man werd kennelijk als een verzetje beschouwd. Helsingborg is namelijk een saaie stad. Het spijt mij dit te moeten zeggen, maar ik wil er

niet omheendraaien. Er wordt wat visserij bedreven, voornamelijk hengelsport, terwijl de huisvlucht zich tot koekoeksklokken en fruitmesjes beperkt. Er wonen voorts wat psychologen, die de aankomende vreemdelingen onderzoeken en ééns in het jaar, op Dinsdag in de derde week na Pasen, is er een uitje, het zogenaamde Juulblazen, dat nog een overblijfsel is van het oude Knudfeest. Het is een heel typisch feest, maar nogal saai, omdat alle inwoners dan thuis blijven, de gordijnen dichttrekken en beginnen te blazen. Het gebruik gaat terug tot Wodan, volgens sommigen zelfs tot Thor, maar daar wil ik buiten blijven. Pa Pinkelman stapte aan wal en keek vriendelijk om zich heen. Hij voelde zich welwillend gestemd, ja, bereid tot grote daden.

'Dag inwoners,' zei hij, 'hoe heet het hier?' 'Dit is Helsingborg,' zei een man met een pet op gapend, 'de vervelendste stad van de wereld.' 'Mooi,' zei Pa Pinkelman, 'ligt Helsingborg in België of in Zweden?' De man werd ineens wakker. 'Kijk, dat is aardig,' zei hij, 'in België.' 'Zie je nou wel,' zei Pa Pinkelman, 'en is er hier iets te doen?' 'Het Juulblazen,' antwoordde de man, 'maar daar moeten we nog 'n half jaar op wachten.' 'Is dat leuk?' vroeg Pa Pinkelman. 'Met permissie,' zei de man, 'ik blaas nu al zestig jaar en iets vervelenders kan ik me niet voorstellen.' 'Mooi,' zei Pa Pinkelman, 'dan zal ik eens 'n nummertje weggeven, waar je van omrolt.' En hij begaf zich welgemutst naar het marktplein, waar de inwoners zwijgend en met tranen in de ogen van verveling stonden opgesteld. 'Pinkelman,' fluisterde de burgemeester hem in 't oor, '*doe* iets, want we gaan hier dood van ellende.' 'Beste jongen,' zei Pa Pinkelman, 'aan *mij* zal 't niet liggen. Je zult wat beleven, dat je nog jaren

heugen zal. Roer de troms, steek de tuba's en blaas de schalmeien!

'We hebben hier geen schalmeien,' zei de burgemeester verlegen. 'Ach man, zanik toch niet,' zei Pa Pinkelman, 't was maar bij wijze van zeggen. Ik heb 'n bolhoed en dat is ruim voldoende.' Hij beklom het bordes van het stadhuis en keek stralend door zijn brilleglazen. Het was muisstil, de duizendkoppige massa stond als aan de grond genageld. 'Inwoners!' riep Pa Pinkelman, zijn bolhoed voor zich neerlegend, 'wat hebben we hier?' 'Een bolhoed!' riep de menigte. Pa Pinkelman glimlachte tevreden. 'Een schrander volkje,' sprak hij, 'met inzicht en opmerkingsgave. Inwoners van Helsingborg! Wat ga ik daarmee doen?' Er viel een stilte. 'Op je kale kop zetten, ouwe!' riep een stem. Er volgde een ruw gelach. Pa Pinkelman verbleekte. Ook tante Pollewop begreep dat zijn invloed op de massa verslapte. 'Neen, inwoners,' riep zij, 'dat gaat hij niet! Hij gaat erin blazen!' Dit was nu juist wat de inwoners van die stad al tweeduizend jaar onafgebroken gedaan hadden, zonder dat er ooit iets leuks gebeurd was. 'Hédaar, dikke troela!' riep een stem, 'heeft ie dat met jou ook gedaan?' Er volgde een daverend gelach. Pa Pinkelman's ogen fonkelden.

De menigte gilte luid en hier en daar verhief zich de kreet: 'Weg met Pa Pinkelman!' Kortom, de stemming werd bepaald gespannen. Nøg aarzelde de edelmoedige man; maar toen een tomaat tegen zijn machtig voorhoofd uiteen barstte, begreep hij dat zijn populariteit dalende was. Hij wierp een verachtelijke blik op het gepeupel en hief de hand op. 'Inwoners,' sprak hij met krachtige stem, 'aanvankelijk was het mijn voornemen om achthonderduizend broodjes

uit mijn hoed te blazen, waarvan tien met hagelslag, de rest met pindakaas. Dat had ik willen doen. Maar ik doe het niet. Ik zie hier van af.' 'Hou je pindakaas maar, ouwe gek!' riep de menigte, 'en die andere smeerboel erbij!' 'Ik zie hiervan af,' vervolgde Pa Pinkelman, 'want ik ben gekrenkt. Diep gekrenkt. Ik ga vertrekken. En nu zult U vragen: hoe? Dat zoudt gij wel willen weten, nietwaar?' 'Neen!' riep de menigte, 'dat willen we niet!' 'Welnu!' hernam Pa Pinkelman, 'het antwoord zal u verbazen. Met een luchtschip.' 'Pinkelman,' zei de burgemeester, 'je schertst. Je maakt een grapje. Je meent het niet.' 'Op je ogen,' zei Pa Pinkelman, 'èn daar gaat ie dan!' Hij haalde diep adem en blies een reusachtige zeppelin uit zijn bolhoed. Men kon een speld horen vallen. De menigte stond sprakeloos.

Het was een prachtig luchtschip, tien vademen breed en zestig Rijnlandse roeden lang. Stevig, onverslijtbaar, waterdicht. Het had vijf straalmotoren

om vooruit te gaan, twee benzinemotoren om achteruit te gaan en een klein zuignapje om stil te staan. Er waren vier kajuiten, waarvan er een voor de navigatie bestemd was, een als slaapgelegenheid diende, een derde als eetkamer was ingericht, terwijl de vierde was ontworpen om helemaal niets in te doen. In de laatste stapte tante Pollewop. 'We gaan, Theo,' sprak zij, resoluut het deurtje achter zich dichtwerpend, 'ik wil hier niet langer blijven.' 'Accoord,' zei Pa Pinkelman, de machinekamer binnengaand, 'Flop, hou je vingers thuis. Karelkje, blijf met je handen van dat knopje af.' Maar het was reeds te laat. Met een kolossale knal rees het luchtschip omhoog en dreef statig over de duizendkoppige menigte heen. Pa Pinkelman opende een raampje en boog zich naar buiten. 'Ondankbare honden!' schreeuwde hij, 'Juulblazers! Staan jullie even voor aap?' Pa Pinkelman deed het raampje dicht en haalde verruimd adem. 'Dat heeft me goed gedaan,' zei hij, 'daar knapt een mens van op. Zeg wat je te zeggen hebt, en je bent weer het heertje.'

Pa Pinkelman bezat van nature een goedgehartige inborst. Nadat hij een vliegje uit zijn linkeroor verwijderd en zijn brilleglazen opgewreven had, was hij geheel en al de oude. 'Komaan,' sprak hij, 'zand erover. Ze staan trouwens voor schut. Waar is tante Pollewop?' Hij wierp een blik door het voorraam en zag tante Pollewop in de verte een worstje doormidden snijden. 'Jongens,' zei hij, 'letten jullie zolang op de olietoevoer. Ik moet even ergens anders wezen.' Hij spoedde zich door een lange gang en kwam in de kajuit van tante Pollewop. 'Anna,' sprak hij, een worstje vattend, 'gaat het goed?' 'Nee,' zei tante Pollewop, 'ik kan ze niet doormidden krijgen. Waar gaan we heen, Theo?' Juist wilde Pa Pinkel-

man een van zijn weldoorwrochte antwoorden geven, toen Karelkje binnenstormde. 'Pa Pinkelman!' riep de knaap, 'kijk eens naar buiten!' De vermaarde man stak zijn hoofd naar buiten en zie, daar lag Scandinavië onder zijn voeten uitgespreid, alsof het op een landkaart getekend was. Hij trok zijn hoofd terug en bezag de jongen niet zonder gestrengheid. 'Wat wil je daarmee zeggen?' vroeg hij. 'Dat het tòch Denemarken was,' antwoordde de knaap. Pa Pinkelman klopte hem goedkeurend op het hoofd. 'Ik ben blij dat je het zelf gevonden hebt,' zei hij, 'en let in het vervolg beter op.'

Terwijl Pa Pinkelman in de machinekamer de conservators bijstelde en de opwaartse druk van de galvano-meter in het oog hield, twee dingen die hij altijd bijzonder graag had gedaan, dribbelde tante Pollewop het luchtschip door om alles eens duchtig te bekijken. De inrichting beviel haar uitnemend. Alles was eenvoudig opgevat, met een gebloemd behangetje, cretonnen gordijnen en genopte overtrekjes, maar smaakvol, praktisch en proper. Er was zelfs een apart keukentje in de punt ingebouwd, terwijl in het achterschip een bijkeukentje was aangebracht, met afstelruimte voor het vuile goed. Voor Pa Pinkelman was er een apart studeervertrek, met een bordje: NIET STOREN. BEZIG. GA WEG. Het bevatte de voornaamste tijdschriften op internationaal politiek en sociaal-economisch gebied, waaronder de drie delen ingebonden artikelen van professor Romme, met verklarend toevoegsel, door hun fraaie uitvoering terstond in het oog vielen. Ook waren daar de Avonturen van Pa Pinkelman te zien en hierin zat Flop aandachtig te lezen.

'Zo, jongen,' zei tante Pollewop tevreden, 'het doet me genoegen, dat je je geest tracht te verruimen.'

Kennis en algemene ontwikkeling komen ons altijd van pas. Maar wat zie je bleek! Is er wat aan de hand?' 'Tante Pollewop,' antwoordde de knaap, 'ik wil U niet aan het schrikken maken.' 'Dat zou je ook niet lukken, mijn jongen,' zei tante Pollewop bedaard, 'en nu voor de draad ermee.' Het negertje legde de eerste plaatjes van de nieuwe serie voor haar neer. 'Ziet u die regenten?' vroeg hij. Tante Pollewop bekeek de regenten van Pa Pinkelman's hofje en ontstelde. Zij nam ogenblikkelijk een broodje, toen nog een, en vervolgens een besluit. 'Dit zijn de drie knechten,' sprak zij, 'ze zijn dus niet dood. Zij leven derhalve. Dit moet ik terstond aan Pa Pinkelman vertellen. Hier dienen maatregelen genomen.' En zij spoedde zich naar de navigatieafdeling, waar de grote man in zijn berekeningen verdiept zat.

'Theo,' sprak zij in de machinekamer afdalend,

‘wil je die plaatjes eens bekijken?’ Pa Pinkelman legde zijn oliespuit neer. ‘Met het grootste genoegen,’ zei hij, want hij was dol op zijn eigen avonturen en kon er niet genoeg van krijgen, ‘hou dit moertje even vast, wil je?’ Pa Pinkelman bezag de plaatjes, doch ook hij ontstelde. ‘Dat zijn de drie knechten,’ zei hij, ‘zo waar als ik hier sta.’ En hij ging onmiddellijk zitten. ‘Daarom,’ sprak hij, ‘was het hofje alleen voor mannen. En daarom werden wij uit elkaar gedreven. Anna, dit is onverdragelijk. Wij zijn voor de gek gehouden.’ ‘Precies,’ zei tante Pollewop opgewekt, ‘niet anders.’ Pa Pinkelman werd opeens rood van kwaadheid. ‘Ze leven dus,’ sprak hij hijgend, ‘de ploertjes. Is dat niet verschrikkelijk?’ ‘Neen,’ zei tante Pollewop, ‘want nou wordt alles weer net als vroeger.’ Pa Pinkelman stond op en gaf haar een kus. ‘Onwaardeerbare dikzak,’ sprak hij bewogen, ‘je hebt gelijk. Druk die knop in, trek dat pinnetje uit. En nu: vol gas, mijn kind!’

3

De drie knechten kiezen insgelijks het luchtruim.

Terwijl Pa Pinkelman zich tevreden door het luchtruim voortbewoog, zaten de drie knechten in de regentenkamer van het hofje verbitterd bijeen. 'Onze lage toeleg is mislukt,' sprak de oudste knecht, 'jarenlang zijn wij er in geslaagd om onder de vermomming van regenten Pa Pinkelman hier vast te houden, maar nu is hij ontsnapt. Waarheen? Zie hier de vraag, die ik de eer heb u voor te leggen.' De jongste knecht kuchte. 'Mag ik iets opperen, Ottocar?' vroeg hij ootmoedig. De oudste knecht dacht na. 'Goed,' sprak hij eindelijk, 'stumper er eens op los.' 'Hij is naar tante Pollewop,' sprak de jongste, 'zijn vrouw, zijn echtgenote. Spoeden wij ons derwaarts.' En zij rezen gelijktijdig op en spoedden zich derwaarts. Doch ook tante Pollewop was verdwenen. Zij namen nu de trein naar Amsterdam en belden bij den heer Flens aan. Deze deed naar gewoonte zelf open. 'Sufferds,' sprak hij, 'stommelingen. Kom binnen.' Hij ging hen voor naar de huiskamer en zonk verdrietig in een leunstoel neer. 'Ontsnapt,' sprak hij, 'voor de zoveelste keer. En Karel'tje heeft hij meegenomen. De jongen was juist

met het laagveen bezig. 'Ook in het strokarton maakte hij vorderingen. Het is verschrikkelijk.'

'Kom, heer Flens,' sprak de oudste knecht eerbiedig, 'kop op als ik me zo mag uitdrukken. Pa Pinkelman weet nog niet, dat de drie knechten weer leven.' 'Laat naar je kijken,' antwoordde de heer Flens, 'lees dit dan eens, uilskuiken.' En hij smeedde de laatste aflevering van de Volkskrant op tafel. 'Flop heeft 't ontdekt,' vervolgde hij bitter, 'ik heb altijd 'n hekel aan die jongen gehad. En ze zijn er in 'n luchtschip vandoor. Dat ontbrak er nog maar aan.' 'Hebt u zelf een luchtschip?' vroeg Ottocar. De heer Flens verzonk een ogenblik in nadenken. 'Eens even zien,' sprak hij, 'neen, niet dat ik weet. Waarom?' 'Hierom,' hernam Ottocar, 'willen we hem achterna, dan moeten we zelf een luchtschip hebben.' De heer Flens stond geprikkeld op. 'Weet je wel,' vroeg hij, 'hoeveel die gek met z'n bolhoed me tot nu toe gekost heeft? Acht miljoen, op de kop af. Ik wil niet mopperen, maar 't hakt 'r toch in. En nu weer 'n luchtschip. Vooruit maar, 't groeit op m'n rug. Hoeveel kost zo'n ding?' 'Voor drie ton,' sprak de middelste knecht, 'weet ik 'n heel aardige te staan, als ie nog niet weg is.' Heer Flens haalde verruimd adem. 'Had dat eerder gezegd,' zei hij, een cheque uitschrijvend, 't is te geef. En maak haast, dadelijk is het sluitingstijd.'

De eigenaar van de zeppelin-winkel stond handenwrijvend achter de toonbank, toen de drie knechten binnentraden. 'En heren,' sprak hij, 'wat mag 't wezen?' 'Een luchtschip,' antwoordde de oudste knecht, 'we gaan er achteraan.' 'Ik heb 't gelezen,' hernam de eigenaar, 'hij lapt 't 'm toch maar, de taaie bliksem. Wel, ik heb ze in verschillende soorten. Wat wilt u besteden?' 'Drie ton,' antwoordde

de knecht. De eigenaar trok terstond een laatje open. 'Dan valt u in deze prijsklasse,' zei hij, een gummi luchtschip uit een doos halend, 'sierlijk, eenvoudig en toch ijzersterk. Daar hebt u nog jaren plezier van.' De knecht Ottocar nam het toestel in handen. 'Is het niet wat klein?' vroeg hij twijfelend. De eigenaar glimlachte. 'Dit is een zicht-model,' legde hij uit, 'het luchtschip zelf staat achter in mijn tuin. Zal ik de heren maar voorgaan?' Hij ging hen voor naar de achtertuin en inderdaad, daar stond een kolossale zeppelin, puntgaaf en gloednieuw, met het prijsje er nog aan. 't Blijft *mij* gelijk hoor, of je 'm koopt of niet,' zei de eigenaar onverschillig, 'en hij mag altijd geruild worden. Maar *ik* zou zeggen: neem 'm, voor 't te laat is. Ze vliegen weg, die kringen.'

'We nemen 'm,' sprak de oudste knecht, 'heer Flens zei dat 't te geef was en het lijkt me een heel degelijke zeppelin.' In de ogen van de eigenaar kwam een eigenaardige flikkering. 'Voor de *prijs*,' zei hij, 'is dit een draaglijk luchtscheepje. Maar wilt u werkelijk wat *goeds* hebben, dan kan ik u nog iets heel anders laten zien. Hij ging hen voor naar een wat grotere zeppelin, zette zijn rechterhand in de heup en leunde er met gekruiste benen tegen aan. 'Voelt u dat stofje eens,' zei hij ernstig, 'meer zeg ik niet.' De oudste knecht betastte het omhulsel en keek de eigenaar vragend aan. 'Echte Engelse wol,' sprak deze, 'geen greintje kamgaren erin, allemaal pure Manchester tweed. Spuug er eens op. U ziet: handgeweven. En bekijk dat binnenwerk eens. Dat vind je nergens, al loop je je benen uit je lijf.' 'Zullen we deze dan maar nemen?' vroeg de knecht aarzelend. 'Ik zou het *niet* doen,' antwoordde de eigenaar, 'want ik heb nog wat beters

voor u. Een occasion.' Hij ging hen voor naar een derde luchtschip en bleef er een tijdje liefdevol naar kijken. Hij scheen bewogen.

'Ik verkoop deze eigenlijk liever niet,' zei hij zacht, 'het gaat me aan m'n hart, het doet me pijn. Bekijkt u dat patroontje eens. Neen, vlak op de hand. Pure tafzij, geen draadje ribfluweel erdoor. Daar kun je op dansen, dan gaat 't *nog* jaren mee.' De oudste knecht aarzelde. 'Hoeveel kost deze?' vroeg hij. De eigenaar antwoordde niet direct. Hij was aan een vreselijke zelfstrijd ten prooi. 'Pak weg,' zei hij eindelijk, 'voor u negen ton.' De tranen sprongen hem in de ogen. Hij wendde zich af en ging in een hoekje staan. 'Laat het vlug gebeuren,' mompelde hij, 'dit is een marteling. Zal ik 'm voor u inpakken of gaat 't zo?' Maar de oudste knecht was er al ingesprongen. 'We gaan er meteen vandoor,' zei hij, 'Willem, wil je even betalen?' De eigenaar barstte in tranen uit. 'Aan de kassa,' sprak hij wenend, 'let niet op mij, heren, ik voel me even zwak worden.' Hij bleef met zijn gezicht tegen de muur staan, tot het luchtschip aan de horizon verdwenen was. Toen trad hij handenwrijvend de winkel binnen. 'Marie!' riep hij, 'heb je wat onder de kurk? We zijn dat ouwe klungel kwijt!'

Het luchtschip cirkelde driemaal boven het huis van den heer Flens in de rondte en koerste toen de Zuiderzee over, in de richting van het Noordoosten. 'Helsingborg,' sprak de oudste knecht, de landkaart raadplegend, 'dat kan niet missen. Zet het weerbericht eens aan, knechten.' De jongste knecht zette het weerbericht aan en luisterde aandachtig. 'Fraai weder, hoewel niet zonder neerslag of mist,' zei hij, 'absoluut geen tot matige en sterke, soms weer iets afnemende wind. Schommelende

temperatuur. Onbewolkte hemel, met kans op regen sneeuw en enige hagel. Geen vorst, tenzij het vriest. Meer naar het Noordoosten van hetzelfde laken een pak. Ik dank u.' 'Dat is volkomen duidelijk,' sprak de oudste knecht, 'daar hebben we houvast aan.' Hij stond op en liep handenwrijvend in de kombuis op en neer. 'Knechten,' sprak hij, 'het gaat er op los, ik heb er weer zin in. Maak de borst nat, jongens, het wordt aanpakken. Vóór het avond is hebben we Pa Pinkelman beet. De strijd is ontbrand!' En met volle motoren donderden zij door het luchtruim voorwaarts.

4

Pa Pinkelman komt in een wervelstorm terecht en betreedt te Milaan opnieuw de aardbodem.

Hoe stond het intussen met Pa Pinkelman? Was hij geschokt door de wetenschap, dat de drie knechten in razende vaart achter hem aanvlogen? Interessante vraag! Ieder, die enigszins geschoold is in de Psychologie van het Onheil (die jonge tak, waarvoor de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam weer een nieuwe lector heeft aangesteld) zou de bekende symptomen verwachten: bevende handen, een schichtige blik en dat schelle stemgeluid, dat op innerlijke onzekerheid duidt: niet aldus Pa Pinkelman. Hij had slechts zijn regenjas uitgetrokken en in zijn blauw colbertje achter de stuurknuppel plaats genomen. Helder was zijn oogopslag, vast zijn greep. Op zijn door studie en nadenken veredeld gelaat lag een kalme uitdrukking. Rustig schakelde hij de derde carburator in, haalde de rotatie over en liet even de débrayage opkomen. Toen verhoogde hij de oliedruk en gooide er meteen zijn compressie tegenaan. Tenslotte blies hij de ontsteking door, gaf een dot gas en spoedde zich naar tante Pollewop. 'We naderen de geluidsgrens,' zei hij eenvoudig.

‘Mooi,’ zei tante Pollewop, ‘met de douane kunnen we al vast geen moeilijkheden krijgen. Ik vind het enig, Theo, deze manier van reizen.’ ‘Snabbelvink,’ sprak Pa Pinkelman, ‘kneuterbol. Je bent me d'r eentje’.

Op dit ogenblik betrad Kareltye het kombuis. De jongen zag betrokken. ‘Er is een cycloon op komst’, meldde hij, ‘een windhoos, een wervelstorm!’ ‘Kareltye,’ sprak Pa Pinkelman gestreng, ‘het is nu geen tijd om grapjes te maken.’ ‘Ik maak geen grapjes,’ antwoordde de knaap bedrukt, ‘kijkt u maar uit het raam.’ Pa Pinkelman keek uit het venster en verbleekte. Daar, in het Oosten, rees de inktzwarte spiraal van een wervelstorm, die met grote snelheid naderde. Pa Pinkelman fronste de wenkbrauwen. ‘Jammer,’ zei hij, ‘t ging juist zo goed. Gooi 't roer om, mijn jongen. We gaan naar het Westen.’ Op dit ogenblik echter betrad Flop het kombuis. De knaap had iets bekommerds over zich. ‘Pa Pinkelman,’ sprak hij, ‘ik wil u niet verschrikken, maar kijkt u eens naar het Westen.’ De veelbeproeefde man wendde zich om en keek door het andere raam. En zie, daar naderde, als een meteor so snel, het luchtschip der drie knechten. Hun boosaardige gelaatstreken waren reeds door het voorruitje zichtbaar. Pa Pinkelman trok terstond zijn regenjas aan. ‘Dit is zeer netelig,’ sprak hij, ‘ga ik naar links, dan kom ik in een windhoos terecht. Wijk ik naar rechts, dan vlieg ik de drie knechten in de armen. Ga ik rechtdoor, dan krijgen ze me allebei te pakken. Daarom zeg ik nogmaals: dit is zeer, zeer netelig.’

Allen stonden verstomd over het doorzicht van Pa Pinkelman, doch begrepen tevens dat dit geen oplossing was. ‘Theo,’ sprak tante Pollewop met grote nadruk, ‘hier moet iets gebeuren.’ ‘Juist,’

antwoordde Pa Pinkelman, 'dat is ook mijn gevoelen.' 'Want,' vervolgde tante Pollewop, 'als er niets gebeurt, dan zijn we de klos.' 'Precies,' zei Pa Pinkelman, 'zo is het scherp gesteld.' 'Wat moeten we dus doen?' vervolgde tante Pollewop, 'we moeten stijgen.' 'Onmogelijk,' antwoordde Pa Pinkelman, 'uitgesloten. We vliegen op het maximale niveau. We kunnen niet hoger.' 'Goed,' hernam tante Pollewop, 'dat kan dus niet. Dank je. Ik ga opnieuw nadenken.' De bewonderenswaardige vrouw zette zich op een stoeltje en dacht ingespannen na. De inzittenden zwegen. Want als tante Pollewop nadacht, dan kwam eraltijd iets wat tot nadenken stemde. 'Theo,' sprak zij eindelijk, 'wij moeten landen.' 'Mis!' riep Pa Pinkelman triomfantelijk, 'we vliegen boven de zee'. 'Uitstekend,' zei tante Pollewop, 'dat is dus geschrap. Dan zie ik nóg een oplossing.' 'Kras,' zei Pa Pinkelman, 'dat mens is er niet onder te krijgen. Vooruit, Anna.' Tante Pollewop glimlachte. 'We laten het aan de schrijver over,' sprak zij, 'en de volgende bladzijde zien we verder.' Pa Pinkelman stond getroffen. 'Geniale rakker,' zei hij, zijn regenjas weer uittrekkend, 'robbelkees. Dat is het. Waar zijn m'n sigaren?'

Nauwelijks had Pa Pinkelman zijn sigaar opgestoken en het eerste trekje gedaan, of het hoge gefluit van de aanstormende cycloon deed zich horen. Pa Pinkelman was een zuinig man. Hij doofde onmiddellijk zijn sigaar en sprak: 'Die bewaren we. Hou je vast, Anna! Jongens, grijp wat je grijpen kunt! 't Gaat menens worden!' Nog had hij deze woorden niet gezegd, of het luchtschip werd als een bal de lucht ingesmeten. Het kantelde en vervolgde ondersteboven zijn weg. De vaart was verschrikkelijk. Zweden, Noord-Duitsland, Saksen,

Tsjechoslowakije en Oostenrijk schoten pijsnel onder hen weg, doch de Pinkelmannianen merkten van dit alles niets. Zij stonden omgekeerd op hun hoofd, met de benen in de lucht, en hadden totaal hun bezinning verloren. Het was Pinkelman, die het eerst tot een klaar beseef van de situatie kwam.

Hij staarde een tijdlang naar zijn schoenpunten omhoog en merkte toen dat hij op zijn bolhoed stond. 'Anna,' sprak hij ernstig. 'Theo,' antwoordde tante Pollewop. 'We staan op ons kop,' zei Pa Pinkelman, 'wat doen we daaraan?' 'Rechtspringen,' antwoordde tante Pollewop, de daad bij het woord voegend. Allen sprongen recht en keken uit het raam.

De snelheid was verdwenen, zij dreven langzaam over een vredig landschap. Doch dit landschap was hun volkomen vreemd. Er groeiden wijnranken en olijfbomen, ja, hier en daar verhieven zich palmen omhoog. Door groene rijstvelden stroomde traag een brede rivier. Pa Pinkelman stak opnieuw zijn sigaar aan en bezag het schouwspel met grote kalmte. 'Dit is *niet* Zweden,' sprak hij tenslotte, 'maar er zijn nog tal van andere mogelijkheden. Kareltje, kom hier.' De jongen nam zijn petje af en naderde schroomvallig. De nabijheid van de grote man maakte hem altijd enigszins bedremmeld. 'Je bent op school gegaan,' zei Pa Pinkelman, 'wel bedreven in het laagveen en niet onbekend met de fabricage van strokarton.' 'Jawel, Pa Pinkelman,' antwoordde de knaap eerbiedig. 'Ik niet,' hernam Pa Pinkelman, 'en daarom is alles nieuw voor mij. Wat is dat voor een rivier?' 'Dat is de Po,' antwoordde de knaap. Pa Pinkelman trok slechts even de wenkbrauwen op. Hij verbaasde zich, zeker, doch niet bovenmate. 'Juist,' zei hij, 'en de rest, mag ik aan-

nemen, is de Povlakte?’ ‘Jawel, Pa Pinkelman,’ antwoordde de knaap. ‘Dank je,’ zei Pa Pinkelman, ‘je kunt gaan. Anna!’

Tante Pollewop naderde. Ook in haar ogen lagen eerbied en hoogachting, doch de zuivere genegenheid straalde er sterker uit. ‘Ja, heerlijke kerel,’ sprak zij. ‘Dit is de Povlakte,’ zei Pa Pinkelman, niet zonder gestrengheid, ‘en dat is de Po.’ Tante Pollewop zei niets. Tegenover de enorme kennis van Pa Pinkelman bewaarde zij gewoonlijk het stilzwijgen. ‘En nu dat zo is,’ hernam Pa Pinkelman, vriendelijker wordend, ‘vraag ik mij af: waarom zouden we de Povlakte niet eens betreden? Het

schijnt mij een vruchtbare streek, waar allerlei leerzame gewassen groeien. De bevolking maakt een fatsoenlijke indruk, terwijl kennis en algemene ontwikkeling er voor het grijpen liggen. Kortom, wij gaan dalen.' Dit was nu juist, waar tante Pollewop al die tijd op gewacht had. Zij spoedde zich naar de provisiekast, waar zij een Edammer kaas, een viertal worstjes en een griesmeelpudding uit te voorschijn haalde. Dit alles borg zij zorgvuldig in haar karbies en opende de uitgangsdeur. Hier hing een ijzeren trapje naar omlaag. Tante Pollewop zette zich op de bovenste trede en wachtte vol vertrouwen op de dingen, die komen gingen.

Nu wilde het toeval dat Pa Pinkelman, ofschoon een meester in het opstijgen, in het dalen uitgesproken zwak moest genoemd worden. Dit was altijd zo geweest. Reeds op de luchtvaartschool te Baarn, waar hij een spoedcursus voor Min Gevorderden had afgelopen, was dit herhaaldelijk gebleken. Reeds daar had hij de gewoonte om blij op te stijgen, doch zelden terug te keren. Hij wist eenvoudig niet hoe het moest en hij kón de leerstof maar niet onder de knie krijgen. De oefenmeester had hem hierover eens ter zijde genomen. 'Het *hoort* er bij, Pinkelman,' had hij hem ernstig gezegd, 'onderschat het niet. Kom, zet je er nu eens toe. 't Is maar één bladzij, met een voetnoot. Neem 't eens door, wil je?' Pa Pinkelman had onbezorgd gelachen. 'Het wijst zich van zelf,' had hij gezegd, 'je moet het breed zien.' De oefenmeester had bekommerd het hoofd geschud. 'Ik zal je je brevet geven,' was zijn antwoord geweest, 'omdat je zo'n door en door rechtschapen, betrouwbare kerel bent. Maar je zult zien: je krijgt er heisa mee.'

De man bleek gelijk te hebben. Want daar zweefde

Pinkelman, recht boven Milaan, en koerste zinloos over die stad heen en weer.

In de straten stond het zwart van de inwoners, die met uitgerekte halzen naar boven keken. Ook op het vliegveld heerste enige verbazing. De havenmeester had tot driemaal een draadloos telegram verzonden met '*Hartelijk welkom. Komt er nog wat van??*' en was daarna met zijn technici de landingsbaan opgewandeld om te kijken, of daar soms iets aan mankeerde. Doch er mankeerde niets aan. Men had hierna de baan met bloemetjes afgezet, teneinde de aantrekkelijkheid te verhogen, en men was zelfs op de inval gekomen om op het eind ervan een taart te zetten, met twaalf kaarsjes en het opschrift: '*Beleven we het nog?*'

Maar het was alles vergeefs geweest. Ten einde raad had de burgemeester Baarn opgebeld. 'Zeg,' had hij gezegd, 'die jongen heeft zijn brevet toch wel?' 'Ten dele,' was het antwoord, 'het vliegen gaat uitstekend, maar het ophouden ermee, dat is zijn zwakke punt. We komen zo.'

Intussen stond Pa Pinkelman in de machinekamer en bezag de knoppen van het instrumentenbord. 'Wat ik ook uittrek of indruk,' sprak hij geprikkeld, 'er gebeurt altijd iets anders dan wat in het boekje staat. Kareltje, ga tante Pollewop eens halen.' De knaap spoedde zich onverwijld naar tante Pollewop, die op de bovenste trede van het laddertje geduldig zat te wachten. Zij schrok op uit haar dromerijen en dribbelde terstond naar binnen. 'Wil het niet lukken, kerel?' sprak zij, 'zit je vast, vent? Schei er mee uit. Blijf ervan af. Hou er mee op. We gaan een broodje eten.' Zoals alles wat tante Pollewop voorstelde, was ook dit een uitnemende gedachte. Zij zaten genoeglijk in het kombuis te eten, toen er beneden geroepen werd. 't Is Plesman,' zei Pa Pinkelman, zijn vork neerlegend, 'dat is aardig.' Inderdaad, het was Plesman zelf, die in de diepte stond. 'Hallo!' riep Pa Pinkelman, zich uit het raampje buigend, 'zit je in moeilijkheden? Kan ik iets voor je doen?' De heer Plesman werd rood. 'Geen gekheid, Pinkelman!' riep hij, 'kom naar beneden! Je maakt de Nederlandse luchtvaart belachelijk!'

Pa Pinkelman trok zijn hoofd naar binnen en zag tante Pollewop aan. 'Hij zegt dat ik naar beneden moet komen,' sprak hij. 'Dat is een gezonde gedachte,' zei tante Pollewop, 'de vraag is alleen: hoe?' 'Dank je,' zei Pa Pinkelman. Hij stak zijn hoofd weer naar buiten en riep: 'Hoe?' De heer

Plesman dacht na en raadpleegde zijn geweldige luchtvering. 'Wat heb je tot nu toe gedaan?' vroeg hij. 'Ik heb,' riep Pa Pinkelman, 'aan alle knopjes getrokken, waarvan ik dacht dat ze goed waren.' 'Juist,' sprak de heer Plesman, 'en trek nu eens aan de knopjes, waarvan je denkt dat ze verkeerd zijn.'

Pa Pinkelman spoedde zich onmiddellijk naar de machinekamer. Reeds onderweg daarheen begon hij te zingen van vreugde, want hij begreep dat dat de oplossing was voor alle Min Gevorderden, hetzij in de lucht, te land of ter zee, of waar ook ter wereld. En inderdaad, nauwelijks had hij *die* knopjes uitgetrokken, welke hij tot dusver zorgvuldig vermeden had, of een aangenaam gezoem deed zich horen. Het luchtschip helde met de neus schuin omlaag en zette zich langzaam in beweging.

Bij de twee landingsmasten wierp Karelkje een touw naar buiten, terwijl Flop achterin hetzelfde deed. De zeppelin lag vast. Tante Pollewop was de eerste, die de Italiaanse bodem betrad. Zij dribbelde terstond op de taart af en sneed er een groot stuk uit. 'Hier,' sprak zij tot de heer Plesman, 'voor de moeite. 't Was allemachtig aardig. Theo, dit is meneer Plesman. Directeur van de K.L.M. en een groot plannenmaker. Meneer Plesman, dit is Theo, ook dol op plannetjes. Dit zijn Karelkje en Flop. En dit ben ikzelf.' Zij dacht nog even na en zei: 'Maar ze lukken niet altijd.' Nu trad de grote Pinkelman naar voren. Hij drukte de burgemeester de hand en sprak: 'Ik heb vanuit de lucht alles nauwkeurig waargenomen. Gij bezit een nette en welvarende gemeente.' De burgemeester bloosde. 'Ik denk,' vervolgde Pa Pinkelman, 'in uw stad enige dagen te verwijlen.' De bewindsman ontstelde. 'We hebben niets voorbereid,' mompelde hij. 'Dat is ook

mijn bedoeling,' antwoordde Pa Pinkelman, 'geef er geen ruchtbaarheid aan. Ik wil het leven hier kennen, zoals het reilt en zeilt.' Men zette zich in een rijtuig en begaf zich naar het stadhuis.

Ofschoon Pa Pinkelman uitdrukkelijk de wens had uitgesproken zijn incognito te bewaren, stond er toch een dichte menigte langs de route opgesteld, die hem een donderende ovatie bracht. Pa Pinkelman wuifde minzaam terug. Hij begreep, dat zijn bolhoed hem verraden had. Ook achtte hij het niet uitgesloten dat de wijze, waarop hij geland was, de bevolking tot nadenken had gebracht. De heer Plesman zat naast hem en bewaarde een knorrig stilzwijgen. 't Is toch vreemd,' sprak hij eindelijk, 'je doet alles verkeerd, je voert geen bliksem uit en toch ben je overal de man.' 'Heb je 't ook in de gaten,' zei Pa Pinkelman, 'zet een bolhoed op en doe een tijdje niets, dan zul je hetzelfde beleven, En hier is 't stadhuis!' Pa Pinkelman wipte vlug het bordes op en trad de raadzaal binnen. Zijn bliksemsnel oog had al spoedig de wethouder van Openbaar Vermaak gevonden. Hij legde hem de hand op de schouder en trok hem in een hoekje. 'Zeg eens,' sprak hij, 'is er hier iets te doen?' De wethouder glimlachte. 'Raad eens,' zei hij. 'Een voetbalwedstrijd?' opperde Pa Pinkelman. De wethouder knikte. 'Vanmiddag half drie' zei hij, 'hier heb je vier kaartjes. Wees op tijd. Italië-Nederland.'

5

De voetbalwedstijd Italië-Nederland

Het beroemde stadion van Milaan, dat 93.000 mensen bevatten kan, zat afgeladen vol. Er kon geen kip meer bij. De Nederlandse omroeper Leo Pagano was er ook. Hij zat in zijn glazen hokje en niet zodra had hij Pa Pinkelman gezien, of hij riep: 'Luisteraars hier en daar en overal! Een verrassing voor u! De onsterfelijke Pinkelman heeft het stadion betreden! Het gejuich is oorverdovend! Ik zal het ruitje voor u openzetten, dan kunt u het beter horen. Intussen ga ik hem even halen. Een moment.' De heer Pagano verliet zijn hokje en stortte zich op de niets vermoedende Pinkelman. 'Pinkelman!' riep hij, 'je *moet* even 'n woordje zeggen, 't hindert niet wat, ze kijken zo nauw niet.' 'Met genoegen,' antwoordde de altijd bereidwillige man vriendelijk. Pa Pinkelman plaatste zich voor de microfoon en sprak met grote radheid: 'En hier zijn we dan weer, in het stadion te Milaan. De stemming onder onze boys is uitstekend, ik kan niet anders zeggen, en wat het weer betreft: de zon schijnt weer, dat echte, pittige oranjezonnetje, dat we allemaal zo goed kennen....' Pa Pinkelman draaide zich terzijde en vroeg zacht: 'Gaat 't zo naar wens?'

'Man,' fluisterde de heer Pagano, 'ik sta versteld. 't Is of ik me zelf hoor. Ga *alsjeblieft* door.'

Pinkelman vervolgde ogenblikkelijk: 'Ja, en wat de uitslag betreft, het is natuurlijk moeilijk om in dit stadium een voorspelling te wagen. Ik heb zojuist eens 'n kijkje in de kleedkamers genomen en de Italiaanse boys, luisteraars, dat zijn stevige kwanten, die natuurlijk hun zinnen op een overwinning gezet hebben, dat spreekt. Van de andere kant zijn ook onze eigen jongens met de beste voornemens beziel. Winnen we, dan gaan we met 'n overwinning naar huis. Verliezen we, wel, dan niet getreurd, we hebben ons best gedaan. En verder....' Hier werd Pa

Pinkelman onderbroken. De heer Pagano trok hem ijlings van de microfoon af. 'Hou op,' fluisterde hij, 'dat zijn allemaal dingen, die ik zelf had willen zeggen. Ben je nou helemaal gek geworden? Dit is geen praatje meer. Dit is broodroof.'

'Het spijt me,' zei Pa Pinkelman, zijn hoed weer opzettend, 'ik dacht dat 't zo moest. Ik heb zo dikwijls naar je geluisterd, dat ik niet anders meer kan. En nu ga ik de boys in de kleedkamers eens opzoeken.' De onsterfelijke man liep op een drafje het veld over, maakte op de middenstip een buiging en verdween onder donderende toejuichingen in de kleedkamer van het Nederlands elftal.

De stemming hier was niet alleen gedrukt, zij was miserabel. De spelers lagen lusteloos op banken verspreid en rookten zwijgend een sigaar. Zelfs het binnentreden van Pa Pinkelman vermocht slechts een flauwe glimlach wakker te roepen. 'Ha, Oranjebroeken!' riep hij, 'hoe gaat 't hier?' Piet Groeneveld stond op en trok Pa Pinkelman in een hoekje. 'Je opgeruimdheid doet pijnlijk aan, Pinkelman,' zei hij, 'in strikt vertrouwen: we zijn verloren.' Pa Pinkelman ontstelde. 'Piet,' zei hij, 'wat is er gebeurd!' Groeneveld trok hem naar een verder afgelegen hoekje en fluisterde: 'Ik durf het je niet te zeggen. Het is te erg.' Pa Pinkelman begreep, dat hij zo niet verder kwam. Hij begaf zich derhalve naar Karel Lotsy, die midden in de kleedkamer op een stoel zat en zwijgend voor zich uit staarde. 'Karel,' sprak hij, 'hou een donderspeech.' 'Beste jongen,' antwoordde de heer Lotsy, 'ik heb er al drie gehouden, maar 't helpt niet. We zijn van de kaart. Keeper Kraak ligt in 't ziekenhuis en invaller Landman is door een misverstand doorgevlogen naar Egypte. We zitten zonder doelman. Daar kan

ik niet tegen opdonderen.' En plotseling hield hij zich niet meer in. De krachtige man begon te wenen.

Zodra was de heer Lotsy niet in tranen uitgebarsten, of ook de andere spelers lieten hun waterlanders de vrije loop. Slechts Pinkelman bleef onbewogen. Een geniale gedachte was hem door het brein geflitst. 'Hou op!' riep hij, '*ik* ga in het doel staan!' Het werd doodstil. Men stond als door de donder getroffen. 'Pinkelman,' sprak de heer Lotsy met zwakke stem, 'je meent het niet.' 'Waarachtig wel!' riep Pa Pinkelman, 'en ik ransel ze d'r uit!' In het oog van de heer Lotsy flikkerde een zwakke straal van hoop. 'Pinkelman,' vroeg hij, 'heb je ooit eerder gekeept?' 'Nimmer,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ik ben oud, stijf en bijziend en ik zal wel wijzer wezen. Maar ik heb m'n bolhoed.' De heer Lotsy stond op en drukte Pa Pinkelman de hand. 'We zijn gered,' sprak hij, 'jongens, let op! Ik ga een donderspeech houden.' En hij hield een speech, zo donderend dat de spelers de adem schier werd afgesneden. Er kwam weer kleur op hun wangen, hun blik straalde van strijdlust. Slechts Abe luisterde niet. Hij nam Pinkelman terzijde en fluisterde: 't Is allemaal heel aardig, maar weet je wel wat voor *systeem* we eigenlijk spelen?' 'Stopperspil,' opperde Pa Pinkelman, 'met teruggetrokken W-formatie.' 'Precies,' zei Lenstra, 'zwervende backs, voedende middenlinie en breed spel in de voorhoede.' 'Productief,' mompelde Pa Pinkelman, 'voor de woning met dat ding. Prik 'm in de touwen.'

Lenstra was aangenaam verrast. 'Juist,' zei hij, 'opengooien het spel. Niet liggen te eieren. En dan nog wat.' 'Ik begrijp 't al,' zei Pa Pinkelman, 'jaag 'm door 't middenveld, dwars vooruit. Dan de

vleugels met een tangbeweging naar binnen zwenken en de defensie afknippen maar, jongens.' Lenstra knikte voldaan. 'En dan nog wat,' zei hij. 'Ik voel waar je heen wil,' vervolgde Pa Pinkelman, 'niet eerst doodmaken de bal, maar omhalen en 'm meteen op 't sloffie nemen. En dan maar doorsjassen als je de kans krijgt. Maar pas op voor buitenspel.' Lenstra kreeg plezier in de man. 'Aan jou heb ik houvast,' zei hij, 'en dan is er nog iets.' 'Geen tiktak-spel voor de tribune,' zei Pa Pinkelman, 'gun je maat ook 'n kans, je bent 'r niet alleen. Of bedoel je dat andere?' 'Dat andere,' zei Lenstra, 't zal me benieuwen of je dat ook weet.' 'Je hoeft 't me niet te vertellen,' hernam Pa Pinkelman. 't Nederlands kwartiertje, bedoel je. Niet bij de pakken neerzitten, de tanden op elkaar, vooruit jongens, we halen 't, die kant wil je op?' Abe glimlachte. 't Is casueel,' zei hij, 'en Joost mag weten waar je 't vandaan haalt. Olijkerd die je bent.' Pa Pinkelman porde hem in de zij. 'Guitepuit,' antwoordde hij, 'rekelbast.' En hij nam een douche, zette zijn bolhoed op, greep de bal en draafde welgemoed het veld op. 'Theoretisch,' mompelde Abe, hem liefdevol nastarend, 'is hij bij genoeg. Maar nu de praktijk.'

Aanvankelijk verkeerden de 93.000 toeschouwers in de mening dat Pa Pinkelman een official was, wellicht een verzorger, een grensrechter of een lid der keuzecommissie. Maar toen hij tussen de doelpalen ging staan, zijn regenjas aan een spijker van de bovenlat hing en onder de uitroep 'kom maar op, ellendelingen!' handenwrijvend heen en weer ging lopen, barstten zij in een onbedaarlijk gelach uit. De aanvoerder van het Italiaanse elftal trad op Schijvenaer toe. 'Zeg, Henk,' sprak hij, 'wat heb ik nou aan me fiets hangen? Ik neem aan, dat het een

aardigheid is. Een misplaatste grap. Een scherzo basso.' 'Om de bliksem niet,' antwoordde Schijvenaar, 'hou je kop dicht en bemoei je met je eigen zaken. Pinkelman heeft en niemand anders.' 'Nou moe,' sprak de Italiaan, 'heb je 't ooit zo zout gevreten.' 'Kom er maar doorheen,' zei Schijvenaar, 'die man is niet te passeren. Hij lust ze warm.' 'Ook plukballen?' vroeg de aanvoerder. 'En hoe,' antwoordde Schijvenaar. 'En 'n hete knoeperd?' informeerde de Italiaan, 'zo'n lekkere schuiver in de uiterste hoek?' 'Hij houdt ze,' antwoordde Schijvenaar. 'En 'n loeier?' vroeg de Italiaan, 'zo'n godsdreun van moet je nog ver?' 'Je spreekt 'n aardig mondje Nederlands,' zei Schijvenaar waarderend, 'als je ook zo voetbalt, magge we niet mopperen.' De Franse scheidsrechter trad op hen toe. 'Tosse jongens,' zei hij, 'nie klesse.'

De Italiaanse aanvoerder won de toss en koos de wind in de rug. Pa Pinkelman trok derhalve zijn

regenjas weer aan en begaf zich dwars over het veld naar het andere doel. Hier zat tante Pollewop op een klapstoeltje een broodje te eten. Zij had al lang begrepen dat Pa Pinkelman de verkeerde goal zou kiezen en zich terstond hier gevestigd, vol vertrouwen dat de merkwaardige man het mis zou hebben. 'Ben je zenuwachtig, Theo?' vroeg zij. 'Niet in het minst,' antwoordde Pa Pinkelman. 'Goed,' hernam tante Pollewop, 'voel je je kriebelig?' 'Volstrekt niet,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ik voel mij uitstekend.' 'Goed,' vervolgde tante Pollewop, 'heb je een wolletje aan?' De omstanders glimlachten. 'Hoor eens, Anna,' zei Pa Pinkelman kribbig, 'ik moet mij nu op het spel concentreren. Loop naar de maan met je wolletje.' Tante Pollewop knikte tevreden. 'Zo mag ik 't horen,' sprak zij, 'dat is de echte Holland-België stemming. Gooi je voor het leder, de Nederlandse driekleur staat op het spel, in het ziekenhuis praten we verder.' Pa Pinkelman was aangenaam verrast, doch liet niets blijken. Hij ging midden in het doel staan, boog zich voorover en zette de handen op de knieën. In deze houding begon hij op die eigenaardige, gluisperige manier over het veld te loeren, die men zo dikwijls bij beroemde keepers ziet.

'Bravo, Theo,' sprak tante Pollewop, 'je begint er in te komen. Nou moet je ze er nog uit houden.' Pa Pinkelman spuugde in zijn handen en begon in een kringetje rond te draven. Hij deed dat met hoog opgetrokken knieën, terwijl hij geweldig op de grond stampte. De omstanders staakten hun scherts. Zij begrepen dat zij deze man onderschat hadden.

Daar snerpte 't fluitje, het spel was begonnen. Pa Pinkelman keek scherp uit. Ja, 't was wat hij al gedacht had: de Italianen speelden het Zwitserse grens-

delsysteem, met teruggetrokken middenlinie en twee knijpertjes op de vleugel. 'Pas op, Rinus!' schreeuwde hij tot Terlouw, 'ze gaan knijpen, de sloebers!' Maar het was al te laat. De stevige Krimpenaar werd listig omspeeld en toen volgde een schot, zo hard, als maar zelden in de geschiedenis voorkomt. Pa Pinkelman, die de bal zag naderen, verbleekte, doch aarzelde niet. Hij nam zijn bolhoed af en ving de gloeiende kogel volmaakt kalm daarin op. Daarna nam hij de bal eruit, en wierp hem achter zich in het net. 'Die hebben we,' sprak hij opgewekt, 'kom maar op met de rest.' Het was even stil in het stadion. Toen barstte een oorverdovend gejuich los, de Italianen omhelsden elkaar van vreugde. Schijvenaar liep korzelig op het doel toe. 'Zeg, Pinkelman,' zei hij, 'je hebt er 'n doelpunt van gemaakt.' 'Wel waarachtig niet,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ik heb 'm gehouden.' 'Maar je gooide 'm achter je in 't net,' hernam Schijvenaar, 'goochemerd die je bent.' Pa Pinkelman keek om en dacht na. 'Kerel, wat spijt me dat,' zei hij, 'een volgende keer zal ik eraan denken.' Hij begaf zich terzijde van het doel en trok tot ieders ontsteltenis zijn broek uit. 'Theo,' sprak tante Pollewop bezorgd, 'wat zullen we *nou* hebben?' 'Anna,' antwoordde Pa Pinkelman, 'laat het aan *mij* over, wil je?' En zie, daar stond hij in een fris oranje broekje en begon opgewekt te trappelen. 'Hopsakee jongens!' riep de onsterfelijke man, 'laat je niet kisten! 't Zit 'r nog volop in!'

Pa Pinkelman had gelijk. Aanvankelijk had de Nederlandse ploeg met een lichte depressie te kampen, tengevolge van Pa Pinkelman's zonderlinge spelopvattingen. Doch spoedig herstelde zij zich. In fraai, kort driehoeksspel wipte de bal van voet naar voet, tot Wim Roozen er zijn hoofd onder zette

en met een kopstoot in de uiterste hoek de keeper het nakijken gaf. Pa Pinkelman was opgetogen. 'Jullie kunnen 't wel!' riep hij, 'als je maar niet staat te suffen! Vooruit kerels, smijt je naar voren!' Deze aanmoedigingen misten haar uitwerking niet. Spoedig volgde de tweede goal, ditmaal van de kleine Wels. De kwieke kleuter dribbelde handig naar binnen, maakte een schaarbeweging, gaf een hakje en prikte toen het leder vlak onder de bovenlat de touwen in. Terstond hierna berekende de Italiaanse keeper een dwarrelbal van Lenstra verkeerd en maakte hands. Het was Lagendaal, die de strafschoep nam. De bejaarde speler plaatste zich achter het bruine monster en vuurde een fluit af, zo onuitsprekelijk hard, dat de Italiaan met bal en al door het net geschoten werd. 'Die zit,' zei Pa Pinkelman tevreden, 'drie-één. 't Gaat goed, Anna.' Tante Pollewop was buiten zichzelf van vreugde. 'Tien, tien, tien!' riep zij dansend, 'dit is het Nederlands kwartiertje!' Ook Karelkje en Flop waren verrukt en buitelden als lammeren in het natte gras. Wat Pa Pinkelman betreft, die keepste als nooit tevoren. Waar ook de bal verscheen, zijn bolhoed was ter plaatse om het gevaar te keren. Met lenige pantersprongen wierp de anders zo houterige man zich naar uiterste hoeken en plukte het leder voor de aanstormende Italianen weg. Het was negen-één, toen de rust aanbrak.

In de kleedkamer gekomen klom Pa Pinkelman op een stoel en haalde diep adem. 'Vrienden!' sprak hij, 'negen-één voor Nederland! De moed niet opgeven, 't is er op of er onder! Als we de tanden op elkaar zetten, dan halen we 't, zo vast als een huis! Maar denkt nu niet: we zijn er! Er kan nog van alles gebeuren!' Als om dit laatste te bewijzen kwam Ka-

reltje naar binnen en fluisterde hem iets in 't oor. 'Wat is er, jongen?' vroeg Pa Pinkelman kregelig, 'zie je niet, dat ik aan 't donderen ben?' 'Meneer Pinkelman,' fluisterde Karelkje gejaagd, 'kom direct naar buiten. Er is iets mis.' De veelbeproefde man daalde onmiddellijk zijn stoel af en begaf zich naar buiten. En zie, daar, aan de blauwe hemel, naderde een stipje. Een zwak geronk deed zich horen. 'Anna!' riep Pa Pinkelman, 'de drie knechten! Pak je karbies! Flop, kom hier! Karelkje, zet je pet op! We gaan er vandoor!' En onder de verbaasde blikken van de duizendkoppige menigte spoedden zich de Pinkelmannianen naar de uitgang. 'We zijn verloren,' mompelde de heer Lotsy, hem verdrietig nakijkend, 'zonder die man doen we niets. We zijn er bij. We zijn de klos.'

6

Pa Pinkelman snelt per raket in zuidoostelijke richting en sticht in de Perzische woestijn een eigen oase.

De drie knechten naderden intussen het stadion van Milaan. Door de windhoos waren ze eerst naar Finland afgedreven, hadden toen een tijdje achter het ijzeren gordijn gezocht en waren tenslotte in Riga geland, alwaar een kwijnend correspondentschap van de Volkskrant gevestigd is. Hier vernamen zij, dat Pa Pinkelman in Milaan aan het voetballen was. Een uur later zweefden zij boven het stadion. 'Knechten,' sprak Ottocar, 'wij zijn er. Kijk scherp uit, hij moet in het doel staan. Ik zal intussen het spel even stilleggen.' Hij boog zich uit het raam, greep een hoge bal en borg die in zijn binnenzak. 'Dalen,' sprak hij kort. Het luchtschip daalde precies op de middenstip. De drie knechten stegen uit en begaven zich naar het Nederlandse doel. Doch dit was leeg. Slechts het klapstoeltje van tante Pollewop en enige verspreide boterhampapiertjes wezen er op, dat de beroemde man daar gestaan had. Doch het scoringbord, dat een stand van 9-7 aanduidde, bewees tevens, dat hij er *niet* meer in stond. De drie bedienden maakten een correcte buiging voor de ere

tribune, stegen in en verdwenen aan de horizon.

Pa Pinkelman, ofschoon verontrust, had zijn hoofd geenszins verloren. Hij liep gezwind over de Italiaanse wegen, met een tred die wilskracht en besluitvaardigheid verried, zonder in roekeloosheid te vervallen. En onder die eenvoudige bolhoed werkten zijn benijdenswaardige hersenen onverdroten voort. Als kleurige vuurpijlen steeg daar de ene gedachte na de andere omhoog, tot er tenslotte één was, die Pa Pinkelman als bruikbaar beschouwde. Hij zette zich op een kilometerpaaltje en sprak als volgt:

‘Ons luchtschip, vrienden, is van nul en gener waarde. Op *zich* heeft het zijn verdienste, ik geef het toe, maar naast het vervoermiddel der drie knechten is het een scherts-toestel. IJs en weder dienende pers ik er een driehonderd kilometer uit. Wat betekent dit naast de duizend mijl, die *zij* er doorheen jagen?’ ‘Niets’, zei tante Pollewop, ‘absoluut niets. Ga door.’ ‘Wat,’ vervolgde Pa Pinkelman, ‘moeten wij dus doen? Wij moeten een raket kopen.’ ‘Een raket kopen,’ herhaalde tante Pollewop, ‘Flop, zit niet op je hoofd te krabben, ’t helpt toch niet. Ga door, Theo.’ ‘Dat is alles,’ besloot Pa Pinkelman en liep regelrecht een rakettenwinkel binnen.

De eigenaar was een beleefd, doch afgemeten man. En hij hield van vaart in een gesprek. ‘Is dat Pa Pinkelman?’ vroeg hij kalm. ‘Hijzelf,’ antwoordde Pa Pinkelman, ‘één raket graag.’ ‘Geluk heb je,’ hernam de eigenaar, ‘met dat luchtschip werd het niets. Ik verwachtte het al. Ik heb ’m klaar staan. Stap maar in.’ En zij stapten meteen in: Pa Pinkelman met de twee jongens voorin, tante Pollewop met haar spijsjes achter. ’t Ging net, maar ’t was krap

aan. 't Is pietjepas,' zei Pa Pinkelman, 'en hoe werkt 't?' 'Dat ga ik je uitleggen,' zei de eigenaar, 'je haalt dat hefboompje over en je schiet 't heelal in. 'n Kind kan 't. In 't begin zul je even schrikken. De snelheid is 750 kilometer per seconde. Dat komt aan. Maar 't is zo voorbij, na twee seconden is de brandstof op. Waar wil je heen?' 'Ik wil weg,' zei Pa Pinkelman. 'Dat mag ik horen,' sprak de eigenaar, 'ik zal 'm op het Zuidoosten afstellen, daar heb je de ruimte.' Hij rolde het toestel naar buiten en bleef even staan luisteren. Het gebrom van een naderend luchtschip deed zich horen.

'We kunnen niet langer staan leuteren, Pinkelman,' sprak hij bedaard, 'het wordt je tijd. Goede reis.' En hij deed het deurtje dicht. Pa Pinkelman draaide het raampje open en vroeg: 'Zeg, wat moet ik betalen?' 'Dat,' sprak de eigenaar, 'laat ik geheel aan de beleefdheid van meneer over.' Pa Pinkelman begreep de wenk en drukte hem 'n rijksdaalder in de hand. 'Niets voor niets,' zei hij, 'en hartelijk bedankt. Jongens, hou je vast! We gaan!'

Pa Pinkelman haalde het hefboompje over en met een afschuwelijke knal vloog de raket de ruimte in. De eigenaar had niet te veel gezegd. Het was verschrikkelijk. Zelfs tante Pollewop, die toch van opschieten hield, werd het even te machtig. Maar het was spoedig voorbij. Met een plof viel het toestel in het mulle zand. Er waren nog geen drie seconden sinds hun vertrek verlopen. Pa Pinkelman stapte uit en strekte zich behagelijk de leden. 'Dat doet goed na zo'n reis,' sprak hij, 'en waar denken jullie dat we zijn?' Tante Pollewop keek om zich heen. Zand, zand, zover het oog reikte.

'Dit,' sprak 't negertje blij, 'is de woestijn.' Pa Pinkelman knikte. 'Zeer juist,' sprak hij goedkeurend,

‘en nu de volgende vraag: wát voor een woestijn?’ ‘Een zandwoestijn,’ antwoordde tante Pollewop. ‘Precies,’ zei Pa Pinkelman, ‘en nu kom ik aan mijn laatste vraag: hoe heet deze woestijn?’ ‘De Perzische woestijn,’ antwoordde Karelkje prompt. Pa Pinkelman keek verrast op. Hij had daar zelf niet het flauwste vermoeden van.

‘Uitstekend, jongen,’ sprak hij, ‘en hoe zien we dat?’ ‘Aan de pijpleiding,’ zei Karelkje, op die hoge, zangerige toon, waarmee men bij het Lager Onderwijs op vragen pleegt te antwoorden, ‘want Perzië is vermaard om zijn olieraffinaderijen, die aan tal van ingezetenen werk en broodwinning verschaffen.’ Pa Pinkelman keek om zich heen. En inderdaad liep er dwars door de eindeloze uitgestrektheid een dubbele pijpleiding. ‘Nog één vraag,’ zei Pa Pinkelman, zijn hoofd op schelmse wijze schuin houdend, ‘waar komen we, wanneer we die leiding volgen?’ ‘In Abadan,’ antwoordde Karelkje. ‘Juist!’ riep Pa Pinkelman zegevierend, ‘vooruit jongens, naar Abadan!’

Zij liepen de ganse dag door en kwamen tegen de avond aan een klein houten bordje, in de vorm van een pijl gesneden. ‘Abadan, 396 km’ stond er op. Pa Pinkelman hing zijn hoed aan de punt en wiste zich het voorhoofd af. ‘Foei,’ zei hij, ‘is me dat lopen. En we hebben nog bijna vierhonderd kilometer voor de boeg. Dat is veertig dagen lopen, als we stevig doorsloffen. Voor hoeveel dagen broodjes heb je bij je, Anna?’ ‘Voor twee weken,’ zei tante Pollewop, ‘en water voor 'n dag of drie. Dan is het op. Want van rantsoeneren houd ik niet. Alles of niets.’

Dit stemde geheel met Pa Pinkelman's levensbeschouwing overeen. Hij keek omhoog en bezag de dunne maansikkel. ‘Ik kan wel blazen,’ zei hij,

‘maar dat helpt niets. Het moet volle maan zijn. Wat doen we? Doorlopen of hier blijven?’ Tante Pollewop antwoordde niet eens. Zij spreidde haar broodjes uit in het warme zand en schroefde een potje met pindakaas los. ‘Ga zitten, jongens,’ sprak zij, ‘Theo, sta niet te meieren. We blijven hier, wat dacht je nou? Thee of koffie?’ Pa Pinkelman glimlachte. ‘Thee,’ zei hij, ‘puntje suiker, wolkje melk.’ En allen zetten zich neder in de koeler wordende avond, vol vertrouwen in het doorzicht van de leider, die ook hier ongetwijfeld een oplossing wist.

De thee was uitstekend, precies zoals Pa Pinkelman het hebben wou, niet te sterk, en toch ook niet net of je een klap in je gezicht kreeg, juist daartussen in, maar dan meer naar de pittige kant dan de andere richting op. Toch lag over zijn gelaat niet de onbekommerde uitdrukking, die er anders op te zien was. Hij keek bezorgd. Het is altijd moeilijk om de gedachten van een groot man te raden, en tante Pollewop had dit ook al lang opgegeven. Zij schonk dus rustig door en dacht: in orde komt het, hoe dan ook. Pa Pinkelman van zijn kant wilde tante Pollewop niet verontrusten. Hij trok derhalve Karelkje terzijde en fluisterde: ‘Zeg eens, we moeten hier veertien dagen op volle maan wachten en we hebben maar voor drie dagen water bij ons. Hoe zit dat nu?’

Karelkje keek naar de dubbele pijpleiding en opeens flitste hem bladzijde 74 van het hoofdstuk ‘Perzië en zijn bestaansmiddelen’ door het hoofd. ‘De ene buis,’ sprak hij, ‘dient voor de afvoer van olie, de andere voor toevoer van water.’ Pa Pinkelman klopte de knaap op de schouder. ‘Ik was een ogenblik bang dat je het vergeten was,’ sprak hij, ‘Flop, geef de drilboor eens aan.’ Pa Pinkelman

zette de drillboor in de buis en na een ogenblik schoot een krachtige straal water de woestijn in.

Pa Pinkelman bleef wel een kwartier lang met welgevallen naar de straal staan kijken. Toen viel hem een gedachte in. 'Anna,' zei hij, 'als we hier eens 'n oase stichtten?' Tante Pollewop zette haar potje thee neer en werd helemaal rood van blijdschap. 'Theo,' sprak zij, 'dat is een uitmuntende gedachte. We hebben beiden rust nodig en een oase is precies waar ik dikwijls in bed aan heb liggen denken, als ik niets omhanden had. Karelkje zal er allerlei Leerzame Producten vinden en voor Flop is het ook heel goed met zijn blote bast.'

En terwijl Pa Pinkelman de waterstraal met zijn

drilboor tot armsdikte verbreedde, opende de vooruitziende vrouwhaar karbies en haalde er wat vijgen, dadels en kokosnoten uit. Deze zaaide zij zorgvuldig uit en pootte een kilo Zeeuwse aardappelen in twee gelijke rijen, terwijl zij, ter bereiding van pindakaas, ook een ons apennotjes aan de vochtige aarde toevertrouwde. Daar intussen de schemering was ingevallen en de woestijn-nacht frisjes is, bevestigde Pa Pinkelman een kraantje aan de olieleiding en ontstak een groot vuur, waar omheen zij allen zich schaarden, innig tevreden over de ontwikkeling die de gebeurtenissen tot dusver genomen hadden.

Pa Pinkelman had goed gezien. De voortdurende besproeiing en de weelderige groei dier tropische gewesten deden het gezaaide al spoedig ontkiemen; en eer er twee maanden verlopen waren, haalde tante Pollewop haar eerste aardappeltjes binnen. Zij waren voortreffelijk. Ook haar dadelpalmen deden het uitstekend, terwijl de kokosbomen zo onbekommerd uit de grond schoten, dat Pa Pinkelman reeds na korte tijd in staat was van het hout een huisje te timmeren, gedekt met een pannendakje, dat hij verkreeg door de natte klei boven het olie-vuur te bakken, tot zij keihard was. Wat de apennotjes betreft, die vermenigvuldigden zich zo krachtig, dat tante Pollewop potjes te kort kwam om er haar pindakaas in te doen en er toe overging om dit artikel per ons te verkopen aan rondtrekkende Arabieren, die er met genoeg een kwartje voor neertelden. Hutje bij mutje leggend spaarde de zuinige vrouw aldus een aardig buideltje bij elkaar. Een dergelijke welvaart kon niet onopgemerkt blijven. Al spoedig werd het bestaan dezer oase ruchtbaar en van heinde en ver kwamen de woestijnbewoners aanstromen, om er zich blijvend te vestigen.

Pa Pinkelman, van nature reeds edelmoedig van aard en door de weelde nog milder geworden, had daar niet het minste bezwaar tegen. 'Jullie zijn welkom,' placht hij te zeggen, 'als je maar begrijpt dat *ik* hier de baas blijf.' Onder deze even bevattelijke als zinrijke grondwet groeide de bevolking tot ruim vijfhonderd zielen, waarop Pinkelman het ogenblik rijp achtte om tot de stichting van een billijk stadhuisje over te gaan. Het was beknopt, doch solide gebouwd, met een windvaantje om te kijken of het woei en een uurwerk, om te zien hoe laat het was.

Daar zetelde de onsterfelijke man, zittend in de eenvoudige raadzaal, en bestierde de kleine gemeente met zulk een treffend beleid, dat zij alras in aantal verdubbelde. Er kwam zelfs een Pinkelman-plantsoen, met het beeldje van den stichter in het midden,

waar de inwoners na gedane dagtaak genoeglijk rondwandelden en waar zij niet zelden den bescheiden man zelf op een bankje aantreffen, verzonken in de aanblik van zijn eigen beeltenis. Het geluk van Pa Pinkelman zou volmaakt zijn geweest, indien de gedachte aan de drie knechten zijn gemoedsrust niet vertroebeld had.

Hij besloot derhalve tot de oprichting van een uitkijktoren, waarop de inwoners beurtelings de wacht zouden houden. Het project was nogal kostbaar en Pinkelman had enige moeite het door zijn gemeenteraad heen te drukken; maar toen hij had uitgelegd dat het een kwestie was van erop of eronder, stemden allen voor, met uitzondering van één raadslid, die tegen geldsmijten was en de tijden te ernstig achtte voor uitkijktorens. Laten we eerst, zo meende hij, eens uitkijken waar het geld blijft van tante Pollewop's pindapotjes (gehamer van de voorzitter), dan kijken we daarna *weer* (rumoer). En zo werd de toren gebouwd, geheel van palmhout en zestig meter hoog. Op 30 Januari 1952 kwam hij gereed en zou Pa Pinkelman hem officieel openen. De gevierde man

hing zijn ambtsketen om en klom bewogen opwaarts. Op het bovenste platform gekomen nam hij zijn bolhoed af, teneinde een rede te houden. Er viel een diepe stilte, want Pa Pinkelman's redevoeringen waren beroemd. Doch hij zei niets en staarde zwijgend naar de horizon. En zie, zijn weinige baren rezen te berge. Hij boog zich over de balustrade en sprak met treurige stem: 'De drie knechten.'

7

De heer Mossadeq bezoekt de Pinkelman-oase, alwaar hem een maaltijd wordt aangeboden.

Pa Pinkelman vergiste zich echter. Het waren drie boodschappers van de Perzische regering, die op kamelen naderden. Zij overhandigden Pa Pinkelman een brief, die als volgt luidde:

'Zeg, Pinkelman, wat betekent dit? Heb je een vestigingsvergunning? Denk je, dat de woestijn van jou is? En wie heeft je gezegd, dat je potjes met pindakaas mag verkopen? Heb je een middenstandsdiploma? En wil je van m'n olieleiding afblijven? Dat doet maar. Kom onmiddellijk naar mijn paleis. Ben zeer, zéér bedribbeld.
Mossadeq.'

Pa Pinkelman riep terstond zijn gemeenteraad bijeen en las de boodschap met luide stem voor, terwijl zijn gelaat glom van genoegen. Want het aanknopen van buitenlandse betrekkingen en het uitwisselen van diplomatieke stukken was iets, dat hem reeds als kind voor ogen had gezweefd en nu was het dan zo ver. Nadat hij het woord 'bedribbeld' in een Perzisch woordenboek had opgezocht en gevonden dat dit '*gramstorig, wrevelig, balsturig, zie ook: ontpippeld*' betekende, bracht Pa Pinkelman de brief in stemming.

Met algemene stemmen besloot men, dat dit een onbeleefde brief was, die een krachtig antwoord verdiende; en op voorstel van tante Pollewop werd nu het volgende antwoord ontworpen: 'Wat doen we voor kwaad, de olieproductie ligt immers stil? De woestijn is niet van ons, zeker, goed, toegegeven, accoord, maar de oase hebben we zelf gemaakt, en een knappe jongen die ons daaruit krijgt. Voor de pindakaas vangen we een kwartje per potje, dat is redelijk, of wil je dat we 't voor niets doen? Ja, we zijn gek. Als je ons wilt spreken, we zijn altijd thuis, snakselaar. Pinkelman.' De uitdrukking 'snakselaar' was een vondst van tante Pollewop, die daar ineens in een dichterlijke opwelling op was gekomen, maar Pa Pinkelman achtte de toevoeging voor een buitenlands staatshoofd ongebruikelijk en veranderde deze in 'grobbelevink,' dat hij gepaster vond en dat toch aan duidelijkheid niets te wensen overliet. En zo werd de brief in Kareltjes netste hand overgeschreven, dichtgeplakt, verzegeld en aan de boodschappers overhandigd.

'Jongens,' sprak Pa Pinkelman, nadat de drie mannen met het antwoord vertrokken waren, 'dat wordt donderen. Brengt de wallen in staat van verdediging, houdt pek en zwavel gereed en trekt de buikriem aan. Want ik zeg jullie: we gaan een nijperdje tegemoet.' Gelijk immer, wanneer er sprake van een nijperdje was, straalde de veelbeproevede man van genoeg. In welvaart en weelde was hij groot, zeker, maar zij lieten hem onbewogen. Het was eerst in lijden en tegenspoed dat zijn geweldige gaven zich ten volle ontplooiden, dat hij uitrees boven zijn medemensen en ieder voelde: ziedaar de man, die we nodig hebben, hem volgen wij, hij is het.

Ook nu weer liep hij ieder in de weg. Hij sjouwde

met pek en zwavel, rolde kogels af en aan en verspreidde zulk een aanstekelijke ijver, dat de kleine oase weldra gonsde van krijgsgedruis. Ook tante Pollewop maakte zich verdienstelijk. Zij hees terstond de bloedvlag, waarop in reusachtige letters 'Nooit' was geborduurd en bakte daarna zoveel broodjes, dat het beleg met zorgeloosheid kon worden tegemoet gezien.

De voorzorgen van Pa Pinkelman bleken echter ongegrond, want president Mossadeq kwam alleen, en wel op een zeer eigenaardige manier. Hij plaatste zijn bed op wielen en zette het ledikant toen op de dubbele pijpleiding, die in Abadan begon. Hierna hees hij zijn beddelaken als een zeil omhoog en legde, met de wind vol achter, de afstand naar Pinkelman's oase in nog geen vier uren af. Zo spaarde hij olie, benzine en de moeite van op te staan.

Zodra Pa Pinkelman de president aldus zag naderen, werd zijn hart vertederd. Hij begreep direct, dat dit een aardige man moest zijn. 'Welkom, welkom,' sprak hij, vriendelijk zijn bolhoed afnemend, 'kom erin.' 'Neen,' sprak de president, terwijl hij rechtop ging zitten en Pa Pinkelman aandachtig bekeek, 'want ik kom er nooit uit. Zeg Pinkelman, wat betekent dit?' 'Wat?' vroeg Pa Pinkelman. 'Wel, *grobbelevink*,' zei de president, 'we kunnen het nergens vinden.' Pa Pinkelman glimlachte. Hij begon van den man te houden. 'Een woordje van mij,' legde hij uit, 'zo maar iets. Ik houd van woordjes. Vond je het aardig?' 'Alleraardigst,' zei de president, 'laat me je oase eens zien.'

Zij bekeken nu samen de oase, Pinkelman wandelend met zijn handen op de rug en het uiterlijk van een eigenaar, de president rechtop zittend in bed, dat door Flop werd voortgeduwd. 'Een vruchtbaar

lapje grond,' sprak Mossadeq prijzend, 'daar zul je plezier van beleven. Maar er is één ding: het is niet van jou.' Pa Pinkelman's gezicht verduisterde.

'Kijk eens hier, beste jongen,' vervolgde de president, 'het kan *mij* niet schelen, maar ik heb 'n parlement. Taaie rakkers, stuk voor stuk. En ze *eisen* 'n middenstandsexamen, daar kom je niet langs. Bovendien heb je een vestigingsvergunning nodig. En dan: je bent geen Pers. Dat is 'n lelijk ding, Pinkelman. Als je hier geen Pers bent, dan lig je meteen 'n ronde achter. En dan is er nòg iets: hoe financier je dit allemaal?' 'Wel,' zei Pa Pinkelman, 'we werken hard en we komen net rond.' De president zat een ogenblik sprakeloos. 'Begrijp ik het goed?' vroeg hij, 'doe je het zonder Marshall-hulp?' 'Jazeker,' zei Pa Pinkelman. 'Je schertst,' zei de president, 'je maakt een grapje.' 'Waarachtig niet,' zei Pa Pinkelman.

'Dat is bedenkelijk,' zei de president, 'zeer bedenkelijk. Je moet het met Marshall-hulp doen, daar kom je niet onderuit. 't Is de gewoonte.' Hij dacht een ogenblik na en monterde toen zichtbaar op. 'Kom,' zei hij, 'misschien zie ik 'n lichtpunt. Hoe staat het met je stakingen?' 'Wat praat je toch,' zei Pinkelman, 'we staken nooit.' 'Ai, ai,' mompelde de president, 'en je minderheidsproblemen, je herstelbetalingen, je tarievenstrijd?' 'Niets, niets,' antwoordde Pa Pinkelman neerslachtig, 'het spijt me dat ik zo weinig voor je doen kan. Ik was je graag van dienst geweest.' 'Zeg eens, Pinkelman,' sprak de president, 'nou moet je me tòch eens vertellen: wat voert je vertegenwoordiging bij de ECA en de OEES dan eigenlijk uit?' 'Anna!' riep Pa Pinkelman, 'kom eens hier.' tante Pollewop kwam meteen aandribbelen. 'Hebben we,' sprak Pa Pinkel-

man, haar streng aankijkend, 'een mannetje bij de Heisa en de Hoesa??' Tante Pollewop dacht een ogenblik na. 'Ik heb gedekt,' sprak zij eindelijk, 'als je dat bedoelt.' Pa Pinkelman's gezicht verhelderde. 'Laten we aan tafel gaan,' sprak hij, 'we hebben de zaak nu grondig doorgenomen.'

De heer Mossadeq was zichtbaar verrast, toen hij de maaltijd zag. Hij was een man, die al heel wat feesten had meegemaakt, maar dit greep hem toch even aan. Want er was voor ruim twaalfhonderd personen gedekt, aan tien lange tafels, die zich over de gehele lengte van de oase uitstrekten. 't Is maar 'n eenvoudig hapje,' zei tante Pollewop, terwijl zij het bed naar het hoofd van een der tafels kruide, 'je moet het maar nemen zoals het valt.' De president overzag de enorme menigte van disgenoten. 'Pinkelman,' mompelde hij ontroerd, 'dat had je niet mogen doen. Dat was nu waarlijk niet nodig geweest.' Pa Pinkelman werd verlegen. 'Om je de waarheid te zeggen,' fluisterde hij, 't is niet voor jou. O, o, wat 'n figuur.' Hij boog zich naar tante Pollewop, die tegenover hem zat, en zei: 'Zeg Anna, hij dacht dat 't voor hèm was. Hoe is ie?' En de opgeruimde man barstte plotseling in een hartelijk gelach uit. 'Kijk eens,' legde tante Pollewop uit, 't is 'n feestje, omdat de oase vandaag drie en zestig dagen bestaat. Eigenlijk is dat pas morgen, maar we hebben 't op vandaag gezet, omdat we 't niet langer konden uithouden.' En zij knoopte haar servet vast en begon een kippetje te snijden.

'Er is niets,' hernam Pa Pinkelman, opgewekt door zijn brilleglazen om zich heen ziende, 'dat boven kip gaat, of het moest een gans zijn. Maar als je mij vraagt: wat heb je liever, een kip of 'n gans, dan zeg ik: geef mij kip maar. Of het moest een pa-

trijs zijn.

Een patrijs,' vervolgde Pa Pinkelman, steeds vuriger wordend, naarmate het onderwerp hem aangreep, 'goed aangebraden en wel doortruffeld, wijkt voor niets of het moest een fazant zijn. Een fazant, in het juiste seizoen gegeten, mijn waarde, met een snufje peper en een scheutje bourgogne erdoor, dat is iets....' Pa Pinkelman gaf een lichte kus op de plaats, waar zijn duim en wijsvinger elkaar ontmoetten en verzonk in nadenken. 'Of het moest een kalkoen zijn,' murmelde hij eindelijk, 'een kalkoen, mits aan het spit geregen en dan éven...' 'Theo,' zei tante Pollewop, 'je kip wordt koud.' Pa Pinkelman herstelde zich. 'Ik ga een toespraak

houden,' zei hij bescheiden. 'Er komt nog ijs,' sprak tante Pollewop. Pa Pinkelman wierp haar een bestraffende blik toe. 'Dan wacht dat ijs maar,' zei hij, tegen zijn glas tikkend, 'vrienden, houdt op met dat gesmak. Ik ga spreken.' En hij legde zijn bolhoed op zijn bord en verhief zich niet zonder statigheid.

Allen zetten zich recht, met een mengeling van spijt en blijde verwachting. Spijt, omdat de kip uitstekend was, blijdschap, omdat Pa Pinkelman zo mogelijk nog uitstekender mocht genoemd worden. Want als deze man sprak, dan was men er zeker van iets te horen, dat tot lering en nadenken strekte.

'Vrienden,' sprak Pa Pinkelman, 'ik ga u verlaten.' Er ging een kreet van afgrijzen op, een enkeling hield zelfs op met eten. 'En waarom,' vervolgde Pa Pinkelman, 'ga ik u verlaten? Omdat er van deze oase niets deugt. Wij hebben geen middenstandsdiploma, geen vestigingsvergunning en geen minderheidsproblemen. Er zijn geen stakingen, er is geen tarievenstrijd. Van herstelbetalingen geen spoor. Ook met de Marshall-hulp liggen we achter. Als ik zeg: het is een janboel, dan zeg ik weinig. Ik ga dit allemaal in orde maken. En waar ga ik dat doen?' Hij boog zich voorover naar de heer Mossadeq en mompelde: 'Zeg het nog eens, wil je?' 'Bij de UNESCO' fluisterde de president, 'bij de NATO en bij de HICOG. Vergeet ook de OEES en de MSA niet. En denk vooral aan de UNCURK' 'Precies,' zei Pa Pinkelman, die niet licht uit het veld geslagen was, 'u hebt 't allemaal gehoord, dáár ga ik heen. Anna, Flop, Karelkje, sta op. We vertrekken.'

Daar de wind intussen gedraaid was, werd het bed van de heer Mossadeq weer op de pijpleiding gezet,

het zeil gehesen en voort ging het: Pa Pinkelman en tante Pollewop ieder zittend op een rand, Karelkje en Flop aan het voeteneinde en de heer Mossadeq op de plaats waar hij gewoonlijk zat, lezend in de krant.

Want hij had, gelijk de meeste mensen, de gewoonte om in bed te lezen. Meestal waren het staatsstukken en diplomatieke verdragen, die hij met een potloodje van driftige aantekeningen voorzag, zoals: *'stel je voor!'* *'been stijfhouden'* of *'toe maar, toe maar, 't groeit op m'n rug!'*, maar soms was het ook lichtere lectuur, gelijk ditmaal. Want hij las de avonturen van Pa Pinkelman. 'Zeg, Pinkelman,' zei hij, 'ik zie dat er drie boodschappers naar je toe zijn gekomen. Maar *ik* heb ze niet gestuurd. Ik heb gewoon mijn brief aan een jongetje meegegeven. En het was een heel andere brief. Een brief van welkom en aanmoediging. Want wat kan mij die olie schelen? Je tapt maar, de boel ligt toch stil. Hier is een misverstand in het spel.' Er rees een vreselijk vermoeden in Pa Pinkelman. 'Laat mij dat plaatje eens bekijken,' zei hij. En hij bekeek de

tekening aandachtig. 'De drie knechten,' sprak hij mismoedig, 'ik ben erbij.'

De president ging rechtop zitten en gaf een slag op het kussen. 'Kras!' sprak hij, 'goocheme jongens, Pinkelman! Ze konden je natuurlijk in die oase niet aan, daarom hebben ze je dat briefje gebracht, om je naar Abadan te lokken. Knap werk, bijzonder aardig. Werkelijk, heel, héél aardig. Maar bij *mij* moeten ze vroeger opstaan. Een dwaalspoor, dat is de oplossing.' Hij dacht een ogenblik na en zei toen: 'We gaan naar Teheran.' Ze zeilden vrolijk koutend voort tot waar de pijpleiding zich splitste en reden een uur later Teheran binnen.

8

De Sjah van Perzië wordt verliefd op tante Pollewop en handelt dienovereenkomstig. Hij verliest zijn troon, zijn inkomen en gemoedsrust aan Pa Pinkelman, die op treffende wijze het land regeert.

In Teheran gaf Pa Pinkelman verslag van zijn wedervaren in het parlement en overhandigde daarna zijn geloofsbrieven aan de Sjah, die ze een tijdje besluiteloos in zijn handen hield en ze toen weer teruggaf.

‘Pinkelman,’ sprak de Sjah, ‘wat zijn je plannen?’ ‘Majesteit,’ antwoordde Pa Pinkelman, ‘geen.’ ‘Zo mag ik 't horen,’ hernam de Sjah, ‘om te beginnen moet je beloond worden. Je hebt het land een nieuwe oase geschonken. Dat is geen gibelegijn.’ Pa Pinkelman glimlachte bescheiden. ‘Nee, nee, Pinkelman,’ hernam de Sjah, ‘ik weet wat je zeggen wilt. Je wilt zeggen dat het niets betekent.’ ‘Waarachtig niet,’ zei Pa Pinkelman.

‘Dan zijn we het eens,’ hernam de Sjah, ‘en nu de beloning. Wat wil je hebben: een zak met robijnen of een witte olifant?’ Pa Pinkelman aarzelde niet. ‘Alle twee,’ zei hij. ‘Dat is dus afgehandeld,’ sprak de Sjah, die plezier in de man kreeg, ‘en nu heb ik één groot verzoek. Doe me een genoegen

en word Pers. We zijn 't hier allemaal. Kom, zie 't breed.' Pa Pinkelman dacht een ogenblik na. 'Wat is daarvoor nodig?' vroeg hij. 'Dat je een tulband opzet,' zei de Sjah, 'dat is alles.' 'Nooit,' zei Pa Pinkelman, 'ik hou m'n bolhoed.' 'Maar iederéén heeft hier 'n tulband,' zei de Sjah, 'je loopt voor aap met je kasiebol.' 'Dan loop ik maar voor aap,' sprak Pa Pinkelman, 'maar zo'n worst zet ik niet op.' Het gezicht van de Sjah verduisterde. Ook Pa Pinkelman voelde zich ontstemd. Er dreigde een breuk tussen deze beide grote mannen. Toen herinnerde Pa Pinkelman zich het heldere verstand van tante Pollewop. 'Anna!' riep hij. Tante Pollewop, die al die tijd in een klein kamertje had zitten wachten, dribbelde meteen naar binnen. 'Hij wil dat ik 'n tulband opzet,' sprak Pa Pinkelman, 'maar ik doe 't niet.' 'Dat hoeft ook niet,' zei tante Pollewop, 'want als alle Perzen een bolhoed opzetten, zijn we d'r ook.' En aldus werd nog diezelfde dag in het ganse land verordonneerd.

De Sjah was zo getroffen door het antwoord van tante Pollewop, dat hij gedurende verschillende nachten de slaap niet vatten kon. Hij begaf zich naar een oude wijsgeer, die in het gebergte leefde en vroeg hem om raad. De wijsgeer tuurde geruime tijd in een glazen bol en trok zich toen zeven dagen lang op water en brood in een grot terug. Hierna ging hij naar het paleis van de Sjah en belde aan. 'U bent verliefd,' zei hij kalm, 'verder mankeert u niets.' De Sjah zag onmiddellijk in, dat dit juist was en bezocht Pa Pinkelman. Pa Pinkelman leefde in een eenvoudig hotelletje, waar hij op het balcon een pijp zat te roken. 'Pinkelman,' sprak de Sjah, 'kan ik je een ogenblik alleen spreken?' Tante Pollewop rees op en ging heen. 'Een ton,' zei de Sjah.

Pa Pinkelman nam de pijp uit zijn mond en keek hem verbaasd aan. 'Een wat?' vroeg hij. 'Twee,' zei de Sjah, 'vooruit, pak weg, drie.' Pa Pinkelman werd ongerust. 'Voel je je niet goed?' vroeg hij. 'Ik mankeer niets,' antwoordde de Sjah, 'ik ben alleen verliefd.' Pa Pinkelman glimlachte. 'Beste jongen,' zei hij, 'dat siert je. Van harte, van harte. En wie is het?' 'Tante Pollewop,' antwoordde de Sjah. Pa Pinkelman werd zelden van zijn stuk gebracht. Ook nu trok hij slechts even de wenkbrauwen op, doch bleef zijn gast vriendelijk aankijken. 'Merkwaardig,' zei hij, 'dat ben ik ook.'

Dit geniale antwoord zou in gewone omstandigheden voldoende geweest zijn. Doch de Sjah was verliefd en een verliefd man is ontoegankelijk voor de stem der rede. 'Vier,' sprak hij, 'allo, we maken er vijf van.' 'Ik denk er niet aan,' zei Pa Pinkelman. 'Een miljoen!' riep de Sjah. Pa Pinkelman stond op en klopte hem vriendelijk op de schouder. 'Al ga je tot duizend milliard,' sprak hij, 'dan zit je nòg je tijd te verknoeien. Bovendien heb je ze niet.'

De Sjah zweeg. In zijn ogen kwam die eigenaardige flikkering, waardoor kenners van de Oosterse volksziel direct weten hoe laat het is. 'Pinkelman,' sprak hij met holle stem, 'daar zul je spijt van krijgen. Tjonge, jonge, wat zal je *dat* berouwen.' 'Je doet maar,' zei Pa Pinkelman, 'ik heb wel voor heter vuren gestaan.'

De volgende morgen aan het ontbijt vond tante Pollewop een blauwe robijn op haar bordje liggen. 'Theo,' sprak zij blozend, 'kijk nou eens.' Pa Pinkelman, die echter wat vroeger was opgestaan, glimlachte, 'Aardig,' zei hij, 'maar geen kwaliteit. Deze is beter.' En hij legde een bloedrode smaragd op haar bordje, die tweemaal groter was. 'Vanoch-

tend gekocht,' zei hij achteloos, 'als hij je niet bevalt, dan kun je 'm ruilen.' De volgende morgen stond er een witte olifant voor het hotelletje. 'Van de Sjah,' was er op geschilderd. 'Aardig,' sprak Pa Pinkelman, 'maar bij de keukendeur heb ik betere'.

En inderdaad, in de achtertuin stonden drie reusachtige olifanten te grazen, alle met een P op de rug. Tante Pollewop liep de hele dag zingend door het huis. *Dit* vond zij leuk. Want hoewel zij veel van Pa Pinkelman hield en van olifanten een uitgesproken afkeer had, was zij toch geveleid. Zo zijn vrouwen. Pa Pinkelman echter was gedrukt. En toen hij de volgende dag twaalf giraffen voor het hotel vond staan, begon hij na te denken. Hij was een man van beperkte middelen. Hij kon dit misschien een maand zo volhouden, misschien twee maanden, maar dan werd het toch uitkijken. Hij begaf zich derhalve naar den wijsgeer om raad. 'Ha, Pinkelman,' zei de wijsgeer, 'frisjes vandaag. En wat is er aan de hand?' Pa Pinkelman legde het uit. De wijsgeer keek even in zijn glazen bol en vroeg toen: 'Waarom zou je geen Sjah worden?' Pa Pinkelman stond verbaasd. Aan deze eenvoudige oplossing had hij niet gedacht. 'Dit betekent revolutie,' zei hij. 'Ja wat dacht je dan?' zei de wijsgeer, 'denk je dat 't vanzelf gaat? Je houdt een toespraak. Je belooft drie dingen: vrede, welvaart en opslag. Dat gaat 'r altijd in.' 'En als 't *niet* lukt?' vroeg Pa Pinkelman. 'Een ogenblikje,' zei de wijsgeer. Hij keek even in de glazen bol en zei: 'Dan ga je tegen 't muurtje.'

Pa Pinkelman, minnaar van het ongewisse, besloot de kans te wagen. De greep naar de macht lachte hem toe. Hij was bovendien dol op het houden van redevoeringen. Hij trok zich derhalve in zijn hotelkamer terug, schreef zijn toespraak van a tot

z. met een kroontjespen in het net en verscheen op het balcon.

Daar stond de menigte reeds opgesteld. Want het nieuws van zijn rede had zich als een lopend vuurtje door de stad verspreid. Toen Pa Pinkelman die enorme zee van bolhoeden voor zich zag, werd hij door een machtige vervoering aangegrepen. Hij smeedt zijn toespraak als een bal aan zijn voeten en sprak uit het blote hoofd, vijf uren lang, met een driestheid als maar zelden in de geschiedenis valt aan te wijzen. De bevolking stond als aan de grond genageld, betoverd door die vloed van woorden. Drie dingen beloofde Pa Pinkelman: vrede, welvaart en opslag. Dit waren juist de dingen, die de Sjah ook altijd beloofd had, doch die er nimmer gekomen waren. Is het wonder, dat de bewoners buiten zichzelf van geestdrift waren? En is het wonder, dat zij Pa Pinkelman op staande voet tot Sjah uitriepen? Neen. Dit is geheel begrijpelijk en het gebeurt overal op de wereld. Zij tilden de heerlijke

man op de schouders en droegen hem drie keer het plein rond, voor elke belofte éénmaal en hieven toen een gejuich aan, zo oorverdovend, dat de oude Sjah in zijn paleis wakker werd. Hij luisterde opmerkzaam. Een vage onrust maakte zich van hem meester. Hij nam zijn slaapmuts af en richtte zich op in bed.

‘Jan,’ sprak hij, zijn knecht ontbiedend, ‘wat betekent dat daarbuiten?’ ‘Opslag, Sjah,’ antwoordde de man blij. De Sjah greep terstond zijn bullepeesje. ‘Wie heeft je dat gezegd, rekel?’ vroeg hij. ‘Pa Pinkelman,’ antwoordde de man, ‘de nieuwe Sjah.’ De oude Sjah trok zijn kamerjapon aan, zette zijn bolhoed op en rende op zijn pantoffels naar Pa Pinkelman's hotel. ‘Zeg Pinkelman!’ riep hij, ‘wat hoor ik? Lig ik eruit?’ ‘En hoe,’ zei Pa Pinkelman voldaan. De oude Sjah viel op een stoel neer. ‘Afgelopen,’ mompelde hij. ‘Reken maar,’ antwoordde Pa Pinkelman, ‘dat komt van je cadeautjes. Maar ik zal 't goed met je maken. Je krijgt pensioen, 'n huisje en 'n drommeldaris om 's Zondags mee naar de kerk te gaan. Meer kan ik niet voor je doen.’ De Sjah, verbitterd door dit vooruitzicht, sprong overeind en liep het balkon op. ‘Onderdanen!’ riep hij met donderende stem, ‘ben ik de pisang?’ ‘Nou!’ riep de menigte. ‘En heb ik niet altijd vrede, welvaart en opslag beloofd?’ riep de Sjah. ‘Jawel!’ schreeuwde de menigte, ‘beloven is gemakkelijk! Maar *doen*, ouwe, dáár gaat 't om!’ De Sjah begreep dat het spel verloren was. En hij trok zich terug in een net huisje, met een achtertuintje en een drommeldaris, om 's Zondags op ter kerke te gaan. Eerst liep hij in de steun, toen in de ziekte wet en hierna in de sociale verzekering. Tenslotte liep hij helemaal niet meer. Hij was dood. Laat dit voor ons allemaal een les zijn.

Hoe regeerde intussen Pa Pinkelman? Het antwoord is kort: streng, met straffe hand, doch rechtvaardig. Het eerste, wat hij deed, was de naam van Pinkelman de Eerste aan te nemen, en wel om de uitmuntende reden, dat niemand vóór hem op die gedachte gekomen was. Vervolgens liet hij een wapenschildje maken, voorstellende een bolhoed, vastgehouden door twee klimmende leeuwen, waarboven een bazuinblazende engel zweefde, die een duidelijke gelijkenis met tante Pollewop vertoonde. Tenslotte riep hij het Parlement bijeen en ontbond dit terstond. 'Ga naar huis,' sprak hij, 'ik doe het beter.' En daar de waarheid hiervan overduidelijk

was, gingen allen tevreden naar huis. De anders zo lakse man legde nu een koortsachtige werkdrift aan de dag. Hij herstelde de diep gezonken boerenstand, verenigde het proletariaat, onderhandelde met de arbeiders tot ze er zelf genoeg van kregen, wakkerde de middenstand aan en maakte zich bij de bezittende klasse met één slag bemind door alle belastingen af te schaffen. Kortom, ieder vroeg zich vol verbazing af, hoe ze 't zo lang onder de vorige Sjah hadden uitgehouden. Bijzondere aandacht schonk Pa Pinkelman aan zijn eigen oase. De werktijd werd daar tot twee uur teruggebracht, de kindertoeslag verdubbeld, terwijl, als iemand een lichte jeuk in het linkeroor gevoelde, hij terstond en met geweld door een sociale verzorgster onder de wol werd gestopt. Op een dag vroeg de minister van financiën bij Pinkelman audiëntie aan. 'Majesteit,' sprak hij, 't is op.'

Pa Pinkelman bleef de minister een tijdje verbaasd aankijken. 'Op?' herhaalde hij toen, 'zeg, hé daar, hoe kan dat?' De minister ging op het andere been staan, hield zijn hoofd schuin opzij en bracht de vingertoppen bijeen. 'Over de balk gegoid, Majesteit,' sprak hij opgewekt, 'wèl de bloemetjes buiten gezet, maar oppotten, ho maar. Of, als ik het wetenschappelijker mag uitdrukken: er is wèl uitgegeven, maar niets binnengekomen. De ervaring leert, dat er dan geen cent meer overblijft. Althans, dat is *mijn* ervaring. Ik kan het mis hebben, maar zo zie *ik* het.' Pa Pinkelman begreep, dat er in deze zienswijze iets redelijks school. Doch zijn ontembare geest gaf zich nog niet gewonnen. 'Goed,' sprak hij achteloos, 'pik dan de Engelse olie-velden maar in. Het moet er tòch van komen.' De minister glimlachte. 'Dat is al gebeurd,' sprak hij, 'een paar maanden voor u aan het bewind kwam.' 'Mooi,'

zei Pa Pinkelman tevreden, 'knap werk. Dan is er nòg iets. De Marshall-hulp.' 'Juist,' zei de minister, 'daar wilde ik u heen hebben.' 'Hoeveel,' hernam Pa Pinkelman, 'ontvangen wij aan Marshall-hulp?' 'Honderd millioen,' antwoordde de minister. 'Een fooi,' zei Pa Pinkelman, 'dat jaag ik er in 'n week doorheen. Een habbekrats. Roep de ministerraad bijeen.'

Toen de ministerraad bijeen was, zette Pa Pinkelman de financiële toestand van het land uiteen. Hij deed dat in korte, heldere zinnen, ten eerste omdat hij een uitmuntend verstand had, en ten tweede omdat er niets was. De heer Mossadeq had, rechttop in zijn ledikant zittend, aandachtig geluisterd. 'Wel, Pinkelman....', begon hij. 'Majesteit,' verbeterde Pa Pinkelman. 'Majesteit,' hernam de heer Mossadeq, 'ik zie maar één oplossing.' 'Beste jongen,' antwoordde Pa Pinkelman, 'over de brug ermee.' 'U moet naar Amerika,' vervolgde de heer Mossadeq, 'we gaan zelf ieder eens per maand en u bent nog helemaal niet geweest. 't Begint op te vallen.' 'Accoord,' zei Pa Pinkelman, 'en hoe gaat 'n Sjah?' 'Met'n slagkruiser,' antwoordde de heer Mossadeq, 'je kunt ook gewoon gaan, maar dan sla je 'n figuur.' 'Goed,' hernam Pa Pinkelman, 'hebben we 'n slagkruiser?' 'Drie, Majesteit,' antwoordde de minister van marine eerbiedig. 'Waarom zou ik dan met één gaan?' besloot Pa Pinkelman, 'breng ze alle drie onder stoom, stuur 'n telegram dat ik kom, morgen vertrekken we.' Hierna begaf hij zich naar het hotelletje, waar tante Pollewop, die de eenvoud liefhad, nog immer woonde. 'Anna,' sprak hij, 'pak je bulletjes bij elkaar, we gaan naar Amerika.'

Tante Pollewop gaf een gilletje van blijdschap.

Want Amerika, dat was juist het land waar zij dikwijls aan had liggen denken, voor zij het licht uitdeed. En zij begon terstond te winkelen, winkeltje uit, winkeltje in; en toen zij de volgende morgen aan boord van de slagkruiser stapte, had zij zeven koffers bij zich, vol met dingen waar je aan denken moet als je op reis gaat. Ook de heer Mossadeq ging mee, op uitdrukkelijk verzoek van Pa Pinkelman. 'Jij hebt meer met dat bijltje gehakt,' zei hij, 'en je zou er mij een groot genoeg mee doen.'

En dat was ook zo. Pinkelman hield veel van de originele man en zag persoonlijk toe dat zijn bed voorzichtig en ordelijk aan boord gehesen werd, want een ongeluk ligt in een klein hoekje. Het ledikant werd op het voorschip geplaatst en Pa Pinkelman zette zich op de rand. 'Hoeveel zullen we vragen?' zei hij. De heer Mossadeq glimlachte. 'Je bent me toch 'n heerlijk stuk....,' begon hij. Pa Pinkelman hief waarschuwend de wijsvinger op. 'Majesteit,' zei hij, 'ik *sta* er op.' 'Wel,' hernam de heer Mossadeq, 'ik zou zeggen, onder de twee milliard moeten we niet gaan. Dan kunnen we net zo goed thuisblijven, Majesteit.' 'Precies,' zei Pa Pinkelman blij, '*wij* begrijpen mekaar. Kapitein, volle stoom, vooruit!'

9

De drie knechten varen in slagschepen uit. De heer Churchill ontmoet Pa Pinkelman en heeft met deze een geheim onderhoud.

Het is tijd, de aandacht van de lezer een ogenblik naar de drie knechten te wenden. Doch slechts een ogenblik. Het onderwerp is te weerzinwekkend, dan dat wij er lang bij willen verwijlen. De diep gezonken mannen waren in Milaan weer opgestegen en spiedden met hun verdorven, doch scherpe blik de horizon af. Toen de oudste knecht Pa Pinkelman de rakettenwinkel zag binnengaan, verscheen er een walgelijke glimlach op zijn gelaat. 'Ik ken dat winkeltje,' sprak hij, 'ik ben er als jongen dikwijls geweest. En altijd als ik er 'n raket kocht, kwam ik in Perzië terecht. Het is een spécialité de la maison.' 'Een wat?' vroeg de jongste knecht, die minder ontwikkeld was. 'Ja, ik zal het nòg eens zeggen,' hernam de oudste knecht schamper, 'kom, vrienden, de steven naar het Zuidoosten gewend! Over enkele ogenblikken zullen wij Pa Pinkelman langs ons heen zien snorren.' En werkelijk, een minuut later suisde de vermaarde man hen voorbij. Toen de drie knechten, onderweg door rukwinden opgehouden, in Perzië aankwamen en Pa Pinkelman na veel zoeken

gevonden hadden, was de oase reeds te dicht bevolkt om een overval te wagen. En toen Pa Pinkelman tot Sjah van Perzië was opgeklommen, gaven zij de onderneming op en vlogen terug naar Amsterdam, om met de heer Flens overleg te plegen.

De heer Flens, makelaar in Onroerende Goederen, trad hen neerslachtig in de vestibule tegemoet. Hij zag bleek, de kleren hingen hem los om het lijf. Ergernis en slapeloosheid hadden zijn eertijds welgevulde gestalte tot de helft teruggebracht. 'Ik heb 't al gelezen,' sprak hij, 'overall nèt even te laat, zoals gewoonlijk. We staan weer voor aap met z'n vieren. Dat stumpert maar door en de oude Flens zal wel betalen. Vooruit, wat hindert 't, smijt er maar mee, 't groeit Flens op z'n rug. Bah.' De heer Flens wierp zich in zijn leunstoel en staarde een tijd verbitterd voor zich uit. Hij had zijn zoontje zulk een gouden toekomst toegedacht: hopman kon die jongen worden, rijksbemiddelaar wellicht, en zeker Kamerlid, nu hun aantal verdubbeld zou worden. En nu tolde hij met een gek de aardbol over. 'Waar zijn ze?' vroeg hij eindelijk. 'Op 'n slagschip,' antwoordde de oudste knecht, 'met twee andere slagschepen als bescherming.' De heer Flens liet een schrille lach horen. 'Slagschepen,' mompelde hij, zijn portefeuille voor de dag halend, 'toe maar, 't kan niet op. Hier, koop er vier. En over twee weken zijn jullie terug, met die bolhoed aan boord.' Hij liet de drie knechten persoonlijk uit. 'Nee, we kopen niet aan de deur,' sprak hij tot een man, die veters aanbood en wierp de deur met een slag in het slot.

Terwijl de drie knechten op de marine-werf in Den Helder vier slagkruisers kochten, zat de niets vermoedende Pa Pinkelman onder een baldakijn een sigaar te roken. Hij glimlachte teder. En geen wonder,

want het weder was fraai, de golfjes kabbelden vreedzaam tegen de voorsteeven en hij genoot een immense populariteit aan boord. Zelfs de meest geharde pikbroeken konden hun ontroering niet bedwingen, als zij de heerlijke man op het gangboord tegenkwamen. Met dat onfeilbare gevoel voor de gunst des volks, dat Pa Pinkelman altijd bezeten had, was hij eerst in de machinekamer afgedaald en had daar een extra-oorlam uitgedeeld. Vervolgens was hij in het kraaiennest geklommen om te kijken of de jongen, die daar op uitkijk stond, zijn duffeltje wel aan had. Tenslotte had hij alle matrozen de hand gedrukt en hun opslag beloofd, zodra Bruin het trekken kon. En nu zat hij onder zijn baldakijn en rookte een sigaar, in het zalig besef dat hij de eerste weken niets anders behoefde te doen dan onder een baldakijn te zitten en een sigaar te roken. Deze toestand is, volgens bepaalde filosofen, tot wie ook Pa Pinkelman zelf behoorde, de hoogste vorm van menselijk geluk, die er te bereiken valt. Hij was echter de veelbeproeft man slechts korte tijd beschoren. Wij zullen dit dadelijk zien.

Het was, gelijk gezegd, een prachtige, windstille dag, een van die dagen, die de gevoelige ziel naar boven voeren, naar de ijle luchtlagen der bespiegeling. Pa Pinkelman zat met Mossadeq genoeglijk te praten over de vraag, wat aardiger was om te wezen: Mossadeq of Pa Pinkelman; en juist waren ze tot de slotsom gekomen dat het, alles wel beschouwd, beter was om Pa Pinkelman te zijn dan wat ook ter wereld, toen Kareltye eerbiedig nader trad, zijn petje afnam en zei: 'Het is weer zo ver.' De heer Mossadeq keek eerst de knaap en toen Pa Pinkelman verbaasd aan. Hij begreep niet, dat hier teikens toestemming voor gevraagd moest worden, doch Pa Pinkelman hielp

hem spoedig uit de droom. 'Het zijn de drie knecht ten,' sprak hij verdrietig, 'je bent zeker nooit eerder in de avonturen van Pa Pinkelman voorgekomen?' 'Nimmer,' antwoordde de heer Mossadeq, 'een hondenleven was 't.' 'Precies,' hernam Pa Pinkelman, 'kijk, telkens als het gezellig wordt en we denken: jongens, dit is aardig en zo moest 't maar blijven, komen de drie knechten. Waarom dat zo is, weet ik niet. Een oud gebruik vermoedelijk. Maar we zitten er mee.' Pa Pinkelman stond zuchtend op en begaf zich naar de kapitein. 'Je kijker, vriendje,' sprak hij. 'Hebt u 't ook door?' sprak de kapitein, 't is weer hommeles, majesteit.'

Pa Pinkelman wierp een blik door de kijker en inderdaad, daar naderde een slagschip. 'Kapitein,' zei hij, 'dit wordt aanpakken.' De ogen van den gezagvoerder glinsterden. Het was een oude pikbroek, dol op kruitdamp. 'Magge we?' vroeg hij.

‘Je gaat je gang maar,’ antwoordde Pa Pinkelman, ‘vier je eens uit, mijn jongen. Eerst wat kanonskogels, dan 'n granaat en tenslotte 'n torpedo midscheeps.’

De eerste kogel miste op een haarbreed te, maar de tweede rukte reeds de voormast weg. En juist zou het derde schot gelost worden, toen de marconist uit zijn kajuit naar boven snelde. ‘Stop!’ riep hij, ‘een telegram!’ En dit was het telegram:

‘Stop! Zeg Pinkelman, wat zullen we nou hebben? Is dat een ontvangst voor een buitenlands staatshoofd? Hartelijk is anders. Ik kom met je praten. Churchill.’

En voordat Pa Pinkelman van zijn verbazing bekomen was, kwam er een sloep aangeroeid, bemand met twintig matrozen, terwijl op het achterbankje de eerste minister van het verenigd Britse gemenebest ernstig naar boven staarde.

‘Pinkelman?’ vroeg hij. ‘Present!’ riep Pa Pinkelman, op de verschansing toetredend. De heer Churchill wipte aan boord en drukte hem hartelijk de hand. ‘Kerel,’ zei hij, ‘kan ik je een ogenblik alleen spreken?’

Pa Pinkelman ging hem voor naar een geheim kombuis, dat hij alleen voor zeer intieme besprekingen gebruikte. Het had dubbele wanden, een dubbel plafond en ook een dubbele bodem. Zelfs tante Pollewop mocht er niet komen en dat was ook de reden waarom zij zo vreselijk verlangde om er maar eventjes, héél eventjes te zijn. Doch Pa Pinkelman was altijd onverbiddelijk geweest. Ook nu weer sloot hij de dubbele deur zorgvuldig achter zich dicht en schonk een dubbele borrel in. ‘Pinkelman,’ sprak de heer Churchill. ‘Winston,’ zei Pa Pinkelman. De twee staatslieden keken elkander onderzoekend aan. Het was een van die momen-

ten, waarin de grote dingen meestal gebeuren.

‘Pinkelman,’ hernam de heer Churchill, ‘heb je een sigaar?’ ‘Wat dacht je?’ antwoordde Pa Pinkelman, een van zijn dunne sigaartjes te voorschijn halend, ‘klein, maar fijn.’ De heer Churchill stak het sigaartje in zijn mond en slikte het achteloos door. ‘Dit noem ik geen sigaar,’ sprak hij, ‘heb je niet wat hartigers?’ ‘Jawel,’ zei Pa Pinkelman, ‘maar wat staat daar tegenover?’ De heer Churchill zag direct dat hij met een oude rot te doen had. Hij glimlachte. De man beviel hem. Pa Pinkelman knipte het puntje van een reusachtige sigaar af, stak er de brand in en leunde achterover in zijn stoel. ‘Kom eens over de brug,’ sprak hij.

De heer Churchill voelde zich wat onzeker worden. Het was de eerste keer in zijn lange diplomatieke loopbaan, dat hij tegenover iemand zat, die een reusachtige sigaar rookte, terwijl hij zelf *niets* had. Het was altijd omgekeerd geweest. Vroeger, héél

vroeger, toen hij nog tweede secretaris was van een minister, die ook niets te doen had, had hij wel eens zonder sigaar gezeten tegenover iemand, die er wél een rookte en in een flits had hij toen begrepen, dat hij die man aan de overkant moest worden òf het bijltje erbij neergooien. 'Zeg, Pinkelman,' zei hij, 'is dit niet een beetje 'n gekke toestand?' Pa Pinkelman nam de sigaar uit zijn mond en keek met liefde naar het bandje. 'Wat scheelt eraan, kerel?' sprak hij vriendelijk, 'zit je iets dwars?' 'Jazeker,' hernam de heer Churchill, '*jij* rookt een dikke sigaar en *ik* zit op 'n houtje te bijten.' Pa Pinkelman glimlachte.

'Precies,' antwoordde hij, 'en ik zal je zeggen, hoe dat komt. Ik ben een Sjah. Daar zit 't 'm in.' 'Maar wat is hoger,' hernam de heer Churchill, 'een Sjah van Perzië of een minister-president van Engeland?' 'Dat,' antwoordde Pa Pinkelman, 'laat ik geheel aan de beleefdheid van meneer over. Maar één ding staat vast: een minister-president kan afgezet worden, een Sjah *niet*.' De heer Churchill zag in, dat dit juist was. 'Toe, Pinkelman', sprak hij, 'geef me 'n sigaar.' 'Met genoeg,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ik wou alleen maar even de puntjes op de i's zetten. En daar komt ie dan.'

Pa Pinkelman nam zijn bolhoed af en keek geruime tijd ernstig in de binnenkant. 'Zie je 'm?' vroeg de heer Churchill begerig. 'Nog niet', antwoordde Pa Pinkelman, 'maar 't zit te komen.' Hij staarde zwijgend in zijn bolhoed, wel drie minuten lang. 'Toe Pinkelman,' riep de heer Churchill, 'waar blijft ie nou? Ik zit gewoon te springen om 'n rokertje.' 'Niet dreinen,' sprak Pa Pinkelman, 'alles heeft z'n tijd. Let op.' De vermaarde man blies opeens zijn wangen bol en zie, daar haalde hij een zware, machtige sigaar te voorschijn. 'Alsjeblieft,' sprak hij vol-

daan, 'en doe 't maar na.' De heer Churchill stak hem onmiddellijk op en blies behaaglijk de rook voor zich uit. 'Een fijne,' zei hij, 'wat voor merk is dat?' 'Een klapsigaar,' antwoordde Pa Pinkelman, 'heb je er bezwaar tegen?' 'Niet in het minst,' zei de heer Churchill, 'ik rook toch alleen maar 't eerste stukje.' 'Jawel,' zei Pa Pinkelman, 'maar dáár zit 't juist in.' De heer Churchill verbleekte. 'Zeg, Pinkelman,' zei hij, 'ik hoop toch dat 't een grapje is?' 'Jazeker,' antwoordde Pa Pinkelman, 't is maar 'n aardigheid.' De heer Churchill rookte geheel gerustgesteld verder, toen met een vreselijke slag zijn sigaar uit elkaar sprong. De staatsman werd achterover op de grond geworpen, zijn gelaat was besmeurd met roet. 'Pinkelman!' riep hij, 'je zei dat 't 'n grapje was!' 'Wel,' zei Pa Pinkelman zegevierend, 'en komt 't niet uit?'

De heer Churchill staarde Pa Pinkelman langdurig aan. Hij twijfelde, of hij kwaad moest worden of niet. Dit diplomatieke onderhoud was zo geheel anders dan de besprekingen, die hij tot dusver gevoerd had. 'Kijk eens,' legde Pa Pinkelman uit, 'een klapsigaar, die niet klapt, dat *is* geen klapsigaar. Dan kun je beter 'n *gewone* roken.' 'Heb je 'n gewone?' vroeg de heer Churchill. 'Jazeker wel,' antwoordde Pa Pinkelman, een sigaar uit zijn binnenzak halend, 'had dat eerder gezegd, kerel. Steek eens op, zeg.' Spoedig zaten de beide staatslieden genoeglijk tegenover elkaar. 'Een rokertje,' sprak de heer Churchill, met welgevallen de as van zijn sigaar bekijkend, 'daar kan toch maar niets tegen op, zeg ik altijd weer. De een houdt van 'n borrel, de ander van 'n biertje, maar geef *mij* maar, zeg ik altijd, geef mij maar 'n rokertje. Wat jij?' 'Niet anders,' antwoordde Pa Pinkelman, 'maar daar kwam je niet voor.' De

heer Churchill zag opnieuw dat hij met een oude rot te doen had. 'Pinkelman,' sprak hij ernstig, 'ik kom eens met je praten.' 'Doe dat,' zei Pa Pinkelman aanmoedigend. De heer Churchill keek om zich heen en boog zich toen snel voorover. '*Pinkelman,*' fluisterde hij, '*wil je bij mij in het ministerie komen?*' Pa Pinkelman bedacht zich geen ogenblik en riep: 'Anna!' Tante Pollewop trad terstond binnen. 'Je hebt aan het sleutelgat geluisterd,' zei Pa Pinkelman streng. 'Natuurlijk,' antwoordde tante Pollewop, 'hoe zou ik 't anders weten?'

Tante Pollewop luisterde nu aandachtig naar wat de heer Churchill aan Pa Pinkelman te vertellen had. Deze sprak met gloed en overtuigingskracht. Wat, aldus de ervaren staatsman, was nu een Sjah van Perzië? Heel aardig om te beginnen, als aanloop, als verzetje, maar niet als blijvende betrekking. Je was voortdurend in de olie en 't werd nooit iets. Maar een minister van Engeland, dat *was* iets. Daar had je houvast aan. 'Wees wijs, Pinkelman,' besloot hij, 'en kom bij ons. Je zult er geen spijt van hebben. 't Zal je geen windeieren leggen.' Pa Pinkelman dacht na. Het idee lokte hem wel aan.

'En dan,' vervolgde de heer Churchill, de aarzeling van de heerlijke man bemerkend, 'is er nog iets anders. *Moet* je het niet doen? Is het je *plicht* niet? Ben je niet een man van *te* grote gaven om als een tweederangsfiguur in de woestijn te zitten? Bekijk het ook eens van *die* kant, beste kerel.' Pa Pinkelman glimlachte. Hij vond het wel prettig om het ook eens van *die* kant te bekijken.

'Een man van jouw capaciteiten,' vervolgde de heer Churchill, 'die moet leiding geven aan het wereldgebeuren, die moet niet voor 'n dubbeltje op de achterste rij zitten.' 'Volkomen juist,' zei Pa Pinkel-

man, 't is te mal om over te praten.' De heer Churchill stak zijn hand uit. 'Aangenomen?' vroeg hij. Doch op dit ogenblik kwam tante Pollewop tussenbeide.

Zij had met genoegen geluisterd, elk woord van lof aan het adres van Pa Pinkelman van harte beamend, maar in haar practisch verstand was nog één vraag onbeantwoord gebleven. 'Zeg eens,' sprak zij, 'wàt voor minister wordt hij dan?' 'Hemeltje,' zei de heer Churchill, 'heb ik dat nog niet gezegd? Van voedselvoorziening natuurlijk. 't Is maar schraaltjes bij ons en Pa Pinkelman is juist de man, om er wat aardigheid in te brengen.' 'Mis,' zei tante Pollewop, 'dat is *mijn* afdeling. Theo eet het wel op, maar *ik* maak het. En 't zit 'm niet in het opeten, maar in het maken. Theo is een groot snabbelaar, dat is waar. Maar wie haalt de broodjes te voorschijn? Tante Pollewop!' En de brave vrouw keek triomfantelijk in het rond. Tegen deze heldere redenering viel niets in te brengen. 'Zeer goed,' zei de heer Churchill, 'wil jij het worden?' 'Accoord,' antwoordde tante Pollewop, 'wanneer beginnen we?' Pa Pinkelman zat verstomd toe te zien. De gebeurtenissen ontwikkelden zich met een snelheid, die zelfs zijn machtig verstand te veel was. 'Ho, ho!' riep hij, 'wat betekent dat allemaal? Ik dacht dat ik het was?' 'Te laat!' riep de heer Churchill, 'tante Pollewop is het.' Zoals dat gewoonlijk gaat, had Pa Pinkelman opeens verschrikkelijke zin om minister te worden en kon hij zich niet voorstellen, hoe hij er zo lang over had zitten krikken. Maar het was te laat en tante Pollewop maakte aanstalten om den heer Churchill te volgen.

Het zag er bedenkelijk uit. Veertig jaren lang waren Pa Pinkelman en tante Pollewop verenigd geweest en zie, nu bleef hij als Sjah achter, terwijl

tante Pollewop op het punt stond in het Atlantisch Blok enorme dingen te gaan doen. Reeds daalde de heer Churchill langs een touwladder het schip af en reeds klauterde tante Pollewop hem achterna, vol verlangen om meteen aan de slag te gaan, toen aan de horizon vier rookpluimen zichtbaar werden. Het was de eerste keer in zijn veelbewogen leven, dat Pa Pinkelman de komst der drie knechten met vreugde begroette. 'Anna!' riep hij, 'daar zijn ze!' Tante Pollewop klauterde onmiddellijk terug. Roem en eer hadden haar een ogenblik van zijn zijde weggelokt, doch in de ure des gevaars aarzelde zij niet: haar plaats was naast Pa Pinkelman. Ook de kapitein voegde zich bij hem. 'Dat ziet er lelijk uit, Majesteit,' zei hij, 'ze hebben kanonnen, die twee keer zo ver schieten als die ouwetjes van mij.' 'Is de boel weer niet in orde?' vroeg Pa Pinkelman streng. 'Wel nee, man!' riep de kapitein, 'maar je bent te krenterig geweest. Ik poets m'n kanonnen iedere dag, maar al wrijf ik me 'n ongeluk, 't *blijven* klungels.' Allen richtten nu de blik op tante Pollewop. Men voelde: uit die richting moest 't vandaan komen. De uitstekende vrouw dacht slechts een ogenblik na. 'Heb je'n torpedo?' vroeg zij. 'Eén,' antwoordde de kapitein bitter, 'n oud, log ding.' 'Mooi,' zei tante Pollewop, 'dáár gaan we op zitten.'

10

De volgelingen van Pa Pinkelman vestigen zich in een walvis, alwaar de tijd op nuttige wijze wordt doorgebracht.

Zoals de meeste gedachten van tante Pollewop, blonk ook deze uit door eenvoud en bevattelijkheid. Want de slagschepen der drie knechten naderden met grote snelheid, en er was niets dat harder ging dan juist een torpedo. Behalve verstandig was het voorstel van tante Pollewop bovendien aantrekkelijk. Er ging althans een hoeraatje op onder de matrozen en zij vlogen naar de provisiekast, waar de torpedo al jaren in het vet stond. De ijzeren sigaar werd aan een takel naar beneden gelaten en de vier Pinkelmannianen namen er achter elkaar op een rijtje op plaats, tante Pollewop voorop, ten eerste omdat zij op het idee gekomen was en ten tweede omdat zij ook het beste tegen een stootje kon. Daarna volgden de beide knapen en geheel op het achterpuntje zat Pa Pinkelman, om de snelheid te regelen en een oogje in het zeil te houden. Juist was dit allemaal zo bedisseld en uitgevoerd, toen de heer Churchill zich over de verschansing boog en met klagende stem vroeg: 'Mag ik niet mee?' Pa Pinkelman keek omhoog. 'Ik vind het best,' zei hij, 'maar

waarom eigenlijk?' 'Ik zou ook zo graag eens in de publiciteit komen,' antwoordde de heer Churchill. Pa Pinkelman schikte meteen een eindje in. 'Kom er maar bij,' sprak hij edelmoedig, 'we moeten niet altijd aan ons zelf denken.' En zo gebeurde het, dat de eerste minister van Engeland achter op de torpedo plaats nam en met innig welbehagen Pa Pinkelman bij zijn regenjas vasthield.

'In het begin,' waarschuwde de kapitein, 'zal 't even hard aankomen, maar 't went gauw en na 'n tijdje weet je niet beter.' En zo kwam 't ook uit. Het afvuren deed even onprettig aan, maar spoedig schoten ze genoeglijk keuvelend over de oppervlakte van het frisse water. Na korte tijd was er van de slagschepen geen spoor meer te bekennen. 'Enig!' riep de heer Churchill opgetogen, 'dit is nu de eerste keer dat ik ook op 'n sigaar zit!' Pa Pinkelman glimlachte. 'Wij doen 't ook niet alle dagen,' zei hij, 'Anna, hoe staat het met de broodjes?' Doch tante Pollewop had deze vraag reeds voorzien. Eerst gaf

zij een broodje met hagelslag door, toen twee met gestampte muisjes en tenslotte nog een kop koffie.

‘Jongens,’ zei Pa Pinkelman, de suiker in zijn kopje aandachtig omroerend, ‘dit is nu wat ik gezellig noem. Hoe lang blijft zo'n torpedo wel varen?’ De heer Churchill, die jarenlang minister van oorlog geweest was, dacht even na. ‘Een kwartier,’ zei hij, ‘soms twintig minuten.’ ‘En dan?’ informeerde Pa Pinkelman, altijd begerig om zijn kennis en algemene ontwikkeling uit te breiden. ‘Dan,’ antwoordde de heer Churchill, ‘zinkt ie naar de bodem van de zee.’ Pa Pinkelman's opgeruimdheid zonk nu reeds. ‘Zeg Anna!’ riep hij bezorgd, ‘hoor je *hem*?’ Maar tante Pollewop was een van die zeldzame naturen, die zich pas bezorgd maken als het zover *is*. Zij sneed een plakje ham af, vouwde het broodje zorgvuldig toe en gaf het door. ‘Ham’, sprak zij kalm, ‘voor de liefhebber. En daar komt een wallevis aan.’

Inderdaad kwam daar een geweldige walvis aan. Het was een goedgehartig dier, met een traag bevattingsvermogen en zwak ontwikkelde fantasie. Hij ging op zijn zij liggen en keek lang en ernstig naar de naderende tante Pollewop. Toen sperde hij zijn muil wijd open en wachtte rustig af. ‘Bukken, jongens!’ riep tante Pollewop, ‘denk om je hoofden!’ Soepel schoten zij het keelgat binnen en een ogenblik later kwamen zij in de geweldige buik van het dier tot stilstand: de dikke speklaag, waarmee de maagwand bekleed was, had het projectiel geruisloos opgevangen.

Tante Pollewop steeg af en ontstak de kleine petroleumlamp, die zij altijd bij zich had. Het was er ruim en er heerste een behagelijke warmte. Boven hen welfden tientallen ribben een fraai gevormde zoldering, opzij glansden wanden van spek.

‘Spek,’ sprak tante Pollewop, opgeruimd met haar wijsvinger er tegenaan tikkend, ‘en vermoedelijk eerste kwaliteit.’ Zij sneed meteen een stukje af en proefde het aandachtig. ‘Hoogfijn,’ sprak zij waarderend, ‘dat is dus in orde. En nu de lamp bijgevuld.’ Zij schepte wat traan in haar lampje en keek beredderend in het rond. ‘Kleren drogen, jongens,’ vervolgde zij, ‘een koutje is zo gevat.’ En een ogenblik later zaten Pa Pinkelman en Karelkje in hun flanelletje op de grond, terwijl aan een lange balein hun ondergoed te drogen hing. Flop had niets om uit te doen en wat de heer Churchill betreft, die durfde niet goed, omdat de gedachte, dat dit allemaal in een boekje gelezen zou worden, hem bezwaarde.

Het werd al spoedig heel gezellig in de walvis. Want tante Pollewop bedacht, met dat aangeboren talent voor knusheid, waarvan alleen vrouwen het geheim kennen, allerlei dingetjes, die tezamen de indruk van bescheiden welvaart wekten. Zo was er een koekoekklok, die ook werkelijk ‘koekoek’ riep, zij het dan voortdurend op de verkeerde momenten, een barometer om te kijken of het buiten regende en een wandbordje met het opschrift: ‘Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens,’ wat ook inderdaad zo was. Ook stond er een leunstoel voor Pa Pinkelman en een wat kleiner stoeltje voor den heer Churchill, met een leeslampje en een boekenplankje, waarop zijn Memoires stonden, alle op een rijtje en nog opengesneden ook. Tante Pollewop had voor zichzelf een fornuisje in elkaar geknutseld, dat blonk als een spiegel, hoewel het de hele dag in gebruik was. De zeldzaamste spijsjes wist zij daaruit te voorschijn te toveren, alle met spek toeberaid, omdat zij van de gezonde opvatting uitging dat je moet roeien met de riemen die je hebt. Voor de beide knapen was

er een landkaart van Nederland, waarop Pa Pinkelman door middel van een stok met met een gummi dopje van tijd tot tijd iets aanwees, als hij daartoe neiging gevoelde. Wanneer dan het goede antwoord gegeven was, stak de onsterfelijke man een pijp op en bleef urenlang naar een der spekwanden kijken, met een gezicht waarop de diepste zielerust te lezen stond.

Zo gleden drie weken in vrede en zorgeloosheid voorbij. Na afloop daarvan echter begon de heer Churchill neiging tot kribbigheid te vertonen. Hij zat te zuchten, liep op en neer, en stond dan weer met zijn handen in zijn zakken doelloos naar een rib te kijken. Soms sneed hij een plakje reuzel af en begon er met zijn wijsvinger lettertjes in te schrijven, die hij een ogenblik later weer uitwiste.

Pa Pinkelman, die een groot mensenkenner was, ontgingen deze tekenen van ongedurigheid niet. 'Wat is er, kerel?' sprak hij op een dag, 'zit je wat dwars?' De heer Churchill leunde tegen het spek en keek dof voor zich uit. 'Weet je wat 't is?' sprak hij, 'ik heb niets te doen.' Pa Pinkelman staarde hem verbaasd aan. Hijzelf had *nooit* iets te doen. 'Nu,' sprak hij, 'wat zou dat?' 'Ik word er kriebelig van,' vervolgde de heer Churchill, 'vergeet niet, dat ik tot nu toe eerste minister was van een wereldrijk, met duizenden dingen aan m'n kop. En nu zit ik in 'n walvis. Kun je d'r in komen?' 'Neen,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ik vind dit het heerlijkste leven, dat er bestaat.' 'Ik *mopper* ook niet,' hernam de heer Churchill, 'maar 't is toch anders. Voel je 't?' Pa Pinkelman dacht na. Het kostte hem moeite zich in het verlangen naar bedrijvigheid, van welke aard ook, te verplaatsen. Zijn rijk zieleleven stelde hem in staat om dagenlang naar een walvisrib te kijken, zonder aan iets in het bijzonder te denken. Reeds als

knaap kon hij de gehele dag op een stoeprand zitten, starend naar een lucifer, die op het wegdek lag, en deze gave tot beschouwing was met het klimmen der jaren steeds dieper geworden. 'Wat wil je dan?' vroeg hij vriendelijk. 'Kijk eens,' antwoordde de heer Churchill, 'ik wou wat omhanden hebben. Is er hier niet een klein hokje, waar ik wat schrijven kan aan het laatste deel van mijn Memoires?' 'Beste kerel,' sprak Pa Pinkelman, 'had dat eerder gezegd. Karelkje, kom eens hier.' De knaap nam zijn petje af en naderde eerbiedig. 'Meneer wil schrijven,' sprak Pa Pinkelman, 'en wel aan.... aan wàt ook al weer?' 'Memoires,' zei de heer Churchill. 'Precies,' vervolgde Pa Pinkelman, 'en nu is de vraag: hebben we hier nog 'n hokje?'

Karelkje ging zeer recht staan en antwoordde met heldere stem: 'Een walvis, ook wel *Piscis Giganta Mammalis* geheten, heeft twee magen: een eigenlijke maag en een zogenaamde vóórmaag, ook wel *Progastrum* genaamd.' Pa Pinkelman tikte de knaap goedkeurend op het voorhoofd. 'Fraai,' sprak hij, 'je haalt me de woorden uit de mond. Flop, kom eens hier.' Ook het negertje trad eerbiedig naderbij. 'Haal het olielampje,' beval Pa Pinkelman, 'en licht meneer voor naar het Pro.... enfin, naar het kamertje, dat hier nog ergens moet zijn.' Pa Pinkelman ging zelf mee, want hij was toch een beetje nieuwsgierig wat voor een kamertje dat wel kon wezen. Het bleek een allerliefst vertrekje te zijn, niet groot, maar net voldoende om er Memoires in te schrijven.

'Je maakt het je hier maar gezellig,' sprak hij hartelijk, 'en als je met iets vastzit, dan roep je mij maar.'

Een tafel, een stoel en een inktpotje waren spoedig gevonden. De heer Churchill sloeg zijn manchetten omhoog, stak een sigaar op en begon aan het laatste

deel van zijn Memoires te schrijven, op het punt waar hij het laatst gebleven was. Tegen de avond bracht tante Pollewop hem een kop thee. 'Komen *wij* er nu ook in voor?' vroeg zij nieuwsgierig. De heer Churchill legde zijn pen neer en keek haar schalks aan. 'Zou je het graag *willen?*' vroeg hij. 'Het kan me *niets* schelen,' zei tante Pollewop, 'want ik lees nooit wat andere mensen over me schrijven. Maar als je het *leuk* vindt, dan ga je je gang maar, hoor.' Zij kneep hem even in de wang en dribbelde toen opgewekt heen. De heer Churchill keek haar peinzend na. 'Wonderlijke mensen,' mompelde hij, 'een ander zou 't met goud betalen.' Hij schudde het hoofd, dompelde zijn pen in het potje en schreef weer verder over de Grote Vier in Jalta en wat hij daar zelf bij gedacht had en hoe het allemaal heel anders gelopen was.

Terwijl de heer Churchill in zijn aparte kamertje aan zijn Memoires zat te werken, met zijn driftig pennetje het ene vel na het andere volschrijvend,

bakte tante Pollewop in haar oventje olieballen. Want zij wist, dat het over tien dagen Vastenavond zou wezen en wilde er dit keer vroeg bij zijn. Het vorig jaar immers had Pa Pinkelman na zijn zevenen-tachtigste oliebol zijn bord in de lucht geworpen en uitgeroepen: 'Vooruit, jongens, we maken er honderd van!' En toen moest tante Pollewop, die op deze uitbarsting niet gerekend had, vertellen dat er nog maar zeven over waren. Zij zou dit moment nooit vergeten, zolang zij leefde. 't Is waar, Pa Pinkelman had het royaal opgenomen en gezegd: 'Allo, dan halen we de buikriem maar wat aan,' maar zij was toch die avond met spijt naar bed gegaan en had het besluit genomen: dit gebeurt me ééns, maar *nooit* weer. En zo bakte zij nu vijfhonderd olieballen, die zij in hoopjes van tien op de grond stapelde. De helft vulde zij met krenten, de andere helft met rozijnen, terwijl ze in een apart stapeltje allebei deed, voor het geval Pa Pinkelman niet tot een besluit kon komen. En toen dit allemaal gebeurd was, ging zij op een stoeltje naast de oven zitten en wachtte stralend af tot de heerlijke man zou binnentreden.

Pa Pinkelman, die intussen den heer Churchill bij een moeilijke passage geholpen had, kwam na een uurtje handenwrijvend de kamer in. 'We vorderen,' sprak hij opgewekt, 'door het Verre Oosten zijn we al bijna heen en de rest is kinderspel. En wat 't aardige van die man is; hij wil 't niet *beter* weten. Komaan, Anna, wat eten we vandaag?' Tante Pollewop zei niets, maar keek hem stralend aan. Pa Pinkelman begreep, dat er iets bijzonders aan de hand was. Hij wreef zijn bril schoon en deinsde toen een schrede achteruit. 'Olieballen!' riep hij. 'Precies,' zei tante Pollewop, 'voor Vastenavond.' Pa Pinkelman dacht een ogenblik na. 'Dat is pas over tien dagen,' zei hij,

‘tenzij...’ En hij glimlachte. ‘Tenzij we ze vanavond opeten,’ sprak tante Pollewop. Pa Pinkelman stond verbaasd. Dit grensde aan helderziendheid.

‘Anna,’ sprak hij, haar een kus gevend, ‘dit wordt een avondje om nooit te vergeten.’ Hij holde terug naar het kamertje; waar de heer Churchill zat te schrijven en riep: ‘Zeg, hou op met die onzin, we gaan oliebollen eten!’ De heer Churchill vloaide blij zijn laatste zin af en stond op. ‘Dan gooi *ik* er ‘n flesje wijn tegenaan,’ sprak hij. Pa Pinkelman hield zijn hoofd schuin. ‘*Een?*’ vroeg hij. ‘Twee,’ antwoordde de heer Churchill, ‘vooruit, drie.’ Pa Pinkelman gaf hem een arm en samen wandelden zij naar binnen.

Tante Pollewop had bijzonder feestelijk gedekt. Er stonden bloemetjes op tafel en zelfs had zij, wel begrijpend dat het toch die kant op zou gaan, drie wijnglazen neergezet. ‘Willen we eerst een kleinigheid *vooraf* gebruiken?’ vroeg zij fijntjes. ‘Nee,’ zei Pa Pinkelman, ‘laten we meteen beginnen.’ Tante Pollewop knikte. Zij had helemaal geen kleinigheid vooraf, maar ze wou toch aan de heer Churchill laten merken dat ze eraan gedacht had.

Het werd een bijzonder gezellige avond. Na de 43ste oliebol kwam tante Pollewop in een mededeelzame stemming en begon herinneringen uit haar meisjestijd op te halen. Hoe zij Pa Pinkelman voor het eerst ontmoet had en hoe zij toen gedacht had: *die* man moet ik hebben, of helemaal *niets*. En hoe zij tot haar verrassing beide gekregen had. En juist wilde Pa Pinkelman, zijn vest losknopend, een ontzaglijke redevoeering houden, toen de heer Churchill zijn vork neerlei en sprak: ‘Er *is* iets. Maar ik weet niet *wat*.’ Allen keken hem aan. ‘De walvis ligt stil,’ verklaarde Karelkje opeens. ‘Die jongen is goud

waard,' zei Pa Pinkelman, 'we moeten eruit, vrienden. Flop, neem het lampje en licht ons bij.' 'Gaan we er voor of achter uit?' vroeg Flop. Pa Pinkelman, die een sterk gevoel voor het betamelijke had, aarzelde niet. 'Voor,' sprak hij, 'er zijn grenzen.'

11

De heer Stalin wordt in de gebeurtenissen betrokken.

Kareltje had juist gezien: de vis lag stil. En reeds twee dagen was dit het geval. Tante Pollewop had dit niet gemerkt, omdat de voorbereidingen tot het Vastenavond-feest al haar oplettendheid in beslag namen, de heer Churchill niet, omdat hij aan zijn Memoires bezig was, terwijl Pa Pinkelman en Flop nooit iets merkten. Maar Kareltje, de wakkere knaap, was het niet ontgaan. Wat was er gebeurd? Om dit te begrijpen, dienen wij eerst iets van het walviswezen te weten. Een walvis of *Piscis Giganta Mammalis* houdt zich gewoonlijk in de Antarctische wateren op. Hij leeft daar van plantaardige resten en zetmeelhoudende bestanddelen, terwijl hij ook somtijds een koraaldiertje besnabbelt. Een enkele keer gebeurt het, dat hij naar het Zuiden afzakt en zulks was ook deze walvis overkomen. Ter hoogte van de Spaanse kust had het dier de torpedo opgeslokt en sindsdien geen rust of duur meer gekend. Het bakken van tante Pollewop en het voortdurend heen en weer dribbelen van Pa Pinkelman waren hem op zijn zenuwen gaan werken en langzamerhand geraakte hij geheel en al ontkrakkeld. In zijn vertwij-

feling zwom het radeloze dier de Oostzee op en recht de haven van Riga in, alwaar het de plaatselijke autoriteiten weinig moeite kostte hem te vangen. Nog diezelfde middag werd het reusachtige beest op een tweetal spoorweg-lorries naar Moskou gereden en daar in het Zoölogisch Museum ter bezichtiging opgesteld. Het was eerst op dit moment, dat Kareltsje zijn ontdekking deed.

Toen Pa Pinkelman op het punt stond tussen de tanden naar buiten te treden, keerde hij zich om en sprak: 'Wachten jullie even, ik ga eerst eens kijken.' Tante Pollewop zette zich op een holle kies en pakte haar broodjes uit. 'Je doet maar, Theo,' sprak zij, 'maar schiet op, want ik wil er nu uit.' Pa Pinkelman nam op de tong plaats en roetsjte zo naar buiten. Hier wachtte hem een der grootste verrassingen in zijn veelbewogen leven. Hij kwam in een grote zaal terecht, in het midden waarvan de walvis op een kleine verhoging stond. Daaromheen drentelde een twintigtal bezoekers, allen met een gedrukt foldertje in de hand en met het verveelde gezicht van mensen,

die iets bekijken wat je gezien moet hebben. De verschijning van Pa Pinkelman beurde hen aanzienlijk op. Zij keken hem aan met een verbazing, die hun belangstelling voor de walvis in de schaduw stelde.

Doch vóór de beroemde man nog iets had kunnen zeggen, drong zich een suppoost naar voren. 'Zeg meneer, wat betekent dat?' vroeg hij bars. Pa Pinkelman, die zich juist hetzelfde afvroeg, zweeg. 'Weet u niet,' vervolgde de man, 'dat het verboden is de voorwerpen aan te raken?' Pa Pinkelman glimlachte. 'Beste kerel,' sprak hij minzaam, 'ik kom *uit* het voorwerp.' 'Dat zie ik,' hernam de man, 'maar dat *mag* niet. Je mag er alleen omheen lopen. 't Is 'n walvis om naar te kijken, niet om in te zitten.' 'Dat zouden we allemaal wel willen,' sprak een heer met een wit vest verontwaardigd. 'Maar waar *ben* ik dan?' vroeg Pa Pinkelman verbaasd. 'In het Zoölogisch Museum,' antwoordde de suppoost, 'geopend alle werkdagen van 10-5, behalve des Zondags, kinderen halve prijs. Mag ik uw kaartje eens zien?'

'Anna!' riep Pa Pinkelman. Tante Pollewop verscheen meteen tussen de snijtanden van de walvis. 'Daar heb je d'r *weer* een!' riep de heer met het witte vest ontsteld. Tante Pollewop knikte hem vriendelijk toe. 'Je mag je vest wel eens laten stomen,' sprak zij, 't is geen gezicht. Wat is er Theo?' 'Hij wil ons kaartje zien,' zei Pa Pinkelman. 'Is het weer zo ver?' antwoordde tante Pollewop, naar buiten springend, 'Kareltje, Flop, kom eruit, 't is weer mis.' En daar traden ook Kareltje en Flop te voorschijn, gevolgd door den heer Churchill. De verbazing der toeschouwers had nu haar hoogtepunt bereikt.

'Maar dat is precies Churchill!' riep de heer met het witte vest. 'Ik *ben* Churchill, vriend,' sprak de staatsman waardig. De suppoost liet een schril lachje

horen. 'Je kan me nog *meer* vertellen, grappenmaker,' sprak hij, 'maar daar lopen *wij* niet in. Bovendien is het hier Niet Roken.' Hij nam de heer Churchill de sigaar uit de mond en borg deze in zijn binnenzak. 'Gaan jullie allemaal mee naar de directeur,' sprak hij streng.

De directeur ontving hen in het directeurskamertje en luisterde aandachtig naar het verslag van Pa Pinkelman. Hierop dacht hij na. Hij had al twee broers in Siberië zitten en dorst dus niet op eigen hand te beslissen. 'We gaan naar de volkscommissaris,' sprak hij, 'hier steek ik me niet in.' De volkscommissaris luisterde eveneens oplettend naar wat Pa Pinkelman te vertellen had. 'Hier begin ik niet aan,' dacht hij, 'ik heb al drie ooms in de kwikmijnen zitten en ik zal wel wijzer wezen. Dit moet Stalin zelf maar uitmaken.' En zo reden zij in een rijtuigje naar het Kremlin, waar Stalin hun hartelijk opendeed.

Nu was de heer Stalin, gelijk wel meer bij dictators voorkomt, wat bijziende en hij herkende zijn gasten derhalve niet. Bovendien bevond hij zich in een royale stemming en had behoefte aan een aanloopje. 'Kom binnen, kom binnen,' sprak hij, 'en doe je jassen uit.' Hij deed de tochtdeur open en riep: 'Marie!' Er trad een knorrige meid in de vestibule. 'Koffie,' beval het Russische staatshoofd, 'en wat boterhammetjes.' 'Die hebben we bij ons' zei tante Pollewop. De heer Stalin, die een spaarzaam man was, glimlachte. 'Mooi,' sprak hij, 'geen boterhammetjes dus. Zal ik maar voorgaan?' En zij betraden een eenvoudig vertrek, alwaar de heer Stalin achter een bureau ging zitten en hen welwillend aankeek.

'Wel,' zei hij, 'en wat is eraan het handje?' 'Excellentie,' sprak de volkscommissaris bevend, 'ik verzoek

u vriendelijk uw bril eens op te zetten.' De heer Stalin wierp hem een toornige blik toe. 'Heb ik je wat gevraagd?' zei hij. 'Niets, Excellentie,' stamelde de man, 'maar dit zijn Pa Pinkelman en Winston S. Churchill.' De heer Stalin lachte hartelijk. Hij hield wel van een grapje. Ook achtte hij het volkomen uitgesloten, dat twee zulke beroemde personen tot achter het IJzeren Gordijn zouden doorgedrongen zijn. Maar toen hij zijn bril had opgezet, verbleekte hij. 'Nitsjewo pakkiwitski,' sprak hij. Onmiddellijk traden er drie gewapende mannen binnen, die bij de deur postvatten. 'Hou ze in de gaten,' sprak de dictator, 'terwijl ik mijn bril schoonveeg.' Hij wreef de glazen van zijn bril zorgvuldig schoon en wierp er andermaal een blik doorheen. Inderdaad, de gelijkenis was treffend. De heer Stalin dacht na. Er waren twee mogelijkheden: het kon zijn dat hij het slachtoffer was van een grap; maar het kon ook zijn dat hij inderdaad gezeten was tegenover de twee grootste mannen van zijn tijd, hijzelf niet meegerekend.

Hij begreep direct, dat dit een gebeurtenis van internationale betekenis was, die of in de geschiedenisboeken zou komen of in Punch. Welke van beide moest hij kiezen? Zelden had hij er zo moeilijk voorgestaan. Nu gebeurde er iets merkwaardigs. Zo althans zal het schijnen in de ogen van hen, die nog nimmer over een dictatuur hebben nagedacht. Maar zij, die zich daarop wel eens bezonnen hebben, zullen er niets verwonderlijks in zien. De heer Stalin had in de loop van zijn regering zóveel mensen, die het beter wilden weten, naar Siberië gestuurd, dat hij, wanneer hij in moeilijkheden zat, niemand om raad kon vragen. Bij zulk een gelegenheid nu had hij de gewoonte zijn meid binnen te roepen, een wat knor-

rig mens, dat te oud was om bang voor hem te zijn. 'Marie!' riep hij.

De vrouw kwam binnen. 'Wat hebben we *nou* weer?' vroeg zij, haar handen afdrogend. 'Zie je daar Pa Pinkelman en Churchill?' vroeg de heer Stalin. 'Jawel,' antwoordde de meid, 'maar denk erom: m'n aardappelen staan op.' Tante Pollewop dribbelde meteen naar voren en gaf haar een kus. 'Wij begrijpen mekaar,' sprak zij. 'Kijk eens,' vervolgde de heer Stalin, 'het gaat hierom: zijn ze *echt*?' 'Knijp er eens in,' sprak de vrouw. Nu stond Pa Pinkelman op en gaf haar eveneens een kus. 'Je bent 'n enig mens,' sprak hij ernstig, 'met jou kan ik praten.' 'Ja, maar niet zoenen,' antwoordde de vrouw. Tante Pollewop was over dit antwoord zo verrukt, dat zij weer aandribbelde, doch de dictator hield haar tegen. 'Zo komen we niet verder,' sprak hij korzelig, 'Marie, je kunt gaan.' 'Mooi,' antwoord-

de Marie, 'maar als je die bolhoed naar Siberië stuurt, dan kun je morgen fluiten naar je ontbijt.' En hierna keerde zij terug naar de keuken en ging voort met onder het zingen van de Internationale haar aardappeltjes af te gieten.

Intussen was de heer Stalin tot een besluit gekomen. Hij begreep dat, als Churchill werkelijk een maand lang in een walvis gezeten had, hij ongetwijfeld aan zijn Memoires moest geknutseld hebben. Derhalve liet hij een rijtuigje voorkomen en begaf zich naar het Zoölogisch Museum. En werkelijk, daar vond hij de Memoires, in het kleine kamertje, waar de schrijver al die tijd gezeten had. Nu was de Russische dictator dol op het lezen van Memoires, maar er was één ding, waar hij nog meer van hield, en dat waren oliebollen. Hij had die neiging altijd bestreden, omdat hij het een kapitalistisch gerecht vond, maar toen de geur ervan tot hem doordrong, hield hij het niet langer meer uit en betrad de kamer, waar het fornuisje van tante Pollewop stond. Hij zag de feestelijk gedekte tafel, de drie flesjes wijn en de 175 overgebleven oliebollen en hij begon te weifelen. Van de ene kant herinnerde hij zich zeer goed wat Marx op het punt van oliebollen gezegd had, maar van de andere kant zagen ze er waarlijk verrukkelijk uit. Hier botsten twee wereldbeschouwingen tegen elkaar.... Op dit ogenblik dribbelde tante Pollewop naar binnen. Zij glimlachte. 'Krenten of rozijnen?' vroeg zij. De heer Stalin glimlachte eveneens. Het was de eerste keer in zijn leven, dat hij het vraagstuk ook eens van *die* kant bekeken zag. 'Rozijnen,' antwoordde hij. Tante Pollewop sneed ogenblikkelijk een oliebol open en keek nauwkeurig in de binnenkant. 'Dit is er een,' sprak zij, 'bofferd die je bent.' Zij zaten een tijdje tegenover elkaar, ieder met een

oliebol in zijn mond. 'Weet je wel,' zei de heer Stalin streng, 'wat we nou gegeten hebben?' 'Jawel,' zei tante Pollewop, 'een oliebol.' 'Goed,' hernam de dictator, 'maar dat is niet alles. Er zit meer in.' 'In de mijne,' antwoordde tante Pollewop, 'zaten krenten en in de jouwe rozijnen. Ieder zijn meug.'

12

De drie knechten beraden zich opnieuw en weten de positie van Pa Pinkelman te ondermijnen.

Hoe was het intussen de drie knechten vergaan? Met woedende blik en een hart vol wrok hadden zij Pa Pinkelman op zijn torpedo aan de horizon zien verdwijnen. IJlings lieten ook zij een torpedo uitzetten, waarop zij gedrieën plaats namen. Doch het was een B.T. ofwel Boemerang-Torpedo, een der nieuwste vindingen der Nederlandse Marine, hierin bestaande dat het projectiel na een tijdje weer op zijn plaats van vertrek terugkeerde. En zo waren de drie knechten, na een volle dag de oceaan doorkliefd te hebben, weer bij hun slagschip aangekomen, alwaar zij door de bemanning niet zonder leedvermaak werden opgehaald. Hierna stoomden zij terug naar de heer Flens, makelaar in Onroerende Goederen te Amsterdam, die hen met gefronst voorhoofd ontving. 'Pet,' sprak de heer Flens, 'pet, pet en nog eens pet. Ga zitten, stakkerds. Thee?' Zij dronken zwijgend hun thee. 'En ik zit met vier slagschepen,' vervolgde heer Flens bitter, 'waar moet ik ze laten? De tuin staat al stampvol en zet ik ze voor de deur, dan is mijn uitzicht naar de maan. Ik vraag me af:

zullen we het bijtje er maar niet bij neergooien?’ De oudste knecht kuchte eerbiedig. ‘Neen, meneer,’ sprak hij nederig, ‘we moeten nu juist met alle kracht doorbijten, als ik me zo mag uitdrukken. Het is erop of eronder, als ik zo vrij mag zijn. Nu of nooit, dát is het devies, met permissie. Want ze zijn op het ogenblik in Rusland met uw welnemen.’ En hij reikte hem de krant over.

Heer Flens las de laatste avonturen van Pa Pinkelman aandachtig door en kreeg meteen zijn opgewektheid weer terug. ‘In Rusland!’ riep hij, ‘met Churchill! Dat eindigt in de kwikmijnen! Jongens, hier hebben jullie ieder een zak met roebels en nou m'n huis uit! Er op af!’ De heer Flens oogde de drie knechten na tot ze om de hoek van de straat verdwenen waren en hipte toen op één been om zijn huis heen. Hierna danste hij de salon binnen, waar zijn vrouw in een opvoedkundig boekje zat te lezen en sprak: ‘Coba, binnen 'n week heb je Kareltje weer terug.’ Mevrouw Flens knikte tevreden. ‘Dat, komt mooi uit,’ antwoordde zij, ‘want ik ben er bijna doorheen.’ Zij legde een bladwijzer op de pagina, waar zij gebleven was en ging even op haar hoofd staan. ‘Dat doet me goed,’ sprak zij, nadat zij wederom had plaats genomen, ‘dat lucht op. En het werd tijd ook. We staan voor een kwart van de Nederlandse bevolking voor aap, elke ochtend weer opnieuw.’ Zij las nog even door, en maakte toen snel met een fijn potloodje een aantekening in de kantlijn. ‘Ik hoop,’ hernam mevrouw Flens peinzend, ‘dat die avonturen vóór Carnaval afgelopen zijn. Want anders loop ik weer in allerlei optochten mee, als de moeder van een suf jongetje en de vrouw van een uilskuiken.’ ‘Zeer juist,’ sprak heer Flens, ‘en nu ga ik alvast de vlag uithangen.’ En hij klom naar

het zolderraam en hing de vlag uit. Hierna toog hij ter beurze en verkocht al zijn aandelen Walvisvaart en Perzische Olie, waarvoor hij in een nette tapperij een glas melk ging drinken.

De drie knechten doorliepen intussen een spoedcursus in de Russische taal en letterkunde en vertrokken de volgende dag, als Russen verkleed, met de trein naar Moskou. Nadat zij aldaar het terrein verkend hadden, namen zij hun intrek in een reusachtig hotel en klommen door hun grote bekwaamheid reeds spoedig op tot de hoogste posten des lands. Hun proletarische afkomst was hun daarbij van groot nut. Ottocar, de oudste, werd hulpje bij Visjinski, Willibald, de middelste, bracht het tot president van een bliksemsnel werkende rechtbank, terwijl de jongste, Frederik geheten, trouwde met Marie, de meid van Stalin. Toen zij zover gekomen waren, begonnen zij door listige kuiperijen de positie van Pa Pinkelman te ondermijnen. Want ook Pa Pinkelman was hoog gestegen. Zonder een bepaalde positie te bekleden had hij zich door hardnekkig het Communistisch Manifest te lezen, waarvan hij precies het omgekeerde begreep van wat er stond, een diep inzicht verworven in de feitelijke toestanden des lands. Wat de heer Churchill betreft, deze had een tijdje verbaasd door Moskou gelopen en was toen naar Londen teruggekeerd, alwaar hij in het Lagerhuis zeer koel ontvangen werd. De oppositie had er vrede mee, dat hij naar Rusland gereisd was, maar dat hij daartoe een walvis had gebezigd, achtte zij bevreemdend. Zo was de toestand, toen de drie knechten hun lage oogmerken ten uitvoer brachten. Wij zullen dit ten spoedigste ontvouwen.

Op een ochtend zaten Pa Pinkelman en tante Pollewop met de twee jongens aan het ontbijt, in het

kleine hotelletje, waar zij logeerden.

De stemming was opgewekt. Tot driemaal toe was het Pa Pinkelman gelukt om een hard gekookt eitje dwars over tafel in de mond van tante Pollewop te mikken, toen hij toevallig een blik uit het raam wierp. Hij legde het vierde eitje schielijk op zijn bord en keek zedig voor zich uit. Het hotel bleek door een cordon van marechaussees afgezet. Een ogenblik later kwam er een agent binnen en ging wijdbeens in de kamer voor de deur staan. 'Je bent erbij, Pinkelman,' sprak hij. De veelbeproefde man knikte. 'Ik had het wel verwacht,' zei hij, 'we moeten zeker naar het buro?' 'Niet anders,' antwoordde de man. Pa Pinkelman trok zijn regenjas aan en zette zijn bolhoed op. Toen viel zijn oog op tante Pollewop. Zij zat nog immer met gesloten ogen en wijd geopende mond op haar vierde eitje te wachten. 'Toe nou, Theo,' sprak zij, 'wees niet flauw.' Het ging Pa Pinkelman waarlijk aan het hart, maar hij moest. 'Anna,' sprak hij, 'doe je ogen eens open.' Tante Pollewop keek om zich heen en zag de agent. 'Zijn we de klos?' vroeg zij vriende-

lijk. 'Reken maar,' antwoordde de man. Tante Pollewop stopte de rest van het ontbijt in haar tasje en knipte dit zorgvuldig dicht. 'Ik ga mee,' sprak zij. 'Geen sprake van,' antwoordde de man, 'we moeten *alleen* Pa Pinkelman hebben.' Voor het eerst van haar leven keek tante Pollewop ernstig.

'Dat kan niet,' sprak zij beslist, 'dat kan onmogelijk.' 'O nee?' zei de man, 'dan moet je eens opletten.' Hij pakte Pa Pinkelman bij de kraag van zijn regenjas en duwde hem voor zich uit de straat op. Hier werd hij terstond door een cordon van gewapende mannen ingesloten en zo marcheerde men dwars door Moskou naar de gevangenis toe. Pa Pinkelman liep met opgeheven hoofd en een toornige blik achter zijn brillenglazen in het midden, doch niemand van de voorbijgangers schonk de optocht enige aandacht. Het was zulk een alledaags toneeltje.

Toen de gevangenisdeuren zich achter hem gesloten hadden, werd hij naar een kleine cel gebracht, waar een brits stond, een tonnetje en een tafel met een stoel. Op de tafel stond een inktpotje en daarnaast lag een vel papier. Dit stond erop: *Is 't waar, dat gij: 1e Een bolhoed draagt? 2e Van oliebollen houdt? 3e In een walvis hierheen gekomen zijt? 4e Een vrouw bezit met een bontje om? Doorhalen wat niet gewenst.* Pa Pinkelman vulde dit alles met een volmondig 'Ja' in, bij vraag 2 nog de aanvulling '*èn tulband*' toevoegend en ging toen tevreden op zijn brits zitten. Hij was een man, die zich overal thuis voelde, en ook nu stak hij een sigaar op en verzonk in wijsgerige gedachten. Hij zou stellig tot het ochtendkrieken zo gezeten hebben, indien niet te middernacht het hoofd van tante Pollewop voor het raampje verschenen was. 'Kip,' sprak zij, in haar tasje rommelend, 'en een augurkje.' Pa Pinkelman zette het nog warme kippetje

op tafel en keek tante Pollewop een ogenblik zwijgend aan. 'Je zit hier heel gezellig,' zei tante Pollewop bemoedigend, 'ben je nou een kommelnist?' Pa Pinkelman dacht na.

'Ik weet het niet,' zei hij openhartig. 'Ik weet wat je bent,' hernam tante Pollewop, 'je bent een man, die een kippetje gaat eten, vóór het koud wordt.' Deze zienswijze beviel Pa Pinkelman uitnemend. Hij zette zich achter het tafeltje en besnabbelde het kipje, tot er bijna niets van over was. Toen hij hiermee gereed was, stond hij op en voelde zich weer vol ondernemingslust. 'Anna,' sprak hij handenwrijvend, 'hoe kom ik hieruit?' 'Dat is de vraag niet,' meende tante Pollewop, 'de vraag is: wil je er uit?' 'Neen,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ik zit hier best.' 'Mooi,' vervolgde tante Pollewop, 'dat is dus bekeken. En nu de volgende vraag: hoe kom ik hier *in*?' Pa Pinkelman trad op de tralies toe en bekeek deze aandachtig. 'Je bent te dik,' zei hij. Tante Pollewop zag direct, dat dit juist was. 'Maar daarom de moed niet verloren,' hernam Pa Pinkelman, het Communistisch Manifest uit zijn binnenzak halend, 'lees dit voor op de hoeken van de straten, dan zul je eens wat beleven.' Tante Pollewop daalde onmiddellijk van haar laddertje af en ging de volgende morgen op een druk verkeerspunt het Communistisch Manifest voorlezen. Zij las met luide stem dat het eigendom was afgeschaft, dat rangen en standen uit den boze waren en dat iedereen voldoende moest verdienen om rond te komen. Zij sprak van vrijheid van godsdienst en vergaderen, vrijheid van drukpers en vrijheid van geweten. En inderdaad, het duurde niet lang of zij werd ingerekend en opgebracht, wegens opruiende taal en het verspreiden van democratische gedachten.

13

Het Grote Pinkelman-proces.

Toen tante Pollewop geboeid in de cel van Pa Pinkelman was gebracht, ging zij op een stoeltje zitten en wachtte tot de cipier verdwenen was. 'Zo, Theo,' sprak zij vergenoegd, 'dat is dat. Het is hier een allerliefst hokje en we zullen het er wàt gezellig hebben. En kijk nu eens in mijn karbies, daar zul je een sleuteltje vinden.' Pa Pinkelman vond het sleuteltje en opende daarmee de boeien van tante Pollewop. 't Is of 't er voor gemaakt is,' sprak hij, het sleuteltje bekijkend. 'Dat is het ook,' antwoordde tante Pollewop, 'want ik wist toch dat ik *hier* zou komen? Die sleuteltjes kun je hier in elke winkel krijgen, omdat iedereen ze vroeg of laat nodig heeft. Maar nu iets anders. We komen vanmiddag voor.' 'Voor de rechtbank?' vroeg Pa Pinkelman. 'Precies,' antwoordde tante Pollewop, 'Kareltje en Flop zijn er al heen, want 't zal aardig vol lopen.' De informaties van tante Pollewop bleken juist. Want nog diezelfde middag werden ze in een dievenwagentje naar de rechtszaal gebracht, die tot op het laatste stoeltje met nieuwsgierige kommelisten gevuld was. In de getuigenbank zaten de drie knechten, de suppoost van

het Zoölogisch Museum en de huishoudster van Stalin, Marie geheten. Verder zaten er degenen, die tante Pollewop het Communistisch Manifest hadden horen voorlezen en een beëdigd banketbakker, om verslag uit te brengen over de inhoud der olieballen. Toen Pa Pinkelman binnentrad, ging er een zwak gejuich op.

'Stilte!' riep de rechter, toornig hamerend, 'het juichen is verboden. Het is bovendien ongepast. Want wij hebben hier met een doorgewinterd kapitalist te doen. Een man met een bolhoed. Een man voorts, in het bezit van een walvis en van een vrouw met een bontje om. En tenslotte was er nóg een punt.' 'Olieballen,' hielp de griffier. 'Juist, olieballen,' hernam de rechter, 'beklaagde, houdt gij van olieballen?' 'En van tulband,' zei Pa Pinkelman beleefd. 'Hij bekent!' riep de rechter, 'en hij voegt er uit eigen beweging nog bezwarend materiaal aan toe!' 'Het valt mee,' zei Pa Pinkelman, 'marsepein is zwaarder.' De griffier maakte hiervan aantekening en riep toen: 'Tante Pollewop!' Tante Pollewop wipte over de leuning van het beklagdenbankje. 'Zijt gij,' vroeg de rechter, haar doordringend aankijkend, 'tante Pollewop?' 'Nee,' antwoordde tante Pollewop. 'Dat zijt gij wèl!' donderde de rechter. 'Waarom vraag je het dan?' zei tante Pollewop, opgewekt in het rond ziende. Ook hiervan werd aantekening gemaakt. 'Beklaagde,' hernam de rechter, 'is het waar, dat gij reist met een jongetje in een blote bast?' Dit gaf tante Pollewop onmiddellijk toe. 'Onderdrukking van het proletariaat,' mompelde de rechter handenwrijvend, 't gaat lekker vanmiddag. En nu, beklagde, let op!!' 'Man schreeuw niet zo,' zei tante Pollewop, 'ik sta vlak voor je neus.'

De rechter plaatste nu zijn vingertoppen tegen el-

kaar en leunde achterover, terwijl hij één oog betekenisvol dichtkneep. 'Verdachte,' sprak hij met diepe stem, 'wij komen nu aan een zeer, zéér gewichtig punt: waarom noemt gij u tante?' 'Al sla je me dood,' zei tante Pollewop, 'dat weet ik niet.' 'Juist,' hernam de rechter zegevierend, 'dat dacht ik al. En nu de volgende vraag: waarom heet Pa Pinkelman Pa?' 'Hoe kan *ik* dat nu weten?' vroeg tante Pollewop, '*ik* schrijf de avonturen van Pa Pinkelman toch niet?' 'Goed,' zei de rechter, 'wie schrijft ze dan?' 'Dat,' antwoordde tante Pollewop, 'is een publiek geheim.' Nu rees de openbare aanklager op. 'Mijne heren,' sprak hij, 'het materiaal is voldoende. Deze twee lieden verbergen een geheim en reizen onder een valse naam. Zij hebben een heel naar jongetje bij zich, een jongetje met algemene ontwikkeling en een wit boordje om, vermoedelijk een kapitalist; en verder een zwart knaapje, met helemaal niets aan, vermoedelijk een onderdrukt mijnwerker. En dan, mijne heren, waar leeft verdachte van? Hij blaast in zijn bolhoed. Als U of ik dat doen, dan gebeurt er niets. Maar als verdachte blaast, dan komen er walvissen, drommeldarissen en luchtschepen te voorschijn. Wie betaalt dat? Hij niet. Meneer zal wel wijzer zijn. Meneer zit op de stam der Nederlandse arbeidersklasse. Daar groeit de paddenstoel Pinkelman, daar gedijt ook de reusachtige zwam Pollewop, zich voedend met de sappen der K.A.B.'

De openbare aanklager wiste zich met een rode zakdoek het voorhoofd af, snoot zijn neus en haalde een klein torretje uit zijn oor, want hij had de dag tevoren in de duinen gewandeld. Hierna vroeg hij: 'Zal ik nog wat doorgaan?' 'Wel ja,' meende de rechter, 'U spreekt bijzonder onderhoudend. Intussen

kan ik de avonturen van Pa Pinkelman eens lezen, want die worden nu juist heel spannend.' 'Maar zoudt U niet liever naar *mij* luisteren?' vroeg de openbare aanklager driftig. 'Maar m'n beste man,' hernam de rechter, 'dat komt toch op hetzelfde neer? Of ik 't nou *lees* of dat ik ernaar *luister*, dat is immers gelijk. Je bent nu precies waar ik ook ben en je moet nog even doorpraten, tot onder aan toe.'

De openbare aanklager keek een ogenblik verbluft voor zich uit en vervolgde toen: 'Mijne heren. Pa Pinkelman is dus een onbenul, gelijk ik duidelijk heb aangetoond. Doch daarbij blijft het niet. Want behalve dat hijzelf niets uitvoert, houdt hij ook tienduizenden anderen van hun werk. De abonné's van zijn krant lezen elke ochtend zijn onbeduidende avonturen en komen daardoor te laat op hun werk. Hij schaadt dus de arbeidsprestatie. Bovendien dringt hij het overige nieuws van de pagina af. Zijn avonturen worden steeds langer en het is herhaaldelijk voor-

gekomen, dat hierdoor berichten over stakingen en relletjes moesten vervallen. Hij schaadt dus de volksvoorlichting. En tenslotte, mijne heren...' Hier hamerde de voorzitter. 'Zeg eens, je doet het nu zelf,' sprak hij, 'want dit is weer 'n heel lange geworden. Bovendien zijn we tot onderaan gekomen. Komaan, ik ga het vonnis spreken.'

Allen rezen omhoog. De rechter zette zijn baret op, keek even in de krant, die voor hem lag, en sprak: 'Pa Pinkelman!' 'Zeg het eens, kerel,' antwoordde de onsterfelijke man aanmoedigend. 'En tante Pollewop,' vervolgde de rechter. 'Present!' riep tante Pollewop. 'Gij zijt beiden,' sprak de rechter, 'verwerpelijke, nietswaardige en totaal onbeduidende figuren. Gij pinkelt maar voort en houdt ook anderen van hun werk. Kortom, gij vertroebelt de samenleving. Daarom gaan wij U veroordelen.' 'Maar mag ik mij niet verdedigen?' vroeg Pa Pinkelman. 'Jazeker wel,' zei de rechter, 'maar dat helpt niets.' 'Dan kan ik het net zo goed laten,' zei Pa Pinkelman. 'Precies,' hernam de rechter, 'zo is het. En heeft tante Pollewop nog iets te zeggen?' 'Nee hoor,' zei tante Pollewop, 'je gaat je gang maar. Je kunt toch niets anders doen dan wat in de krant staat.' Er ging een onderdrukt gelach op. 'Stilte!' riep de rechter, 'anders sla ik er op. En nu ga ik het vonnis voorlezen.' Hij zette zijn bril op zijn neus en zocht naar het vonnis in zijn binnenzak. Maar hetzij door zenuwen, hetzij omdat hij het thuis had laten liggen, hij kon het niet vinden. 'Pak de krant toch, sufferd,' fluisterde de deurwaarder, 'hij ligt voor je.' 'Dank je,' zei de rechter. En hij las het volgende voor: *'Pa Pinkelman wegens onbenullige levenshouding: twintig jaar Siberië. Tante Pollewop: van hetzelfde laken een pak. Beiden met aftrek van voorarrest.'*

‘Dat vorrelrest was maar één dag!’ riep tante Pollewop. ‘Hindert niet,’ zei de rechter, ‘t telt toch mee. Maar ik ben nog niet klaar.’

Hij hield de krant onder de lamp, omdat hij moeite had met de kleine lettertjes en vervolgde: ‘Kareltje komt in een licht kwikmijntje terecht en wordt daarna in een kommelnistisch kamp helemaal opnieuw opgevoed.’ ‘Als ie dan nog leeft!’ riep tante Pollewop verontwaardigd. ‘Natuurlijk,’ zei de rechter, ‘dat spreekt vanzelf. Anders gaat het niet door. En wat hebben we hier. Juist, Flop wordt veront - veront - deksels, wat’n beroerd woord is dat.’ ‘Verontproletariseerd,’ fluisterde de deurwaarder, ‘je slaat ’n figuur, ouwe.’ ‘Dank je,’ zei de rechter, ‘dat wordt hij dus.’ ‘Wat?’ vroeg tante Pollewop. ‘Nee, nee,’ zei de rechter, ‘ik heb ’t voorgelezen en ik doe ’t niet nog ’s. Nu, ik geloof dat we ’t hiermee gehad hebben. Heeft er nog iemand iets te zeggen?’ Nu trad Pa Pinkelman naar voren. Hij gloeide van verontwaardiging. ‘Is dat rechtspraak?’ riep hij, zijn bolhoed voor zich op de grond werpend. ‘Ja, wat is het anders?’ sprak de rechter, ‘we zijn toch niet aan ’t ganzenborden?’ ‘t Is ’n schande!’ riep Pa Pinkelman, ‘en ik zal er werk van maken!’ ‘Waar?’ vroeg de rechter. ‘Bij de Hoge Raad!’ riep Pa Pinkelman.

Er ging een ruw gelach op. ‘Maar m’n beste man,’ sprak de rechter glimlachend, ‘daar heb je nu al die tijd voor gestaan. Is ie even goed?’ ‘Hindert niet!’ riep Pa Pinkelman, ‘ik heb m’n bolhoed nog!’ De rechter scheen zich opeens iets te herinneren. ‘Dat is waar ook,’ zei hij, ‘dat had ik haast vergeten. Je bolhoed is geconfiskeerd.’ ‘Gewàt?’ vroeg Pa Pinkelman verblekend. ‘In beslag genomen,’ legde de rechter uit, ‘mijne heren, de zitting is geëindigd.’ En Pa Pinkelman werd geboeid weggeleid.

14

Pa Pinkelman weet op vernuftige wijze te ontsnappen en stuift het eindeloze Rusland in.

Pa Pinkelman had er zelden zo bedenkelijk voor gestaan. Want wèl was hij een man van grote gaven, maar zonder bolhoed betekende hij toch weinig of niets. En zie, nu was zijn bolhoed niet alleen verzegeld, maar zelfs op een apart karretje en onder gewapend geleide naar 's lands kruithuis weggevoerd, alwaar hij in een diepe kelder in een klein, ijzeren kistje werd opgeborgen. Als men echter meent dat Pa Pinkelman nu de moed liet zinken, dan vergist men zich. De onverwoestbare man betrad glimlachend zijn cel en zette zich aan een osselapje, dat tante Pollewop met fijne tact had klaargezet. 'Anna,' sprak hij, 'dit wordt een nijperdje.' Tante Pollewop antwoordde hierop niet. Zij begreep dat Pa Pinkelman het bij deze vaststelling niet zou laten. En zo was het ook. Pa Pinkelman balde de vuist en liet deze met geweldige kracht op het osselapje neerkomen. 'We moeten hier uit!' riep hij. 'Jawel,' zei tante Pollewop, 'maar hoe?' 'Precies,' antwoordde Pa Pinkelman, '*daar* gaat het om.' Na deze woorden

beklom de uitnemende man zijn brits en viel weldra in een diepe slaap.

Hoewel tante Pollewop, vanaf het moment dat zij zelf nog twee vlechtjes droeg en Pa Pinkelman als knaap een hoepel had zien voortdrijven, terstond het geniale in die geest vermoed had, begreep zij toch dat dit niet de oplossing was, die de zaak beduidend verder bracht. Maar dit verminderde haar eerbied voor hem geenszins. Zij zag in, dat het brein van Pa Pinkelman meer naar het bespiegelende neigde en dat de praktische toepassing van zijn gedachten aan haar eigen, meer eenvoudig verstand eschoren was opende derhalve haar karbies en nuttigde een vijftal broodjes. Hierna zette zij een kopje koffie, veegde de kruimels aan kant en begon in alle ernst na te denken. Juist was tante Pollewop aan haar vijfde gedachte gekomen en maakte zij zich gereed om ook de nutteloosheid van de zesde in te zien, toen een

vrolijk rumoer op straat haar aandacht trok. De cel had slechts een klein, hoog aangebracht naam. Tante Pollewop schoof er de tafel voor, klom er op en keek nieuwsgierig door de tralies naar buiten. Zij zag iets alleraardigst.

Want de Russen waren volop met de voorbereidingen tot het Carnavalsfeest bezig. Kleurige stoeten trokken voorbij, waarin allerlei bekende persoonlijkeden voortreffelijk waren nagemaakt. De aanwezigheid van het beroemde echtpaar in Moskou was oorzaak, dat er dit jaar veel Pinkelmannen en Pollewoppen meeliepen en één van deze optochten marcheerde door de poort van de gevangenis de binnenplaats op, waar de directeur hen op appelbollen en een glaasje wodka onthaalde. Tante Pollewop kreeg een merkwaardige inval. 'Theo,' sprak zij. Pa Pinkelman stond onmiddellijk op. 'Kom,' zei tante Pollewop, 'we gaan op de binnenplaats een luchtje scheppen.' Hun verschijning aldaar werd met gejuich begroet. 'Deze twee,' sprak de directeur, Pa Pinkelman op het hoofd tikkend, 'vind ik de beste. Jammer dat je geen bolhoed op hebt. Maar verder: precies dezelfde onbenullige trekken. Nu, we moeten sluiten jongens! Ik zal jullie tot aan de poort vergezellen.' De directeur nam hartelijk van hen afscheid. 'Ik heb het bijzonder gewaardeerd,' zei hij. Pa Pinkelman liep als in een droom de straat op.

'Zeg, Anna,' zei Pa Pinkelman, terwijl ze in de Carnavals-optocht mee marcheerden, 'waarom was die directeur opeens zo aardig tegen me?' 'Wel, omdat hij vond, dat je sprekend op Pa Pinkelman leek!' riep tante Pollewop. 'Maar ik *ben* toch Pa Pinkelman?' vroeg Pa Pinkelman verbaasd. Tante Pollewop trok hem uit de stoet in een zijstraatje. 'Ik zal het je later wel eens uitleggen, heerlijke kerel,' sprak zij, 'nu

gaan we eerst een bolhoed kopen.' Zij stapten een bolhoeden-winkel binnen en nadat Pa Pinkelman er drie en zeventig gepast had, viel zijn keuze op de eerste. 'We zullen hem nu meteen eens proberen,' sprak hij, toen ze weer buiten stonden. Hij keek omhoog: het was volle maan. Ook woei er een lichte bries uit het Westen. Maar het was geen Vrijdag. 'Ben je mal,' meende Pa Pinkelman, 'er zal toch wel *iets* gebeuren.' Hij haalde diep adem en blies wel twee minuten lang met toewijding en een door jaren ervaring gerijpte blaas. En zie, na verloop van tijd kwam er zeer bedremmeld een zeer klein muisje uit te voorschijn. 'Tóch aardig,' zei Pa Pinkelman tevreden, zijn bolhoed opzettend, 'dit is, de omstandigheden in aanmerking genomen, geheel voldoende.' Hij knoopte zijn regenjas dicht en sprak: 'Nu Kareltje en Flop nog opgehaald en ik kan mijn werkzaamheden weer hervatten.'

Want Pa Pinkelman was aan de twee knapen gehecht. Hoewel geen van beiden een rol van enige betekenis in zijn avonturen speelde en het negertje Flop slechts om de tien dagen zijn mond eens opendeed om 'ja, meneer Pinkelman' of 'Nee, meneer Pinkelman' te zeggen was de beroemde man toch zozeer aan hun gezelschap gewend geraakt, dat hij zich altijd wat ontsnakeld voelde als hij dat nette petje of die minder nette blote bast niet naast zich zag. Hij las derhalve het vonnis nog eens door en sprak: 'Kareltje werkt nu in een licht kwikmijntje en Flop wordt veront - veront-, wel, nu zijn mijn glazen weer beslagen.' Hij zette zijn bril af, keek opnieuw in het document en sprak: 'juist, dàt wordt hij.' Ook tante Pollewop bekeek het moeilijke woord. Doch in tegenstelling tot Pa Pinkelman deed ze niet net of ze het kon uitspreken, doch begon zich in

stilte en nederigheid te oefenen. Een half uur lang liep zij zwijgend naast Pa Pinkelman voort. Toen stond zij stil en sprak: 'Verontproletariseerd.' 'Bravo, bravo,' zei Pa Pinkelman, 'zo mag ik het horen. En waar ligt dat?' Tante Pollewop begreep direct, dat met deze vraag de grens van haar vermogen bereikt was. 'Dat weet ik niet,' antwoordde zij openhartig. 'Dan gaan we dat vragen,' zei Pa Pinkelman.

En overal waar ze kwamen vroegen ze waar het plaatsje Front Prolle Tarisweerd lag, maar hoewel iedereen daar wel eens vaag van gehoord had, wist toch niemand met zekerheid te zeggen in welke richting het lag, noch ook hoe men er komen moest. En reeds wilde tante Pollewop een klein cafeetje binnengaan om er eens rustig over na te denken, toen ze Flop bij een kromming van de weg tegenkwamen. Het negertje marcheerde in een colonne van zingende jongemannen met petten op en koppelriemen om, en droeg een pikhouweel over de rechterschouder. Hij

was gestoken in een zwart uniform met glimmende knopen, waarop een hamer en een sikkel waren afgebeeld, terwijl twee reusachtige kaplaarzen hem tot de heupen reikten. Hij werd rood, toen hij Pa Pinkelman al schallend voorbijtrok. 'Hédaar!' riep Pa Pinkelman, 'kom jij er eens uit!' Het negertje trad eerbiedig uit de rij en nam zijn petje af. 'Waarom ben je niet in je blote bast?' vroeg Pa Pinkelman gestreng. Het kereltje zweeg verlegen. 'Je loopt er zeer, zéér onbehoorlijk bij,' vervolgde Pa Pinkelman. 'Het zal wel iets van Carnaval zijn,' opperde tante Pollewop, die medelijden kreeg. De gelaatstrekken van Pa Pinkelman ontspanden zich. 'Trek uit die rommel,' sprak hij vriendelijk, 'we gaan naar Prolleweert.'

Tegen de avond bereikten zij het dorpje Prolleweert en namen hun intrek in een net logement, waar tante Pollewop terstond een maaltijd bestelde. Pa Pinkelman at zwijgend zijn bord leeg en wenkte toen de eigenaar. De man trad schroomvallig naderbij. Want bolhoeden zijn zeldzaam in Rusland en worden alleen door zeer machtigen gedragen. 'Zo, vriendje,' sprak Pa Pinkelman, zorgvuldig zijn servet opvouwend, 'zijn er ook kwikmijntjes hier in de buurt?' De eigenaar verbleekte. 'Ik hoop dat het meneer gesmaakt heeft,' stamelde hij. Pa Pinkelman roffelde met zijn vingers op zijn lege bord. 'Voedsel,' sprak hij streng, 'dient om de arbeidsprestatie van een volk door toevoeging van nieuwe calorieën op te voeren en te versterken. Beantwoordt 't aan deze voorwaarde, dan is het goed voedsel. Zo niet, dan is het slecht. De vraag of het *gesmaakt* heeft, waarde heer, is van nul en gener waarde.' De eigenaar verbleekte steeds meer. Hij begreep dat dit een zeer, zéér hoge was. Ook tante Pollewop keek bedremmeld voor zich uit. Zij had altijd gedacht op het

punt van spijsjes niet geheel onbedreven te zijn, maar nu zag zij in dat zij nog slechts aan het begin stond van die wetenschap. 'Is er,' vervolgde Pa Pinkelman, 'kortgeleden hier een knaap met een petje op het hoofd gearriveerd?'

Zodra de eigenaar begreep, dat het niet om hem ging, keerde zijn opgewektheid weer terug. 'Jazeker,' antwoordde hij, 'er is gisteren een afzichtelijk klein kapitalistje aangekomen, met een wit boordje om. Hij werkt in kwikmijn 23, afdeling B 4.' Pa Pinkelman haalde een vergrootglas uit zijn vest en hield dit aandachtig boven een spruitje. 'Breng die jongen hier,' sprak hij afwezig. De eigenaar vloog de deur uit en kwam een kwartiertje later met Karelkje terug. 'Zo jongen,' sprak Pa Pinkelman tevreden, 'zijn we daar weer? Flop, blaas eens in zijn rechteroor.' Het negertje blies in het rechteroor en terstond sproeide er een straaltje kwik uit het linker te

voorschijn. 'Nu de andere kant,' vervolgde Pa Pinkelman, 'en we zijn weer het heertje.' Hij zette zijn bolhoed op en begaf zich welgemoed naar de uitgang. 'En de rekening?' vroeg de eigenaar, de deur openhoudend. 'Je kunt dat kwik houden,' antwoordde Pa Pinkelman, 'inclusief.' Hij hield een rijtuigje aan en nam met tante Pollewop op de achterbank plaats. 'Jongens,' sprak hij handenwrijvend, 'jullie gaan samen tegenover ons zitten. Komaan, we zijn weer bij elkaar. Erop los, koetsier!' 'Waarheen, meneer?' vroeg de man beleefd. Pa Pinkelman dacht na. 'Ik weet 't waarachtig niet,' antwoordde hij. Op dit moment klonk er achter hen tromgeroffel en het gedruis van honderden laarzen.

Pa Pinkelman draaide zich om en verschoot van kleur. Want daar naderden, aan het hoofd van een compagnie soldaten, de drie knechten. Zij liepen kaarsrecht, met het geweer over de schouder en een klein sjakootje op het hoofd. Pa Pinkelman, ofschoon ontsteld, verloor zijn bezinning niet. De anders zo trage man begreep in een bliksemflits, dat het rijtuig hier niet meer baten kon. Hij nam derhalve zijn bolhoed van het hoofd en blies krachtig op het prijsje, dat aan de binnenkant bevestigd was. En zie, niet alleen de drie knechten, maar de gehele compagnie schrompelden ineen tot de grootte van loden soldaatjes. Zij marcheerden onder het rijtuig door en keken machteloos langs de wielen omhoog. Het was een lachwekkende aanblik. De drie knechten stonden, niet groter dan drie lucifers, naast elkaar en schreeuwden, wit van woede, iets naar boven toe. Maar hun geluid was zo zwak, dat Pa Pinkelman, hoewel hij belangstellend luisterde, geen woord verstond. 'Trap ze dood, Theo,' sprak tante Pollewop, die van afdoende maatregelen hield. Nu echter toon-

de de edelmoedige man zich op zijn grootst. 'Neen,' antwoordde hij, 'dat zullen wij niet. Het blijven mensen, aangesloten bij de Bond van Bedrijfspersoneel. Ik zou last met de Horecaaf krijgen. Voorwaarts dus, koetsier!' En voort stootte de heerlijke kerel, het eindeloze Rusland in.

15

Pa Pinkelman betreedt, tegen aller verwachting, de woning van den heer Flens en trekt zich in een bescheiden huisje terug. De fractie-leider der K.V.P. in een geheel nieuw licht gezien.

Terwijl de Pinkelmannianen wuivend in hun rijtuigje wegstoven, stonden de drie knechten als aan de grond genageld hen na te staren. Veel hadden zij in hun zware dienst meegemaakt, nog nimmer echter waren zij er zo treurig aan toe geweest. Ottocar was de eerste, die tot bezinning kwam. Hij ging op een leeg sigarettendoosje zitten en staarde dof voor zich uit. 'Dit,' sprak hij mismoedig, 'is het ergste, wat ons tot nu toe overkomen is. Dieper kunnen wij niet meer zinken, Sergeant!' De sergeant worstelde schuin tegen de wind op hem toe. Want er stond een hond aan hem te snuffelen en hij had de grootste moeite om op de been te blijven. 'Present, kameraad,' antwoordde hij, zijn sjakootje met beide handen vasthoudend. Hierop ging hij fier in de houding staan en wachtte op verdere bevelen. Achter hem schaarden zich de overige soldaten; geen van hen was langer dan een breinaald. 'Laat de compagnie maar inrukken,' sprak de oudste knecht wrevelig, 'jullie zijn nu toch waardeloos.' Het mannetje

werd rood van toorn. 'Het Rode Leger, meneer,' antwoordde hij, 'is onder alle omstandigheden superieur.' En hij draaide zich om op zijn hakken, beval rechtsomkeer en marcheerde met zijn manschappen onder een opgewaaide krant door huiswaarts. Daar stonden ze nu, midden in Prolleweert, het mikpunt van plaatselijke scherts.

'Knechten,' sprak Ottocar, 'er valt hier in Rusland voor ons niets meer te beleven. Wij gaan terug naar de heer Flens te Amsterdam.' Hoewel het station om de hoek van de straat gelegen was, duurde het toch een half uur eer zij die afstand hadden afgelegd. Aldaar kochten zij drie kinderkaartjes voor halve

prijs en begaven zich naar de gereedstaande trein, alwaar een hulpvaardig conducteur hen op hun plaatsen tilde. De reizigers keken beleefd het raampje uit, omdat zij het onjuist achtten om een medemens in zijn ongeluk te bespotten; doch even voorbij Warschau kon een dikke heer, die tegenover hen zat, zich niet langer meer inhouden en barstte in een donderende lach uit. De drie knechten werden door de enorme luchtverplaatsing in het bagage-net geblazen, waar een medelijdende dame hen verlostte door ze in haar tasje te stoppen. Hier brachten de drie knechten, zittend op een poederdoos, de reis in somber stilzwijgen ten einde. Bij het huis van de heer Flens gekomen, vroegen zij een voorbijganger voor hen te bellen. De heer Flens, makelaar in Onroerende Goederen, deed als naar gewoonte zelf open. Hij keek rechts, hij keek links, doch niemand bemerkend sloot hij de deur en wilde zich naar zijn werkvertrek begeven, toen hij de drie knechten, die tussen zijn benen naar binnen waren gelopen, op de onderste trede van de trap zag zitten.

Zij keken elkander een tijdje zwijgend aan. Toen sloegen de drie bedienden gelijktijdig hun handen voor het gelaat en begonnen te wenen. De heer Flens wendde zich af. Hij begaf zich naar een hoekje van de vestibule en ging daar uitgebreid en met toewijding staan huilen. Het was de eerste keer, dat dit harde en door beurszorgen doorgroefde makelaarsgezicht met tranen besproeid werd. 'Jongens,' sprak hij, zijn zakdoek over de verwarming te drogen hangend, 'wat heeft me dat goed gedaan. Weet je wat we zijn?' 'Sufferds,' opperde de oudste knecht. 'Precies,' antwoordde de heer Flens, 'dat vat het bevredigend samen. En wat nog meer?' 'Stommelingen', zei de jongste eerbiedig. De heer Flens mon-

terde zichtbaar op. 'Kerels,' sprak hij, 'wat ben ik blij dat we er achter zijn. Coba!' Mevrouw Flens daalde onmiddellijk de trap af en stapte over de drie knechten heen. 'Is het weer mis?' vroeg zij opgewekt. 'We zijn de klos,' verklaarde de heer Flens, 'we staan voor aap.' Mevrouw Flens haalde verruimd adem. 'Mooi,' sprak zij, 'en nu zal ik eens wat zeggen, Jan. Zet er 'n punt achter.' 'Graag,' antwoordde de heer Flens, 'maar hoe?' Op dit moment werd er gebeld. En binnen stapten Pa Pinkelman en tante Pollewop, gevolgd door Karelkje en Flop. De drie knechten rezen op en traden eerbiedig naderbij. Allen voelden: dit is een historisch ogenblik.

'Meneer Flens,' sprak Pa Pinkelman met heldere stem, 'hier hebt gij Karelkje weer terug.' De knaap trad naar voren en maakte een correcte buiging. 'Hij ziet er patent uit,' zei de heer Flens. 'Houd hem zo,' antwoordde Pa Pinkelman, 'en ik zal u zeggen op welke wijze. Laat hem hoepelen, knikkeren en het haasje-overspel bedrijven. Steek een deel van uw vermogen in stuiters, vliegers, ballen en priktollen, dat is de beste belegging. Stijg af en toe in een luchtballon omhoog, als u voelt dat verandering van lucht hem goed zal doen en aarzel niet hem op een olifant naar school te laten gaan, daar houdt de jongen van, dat bevalt hem, dat vindt hij prettig. Laat hem slootje springen, muurtje-hippen en alle vermakelijkheden bedrijven, die *niet* in de paedagogische handboeken staan. En als hij vervelend wordt, geef hem dan een muilpeer.' 'Een wat?' vroeg de heer Flens, die ijverig notities maakte. 'Een muilpeer,' herhaalde Pa Pinkelman, 'ook wel een oorvijs geheten, is het volgende.'

Hij trad een schrede naar voren en gaf de heer Flens er een op de linkerwang, dat de slag door

het ganze perceel weerklonk. De heer Flens dacht een ogenblik na en verkocht toen Pa Pinkelman een enorme oorvijs. 'Is *dit* het!' vroeg hij leergierig. 'Dit was het,' antwoordde Pa Pinkelman glimlachend, 'hoewel het nog iets hartiger kan.' De heer Flens spuwde even in zijn handen, nam toen een aanloop en gaf de onsterfelijke man een muilpeer op de andere wang, zoals maar zelden in de geschiedenis der psychologie valt aan te wijzen.

'Gij maakt,' vervolgde Pa Pinkelman, zijn bril rechtzettend, 'zienderogen vorderingen. Ga op die ingeslagen weg voort. Oefen u regelmatig, hetzij in kleine meningsverschillen ter beurze, hetzij des ochtends voor het ontbijt met uw vrouw.' Mevrouw Flens knikte. Het idee beviel haar en zij maakte hiervan een kleine aantekening in een boekje met Invallende Gedachten, dat zij altijd bij zich droeg. 'Dit,' besloot Pa Pinkelman, 'zijn de hoofdlijnen. Werk die uit, in stilte en afzondering. Maak er iets van. En nu wat het negertje betreft.' Hij legde de hand op het kroeshaar van Flop en vervolgde: 'Zorg goed voor dit kereltje. Wrijf hem iedere Zondag eens krachtig in met een doosje schoensmeer, dat bij elke erkende drogist te krijgen is, dan *blijft* hij blinken. Meer vraagt die jongen niet, als hij maar blinkt, dan is aan zijn geestelijke behoeften voldaan. En wat de stoffelijke betreft: tulband, tulband en nog eens tulband.'

Pa Pinkelman zweeg, geheel buiten adem. Zelden had de anders zo terughoudende man zo lang en nadrukkelijk gesproken; en ook had de oorvijs van de heer Flens hem dieper aangegrepen dan hij aanvankelijk vermoed had. Daarom achtte tante Pollewop, die al die tijd in sprakeloze bewondering geluisterd had, het ogenblik gekomen om de abstrac-

te beschouwingen van Pa Pinkelman met enkele praktische mededelingen te besluiten. 'Ik hoop,' sprak zij, 'dat we er allemaal wat van opgestoken hebben. En nu gaan we. Onze taak is volbracht.' Zij bukte zich, stopte de drie knechten in haar kriebes en knipte deze zorgvuldig dicht.

Hierna gaf zij Karelletje een kus op de beide wangen, knuffelde het negertje en verliet met een koel knikje het huis. Geruime tijd liep het beroemde echtpaar hand in hand door de straten van Amsterdam, eer zij ertoe besluiten konden naar Haarlem terug te keren. Maar zij keerden toch terug, over dezelfde spoorbaan, waarlangs zij in een bolhoed hun reis begonnen waren en kochten er een aardig huis aan het Spaarne, recht boven een billijke eetgelegenheden, die door deze nieuwe bewoners tot grote bloei geraakte. Daar woonden zij in vrede en eensgezindheid voort, Pa Pinkelman voor het raam zittend en de voorbijva-

rende turfschippers door een toeter zijn rijpe levenservaring voorhoudend, tante Pollewop telkens naar beneden dribbelend om te zien, of het al zo ver was. Voor armen en behoeftigen inde wijde omtrek waren zij een zegen, maar toch niet zo, dat zij zelf ook maar het geringste te kort kwamen, want ditachtte Pa Pinkelman, sociaal gezien, onjuist.

De drie knechten verbleven in een koperen kanariekooi, die aan een spijker bij het raam hing. Daar wandelden zij rond, met de handen op de rug of rookten zeer kleine sigaartjes, zittend op een stok. Aanvankelijk was hun stemming gedrukt, maar na een week wisten zij niet beter of het hoorde zo. Op lange winteravonden lazen zij zelfs voor uit de Avonturen van Pa Pinkelman en stonden verbaasd over hun eigen sufheid. Tot Pa Pinkelman, op een ochtend beneden komend, de deur van het kooitje had open gevonden.

Hij was die morgen wat vroeger opgestaan dan anders, had zich geschoren en aan een rekstokje de lichamelijke oefeningen gedaan, waarmee hij aan de hand van een boekje 'Hoe Blijf Ik Kwiek?' gewoon was de dag te beginnen. Hij was toen de kamer ingegaan en had op de drempel gezegd: *'Frisjes vandaag. Het wil nog maar niet zomeren.'* Ofschoon op deze mededeling geen antwoord uit het kooitje gekomen was, had dit zijn argwaan nog niet direct gaande gemaakt. Het gebeurde immers wel meer, dat de drie knechten de hoge gedachtenvlucht van Pa Pinkelman niet konden volgen en in een knorrig stilzwijgen volhardden. Pa Pinkelman had hierop zijn drie kleine sigaartjes voor de dag gehaald en met de gebruikelijke toevoeging *'Een rokertje wil er altijd wel in'* een der sigaartjes door de tralies gestoken. Maar toen het gebruikelijke *'Beleefd, meneer'* was uitgebleven, be-

gon Pa Pinkelman toch ongerust te worden. Hij wreef zijn bril schoon, ging op zijn hurken zitten en keek door het wijd open deurtje de kooi in. De veelbeproeft man verbleekte. 'Anna!' riep hij. Tante Pollewop daalde onmiddellijk in haar nachtpon naar beneden. 'Ze zijn er vandoor!' riep Pa Pinkelman wanhopig, 'we kunnen weer helemaal opnieuw beginnen!'

Tante Pollewop aarzelde geen moment. Zij trok haar handschoenen aan, deed haar bontje om, greep haar karbies en begaf zich terstond naar het politiebureau in de Smedestraat, waar Inspecteur Suurendonck haar handenwrijvend ontving. 'Ik moet u bekeuren,' sprak hij opgewekt, 'gij zijt onzedelijk gekleed.' 'Ik?' riep tante Pollewop verontwaardigd. 'Jazeker,' hernam de inspecteur, 'gij loopt in een nachtpon op de openbare weg. Een ogenblik. Het is zo gebeurd.' Hij schreef een bonnetje uit en wierp

zich toen achterover in zijn stoel. 'En,' sprak hij, 'wat is er aan de hand?'

Toen tante Pollewop alles verteld had, glinsterden de ogen van den inspecteur van ingehouden vreugde. Dit was de eerste echte ontsnapping, die in Haarlem sinds het beleg der Spanjaarden was voorgekomen. In alle andere steden ontsnapten voortdurend misdadigers: Manus Oly, Gerrit de Stotteraar en Lepe Willem, allemaal klommen ze door raampjes en rioolbuisjes naar buiten. Maar in Haarlem was dit de politie nog nimmer gelukt, al had ze gedaan wat ze kon. De commissaris had zijn mannen al eens op de binnenplaats laten aantreden en gezegd: 'Jongens, stel me niet teleur. Wat andere agenten kunnen, dat kunnen wij toch ook? Moet Haarlem hier achterblijven. Kom, de tanden op elkaar!' En zie, nu was het dan zo ver. En nog wel drie tegelijk.

De inspecteur sprong op en rende naar de commissaris, die neerslachtig achter zijn bureau op een stukje gomelastiek zat te bijten. 'Commissaris!' riep hij, 'we hebben onze eerste ontsnapping!' De commissaris stond langzaam op. 'Kerel,' sprak hij, 'hou me niet voor de gek.' 'Waarachtig niet,' riep de inspecteur, 'drie in één klap.' De beide mannen drukten elkander bewogen de hand. Toen wendde de commissaris zich even af om tersluiks een traan weg te pinken. Dit betekende promotie. Dh betekende een nieuwe fiets met terugtraprem en een warmwaterkraan in de bijkeuken. Niet langer zou hij aan het ontbijt zitten en dat stil verwijt in de ogen van zijn kinderen lezen: *Pa kan het niet*. Pa had nu bewezen, dat de Haarlemse politie niet onderdeed voor die van Amsterdam, Utrecht en waar ook in Nederland. Hij huppelde naar de binnenplaats, waar zijn

mannen reeds stralend van vreugde stonden opgesteld.

‘Kerels!’ riep hij, ‘hoe is ie?’ ‘Laat ie fijn zijn!’ brulden de mannen. ‘Ik ben trots op jullie,’ hernam de commissaris, ‘en zo zie je: waar een wil is, is een weg. Als je maar dóórzet. En nu allemaal zoeken. Jullie kent ‘t signalement: gestreepte jasjes en kuitbroeken. Lichaamslengte: niet hoger dan ‘n potlood. Zodra je zo iemand ziet, probeer ‘m dan aan de praat te houden, want je hebt kans dat ie ‘t is. En nu: ingerukt!’

Er volgde nu een drukke tijd voor de Haarlemse politie, een zeer drukke tijd. Eerst werd er een foto van het huisje genomen. Toen hierop niets te zien was, werd het huisje zelf bekeken. Toen ook hieraan niets te zien was, werden alle meubeltjes verzegeld en Pa Pinkelman en tante Pollewop afzonderlijk in een klein zijkamertje ondervraagd. Het eerst werd Pa Pinkelman aan een kruisverhoor onderworpen. Hij moest voordoen, hoe hij op die bewuste morgen de kamer was binnengekomen en gezegd had: *‘Frisjes vandaag. Het wil nog maar niet zomeret.’* Hoe hij daarna de drie sigaartjes had aangeboden met de woorden: *‘Een rokertje wil er altijd wel in.’* En hoe hij toen gezien had, dat het kooitje leeg was. Vervolgens werd hem gevraagd, wat hij bedoelde met de uitdrukking ‘leeg’, en daarbij niets te verzwijgen. Hierop had Pa Pinkelman naar waarheid geantwoord: ‘Een kooitje met niets erin,’ waarvan een afzonderlijke acte werd opgemaakt. Daarna was tante Pollewop ondervraagd. Zij deed voor, hoe zij op de kreet ‘Anna!’ in haar nachtopon naar beneden was gekomen en toen gedacht had: ‘We zijn weer de klos.’ Wat of zij bedoelde met de uitdrukking: ‘We zijn weer de klos’? Dit wist tante Pollewop niet. De zaak begon er bedenkelijk voor te staan.

Er kwam een heel beroemde detective uit Londen over, die met Pa Pinkelman schijnbaar achteloos een wandeling ging maken, langs het Spaarne naar de Stompe Toren en toen over Haarlemmerliede weer terug. Halverwege lokte hij Pa Pinkelman een stille zijweg in en stelde hem opeens de vraag: *'Waarom draagt u een bolhoed?'* Dit wist Pa Pinkelman niet. De beroemde detective glimlachte. Hij ging naar huis en schreef een rapport van zeventig bladzijden, dat een meesterstukje was van logisch denken en waaraan hij een jasknoop, een afgebrande lucifer en een pluisje in een kartonnen doos toevoegde. Hij reisde naar Wijk bij Duurstede, alwaar Pa Pinkelman een gedeelte van zijn jeugd had doorgebracht en ondervroeg daar enige bejaarde inwoners. Het bleek dat Pa Pinkelman reeds van kindsbeen af een bolhoed gedragen had, maar waarom dit zo was, dat wisten de inwoners niet. Wel wisten zij, dat Pa Pinkelman als knaap gaarne het knikkerspel beoefende en bij die gelegenheid eenmaal een stuiter met een wolkje erin gewonnen had. Ook kwam het uit dat met de uitdrukking 'klos' een voorwerp bedoeld werd om garen op te winden, maar dit was dan ook de enige draad die men in handen kreeg.

Toen de zaak in dit stadium gekomen was, besloot de Haarlemse politie er een ton tegenaan te gooien en liet zij uit New York de allerberoemdste detective ter wereld komen. Het was een heel stille man met een kaal hoofd, die de eigenaardigheid had om, als hij nadacht, het lelletje van zijn rechteroor tussen duim en wijsvinger vast te houden en daarbij zacht te sissen. Dit was zijn eigenaardigheid. Hij kon daar niets aan doen, het ging vanzelf. Alle beroemde detectives hebben zo iets, ze kunnen het niet helpen. Hij vermomde zich als kamerbewoner en kwam bij

Pa Pinkelman en tante Pollewop als commensaal in, huis, met recht van ontbijt en tegen vier uur 's middags een kopje thee met een kleinigheid erbij. Overdag lag hij met zijn oor op de grond te luisteren naar wat Pa Pinkelman en tante Pollewop in de kamer beneden tegen elkaar zeiden en des nachts deed hij een zwart maskertje op en kroop onder hun ledikant, waar hij onmiddellijk in slaap viel. Tegen etenstijd sloop hij naar de keuken van tante Pollewop, pakte een oliebol weg en sneed deze op zijn kamer met een zakmes open. Als hij gezien had wat erin zat, maakte hij hiervan aantekening, glimlachte en legde de oliebol weer ongemerkt terug. En al die tijd deed hij, of hij van niets wist.

Maar wàt was er dan gebeurd? *Hoe* waren de drie knechten uit hun kooitje gekomen? Wie had het deurtje opengemaakt? Pa Pinkelman en tante Pollewop niet, dit stond wel vast. Die waren veel te blij geweest dat ze nu eindelijk een rustige levensavond

tegemoet gingen. Ja, ze zouden wel gek wezen. Maar wie dan wel? Wij zullen dit den lezer in het diepste vertrouwen en achter de holle hand toefluisteren. Houd U vast, want het zal even een schok zijn. Het was prof. mr C.P.M. Romme geweest. Zodra deze vooruitziende staatsman in de krant gelezen had dat Pa Pinkelman en tante Pollewop een huisje op het Spaarne betrokken hadden en dat de drie knechten in een kooitje bij het raam hingen, begreep hij dat de avonturen van de onsterfelijke man ten einde liepen. Terstond trok hij zijn jas aan en rukte de Haarlemmerhout in om na te denken. Drie uur lang liep hij daar met zijn handen op de rug rond de Hertenkamp en dacht na. De hertjes werden in hun stal gejaagd, de eenden het zwijgen opgelegd en de verliefde paartjes van onder het geboomte naar de bebouwde kom gedreven. Zelfs de boswachters, die met een ijzeren pinnetje de schillen en de dozen verzamelden, trokken zich eerbiedig terug.

En in de diepe stilte van de Haarlemmerhout werd nu in het brein van prof. Romme een zeer fijne gedachte geboren. Hij dacht dit: als Pa Pinkelman uit de Volkskrant verdwijnt, dan heeft dit blad, politiek gesproken, zijn greep op de massa verloren. Dan wankelt mijn kamerzetel, dan wordt het niets met de nieuwe zomerjas, dan is het afgelopen met de bromfiets. Deze vreselijke mogelijkheden grepen de staatsman zo hevig aan, dat hij op een beuk toetrad en er met zijn zakmes in de schors de zinspreuk 'Op je ogen' sneed, hetgeen nog tot op de dag van vandaag tegen een geringe vergoeding te bezichtigen is.

Zodra nu het schemerduister was ingevallen, spoedde prof. Romme zich naar zijn woning, haalde een laddertje uit de fietsenschuur en begaf zich daarmee naar het Spaarne. Het huisje van Pa Pinkelman

had hij spoedig gevonden, want er stond met grote letters 'P. Pinkelman, alle leveranciers welkom' op de deur. Gezwind zette de politicus zijn laddertje tegen het venster van de eerste verdieping en schoof met een pennemesje het raam omhoog. Prof. Romme luisterde aandachtig, doch geen geluid deed zich horen. Alleen passeerde er een nachtwaker op straat, doch toen hij zag wie daar op het laddertje stond, mompelde hij: 'Daar begin ik niet an' en liep neuriënd door.

Prof. Romme had het kooitje meteen in de gaten, want het blonk in het maanlicht. De drie knechten zaten naast elkaar op hun stokje te slapen, onbewust van het feit dat de fractieleider der K.V.P. zijn ogen op hen gevestigd had. 'Knechten,' fluisterde de staatsman. De drie bedienden schrokken tegelijk wakker. Zij stonden op, bogen en glimlachten. 'Gaat het er weer op los,' vroegen zij beleefd. 'Probeer het nog een tijdje te rekken,' fluisterde prof. Romme, 'binnenkort gooi ik de kindertoeslag weer in de Kamer.' 'En Nieuw-Guinea,' mompelde Ottocar. 'Precies,' fluisterde de heer Romme, terwijl hij het deurtje wagenwijd openzette, 'smeer 'm, jongens, geen gesabbel, maar meteen langs de gootpijp naar beneden.' Hij daalde het laddertje weer af en wierp dit in het Spaarne. Toen huppelde hij blij langs een omweg naar huis, waar hij terstond een bekommerd hoofdartikel schreef over de toenemende criminaliteit in Haarlem en randgemeenten. De drie knechten echter zakten langs de gootpijp omlaag, roeiden in een lucifersdoosje naar de overkant en verdwenen in het struikgewas. Niemand in Haarlem had iets gemerkt. Slechts de oude nachtwaker keek peinzend in het water, schudde het hoofd en besloot van deze avond af geheelonthouder te worden.

16

De Grote Detective krijgt argwaan en spit zich dwars door de Haarlemse bodem naar de absolute zekerheid.

Intussen had de Grote Detective niet stil gezeten. Dat was niets voor hem. Hij zat nooit stil. Reeds toen hij nog een jongetje van niets was, had zijn moeder hem menigmaal met een ijzeren gasbuis op het hoofd geslagen en gezegd: 'Klein mispuntje, zit toch stil,' maar hij wist wel beter. Hij woelde maar door. Eerst woelde hij zich op tot één heel klein detectiefje op een groot kantoor, waar hij uitsluitend belast was met het opsporen van zoekgeraakte fietsbellen en achterlichtjes, maar reeds na een jaar had hij zich tot de rang van stille verklikker opgewoeld, en daarna werd hij een echte detective met een gelakt petje op en die koele, staalharde glans in de ogen, die op de boekomslagen der stationskiosken ons de stuipen op het lijf jaagt. Daarna was hij hoofd-detective geworden, met recht van vermomming. Sinds dat ogenblik liep hij altijd, dag en nacht, in vermomming rond. Zelfs zijn eigen vrouw had er geen flauw begrip van hoe hij er eigenlijk wel uitzag en ze hield haar hart vast hoe dat zou uitpakken, als hij eens zwemmen ging. Maar hij zwom

nimmer. Hij woelde slechts. En nu was hij de aller, allergrootste speurder geworden van de hele wereld.

Hij had al veel mysteries opgelost, zoals 'Het Lijk met de Pince-Nez' en 'De Punaise in Bad,' allemaal mooie zaakjes met alleraardigste bijzonderheden eraan. Maar de 'zaak-Pinkelman', zoals hij het in stilte noemde, overtrof alles wat hij tot dusver had meegemaakt. 't Was een mooi, gaaf geval, lekker in de verf, een mals brokje werk. Al heel spoedig vond hij vingerafdrukken op de vensterbank en ook op het laddertje, dat uit het Spaarne werd opgevisst. Het merkwaardige was, dat deze vingerafdrukken precies met elkaar overeenstemden, zodat de Grote Detective, na drie dagen in een klein kamertje te hebben nagedacht, tot de ontdekking kwam dat dit een en dezelfde man moest geweest zijn. In dit stadium van ontwikkeling was de zaak gekomen, toen in de Tweede Kamer vragen rezen. Het was de heer Ooltgensplaat (V.V.D.), die namens de Bond van Huis-

bedienden bij de minister op spoed aandrang. Het was een schande, zo riep hij, we stonden voor aap in het buitenland. De kamer geraakte in beroering. De heer Snoerstraks (A.R.), die zelf als huisbediende zijn politieke loopbaan begonnen was, maakte er een motie van. En zie, nu gebeurde er iets merkwaardigs. De heer Romme onthield zich van stemming.

Doodsbleek zat de anders zo blozende man op zijn kamerzetel en antwoordde op de herhaalde uitroepen van de voorzitter om niet flauw te zijn, met de woorden: 'Ik doe niet mee. Ik hou me d'r buiten.' Dit wekte de hoogste bevreemding. Prof. Romme hield zich zelden ergens buiten. 'En waarom, meneer?' vroeg de voorzitter geprikkeld. 'Daarom,' antwoordde de heer Romme, in een griezelige poging om op zijn gemak te schijnen, 'zo maar.' Hij begon achteloos te fluiten en ving een vliegje. Het incident werd spoedig vergeten en zou geen verdere gevolgen gehad hebben, ware het niet dat de Grote Detective juist die middag op de publieke tribune gezeten had. Hij schreef terstond een kleine notitie en plakte dit met een stukje kauwgom achter zijn rechteroor. Toen boog hij een speld om en bevestigde deze op een kurk, die hij over zijn hoofd naar achter wierp. Tenslotte beet hij een zuurtje doormidden en dompelde de twee helften in het inktpotje, dat voor hem stond. Wie niets van spionage en detectives afweet, zal niet begrijpen wat dit te betekenen heeft, maar wij, die door de Nederlandse kranten hierover zijn ingelicht, weten al lang hoe laat het is. Prof. Romme was er bij.

De Grote Detective ging niet overijld te werk. Dat deed hij nimmer. Hij was altijd heel, héél langzaam geweest, zo langzaam, dat zijn vader hem eens 'n

schop gegeven had en gezegd: 'Piet, jongen lig niet te eieren.' Toen hij later beroemd werd, deed hij er soms wel 'n hele maand over om 'n pluisje te bekijken, maar dan had hij het ook grondig in zijn hoofd. Dan wist hij het. Dan hoefden ze hem niets meer over dat pluisje te vertellen. Ook had hij de gewoonte om alles langs een omweg te doen. Soms deed hij dit om de misdadiger op een dwaalspoor te brengen, vaker echter deed hij het uit zuivere, onbaatzuchtige liefde voor het ingewikkelde. Ook nu weer kwam dit nobele trekje aan de dag. Want hij ging een onderaardse gang graven naar het huis van Prof. Romme. De gang begon op het politiebureau van Haarlem en eindigde onder het studeervertrek van Prof. Romme te Overveen. Het was een heel werk. Want hij kon niet, gelijk mollen wel doen, af en toe naar boven komen om het uitgegraven zand weer kwijt te raken; dit zou in het stadsverkeer te zeer zijn opgevallen. Hij moest dus elk emmertje naar het beginpunt terugdragen en hoe verder hij vorderde, hoe langer het duurde.

Nu zou de argeloze lezer kunnen vragen: waarom niet gewoon naar dat huis gelopen en aangebeld? Ha, ha, nu moeten wij toch even lachen. Zó eenvoudig is het in de spionage niet! Dat gaat daar allemaal heel anders, dan de buitenstaander meent. De leek weet dat zo niet, hij denkt: vooruit, aanbellen, hoepsakee. Maar de Grote Detective dacht dieper na. Hij begreep dat Prof. Romme hem reeds van verre zou herkennen. Die man zag dwars door alle vermomming heen, naakt of aangekleed, niets was tegen die blik bestand. Hij spitte dus vlijtig door, recht onder de Paterskerk van de Nieuwe Groenmarkt, dan de Zijlweg op en bij de spoorwegovergang linksaf. Toen hij meende onder het huis van de frac-

tieleider te zijn, woelde hij zich naar boven, doch vergiste zich. Hij kwam in de eetkamer van de familie Hallekens terecht, buurlieden van Prof. Romme, die juist aan het ontbijt bijeen zaten. De verwondering was oprecht. Doch de Grote Detective redde er zich meesterlijk uit door te zeggen, dat hij een man was van Openbare Werken, die iets aan een pijpleiding kwam verschikken. De heer Hallekens gaf hem een sigaret en voort ging het weer.

De Grote Detective had geen geluk. Want al voortgravend kwam hij in de garage van Prof. Romme terecht, alwaar de verschillende partijprogramma's sinds Linggadjati lagen opgestapeld, benevens de briefwisseling met de heren Welter, Duynstee en Steenberghe. Hij las dit allemaal aandachtig door, in de hoop iets verdachts te vinden en spitte toen voort,

tot hij vlak naast het bureau van Prof. Romme naar boven kwam. Hij haalde een klein torretje uit zijn neus, legde zijn schop dwars over het bureau van de staatsman en keek deze doordringend aan. De heer Romme verbleekte. Hij begreep direct dat het mis was.

‘Wat wilt U?’ vroeg hij bars. De Grote Detective glimlachte. Hij zette een ander maskertje op en ging op één been staan. ‘U bent erbij,’ zei hij vriendelijk. Hij besmeerde een glasplaatje met roet, plaatste de wijsvinger van Prof. Romme hierop en vergeleek dit met de vingerafdrukken, die hij bij zich had. ‘Klopt,’ sprak hij voldaan, ‘de zaak is rond.’ De heer Romme barstte in tranen uit. ‘Ben ik de pisang?’ vroeg hij wenend. ‘En hoe,’ antwoordde de Grote Detective. ‘Wat moet ik nu doen?’ riep de heer Romme. ‘Emigreren,’ antwoordde de speurder, ‘*hier* zie ik geen boterham meer.’

17

Er dreigt een breuk in de K.V.P., doch Pa Pinkelman werpt zich op als kampioen der eenheid. Zijn optreden als lijsttrekker in Kennemerland.

Zodra het bericht, dat Prof. Romme bij Pa Pinkelman had ingebroken, in de kranten verschenen was, splitsten zich een aantal ontevredenen, die al lang aan het rommelen waren, van de K.V.P. af en belegden in het café onder het huisje van Pa Pinkelman een geweldige vergadering. Het kernpunt der agenda was deze vraag: kunnen wij een man, die in het holst van de nacht deurtjes van andermans kanariekooitjes openzet, nog langer als onze leider erkennen? Dáár ging het om. Er waren nog wel andere punten, zoals de kwestie Indonesië, de Grondwetsherziening en de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, maar *dít* was toch waar het om ging. Voorzitter der bijeenkomst was de heer Duynstee. Hij leidde de vergadering meesterlijk. Telkens als iemand der aanwezigen een zijweg wou ingaan, hamerde hij en riep: 'Nee, nee heren, *het gaat om het deurtje*. De rest is bijzaak.' En zo was men in een wipje klaar. Besloten werd een nieuwe partij op te richten, de partij der Kleine Zelfstandigen, met als

lijsttrekker Pa Pinkelman. Het kostte enige moeite om de heerlijke man duidelijk te maken wat een lijsttrekker was, maar toen hem dit in een hoekje van de zaal was uitgelegd, stemde hij onmiddellijk toe en holde naar boven, om het grote nieuws aan tante Pollewop te vertellen.

Tante Pollewop lag reeds in bed. Dat deed zij de laatste jaren steeds vroeger en vroeger, omdat zij ontdekt had dat men in bed zo prettig kon nadenken. Haar hoofdgedachte was gewoonlijk deze: waar zou ik *nu* eens over nadenken? Tot een besluit kwam zij zelden, maar de gedachte zelf was genoeg om er uren mee bezig te zijn. Ook nu weer lag zij met haar slaapmuts op in beschouwingen verzonken, toen Pa Pinkelman binnendanste. 'Anna,' riep hij, 'ik ben lijsttrekker!' Tante Pollewop kreeg een kleur van blijdschap. 'Fijn,' sprak zij, 'en wat betekent dat?' 'Dat betekent,' antwoordde Pa Pinkelman, 'dat we allebei in de Tweede Kamer komen.' Tante Pollewop stond onmiddellijk op en daalde in haar nachtjapon naar de vergaderzaal af. 'Zitten we in de kamer?' vroeg zij, zich door het middenpad naar voren spoedend. 'Ho, ho!' antwoordde de heer Welter, 'zó gauw gaat het niet! Eerst moeten de verkiezingen komen.' 'En wanneer,' vervolgde tante Pollewop, 'komen de nieuwe verkiezingen?' De heer Steenberghe was de enige, die een zakboekje bij zich had. 'Bliksem,' zei hij, 'dat is morgen al'. 'Goed,' besloot tante Pollewop, 'dan moeten we morgen aan de slag.' De voortvarende vrouw verliet de verbijsterde zaal, zette haar wekkertje op half acht en viel onmiddellijk in diepe slaap.

De volgende morgen werd zij wakker in het zalig besef de vrouw van een lijsttrekker te zijn. Tante Pollewop werd helemaal warm van trots, dat ze het

samen zo ver gebracht hadden.

Dit was meer, dan zij ooit had durven hopen, dit overtrof haar stoutste verwachtingen. Zij keek een ogenblik liefdevol naar de bolhoed, die naast haar boven de dekens uitkwam, en gaf er toen een slag op. 'Opstaan, lijstster,' sprak tante Pollewop, 'je moet gaan trekken. Zó komen we er niet.' Pa Pinkelman sprong kwiek het ledikant uit en dompelde zijn hoofd in de wasbak. 'We moeten 't meteen krachtig aanpakken,' zei hij, zich afdrogend, 'eerst het partijprogramma.' De nijvere man wilde zich reeds aan zijn schrijftafel zetten, doch tante Pollewop hield hem tegen. 'Neen,' sprak zij, 'eerst moeten we in de Tweede Kamer komen, dat trekken komt later.' Pa Pinkelman zag in, dat dit juist was. Hij plaatste zich tussen twee kartonnen borden, die tante Pollewop uit een kast haalde en met riempjes over zijn schouders bevestigde. Aan de voorkant schreef zij *Kies Mij*, aan de achterzijde

Dank U. 'Zou dit voldoende zijn?' vroeg de onsterfelijke man bezorgd. 'Ja zeker,' sprak tante Pollewop, 'daar komt het op neer. De rest is onzin. En nu de straat op.'

Pa Pinkelman had enige moeite met tussen zijn twee borden de trap af te komen, maar tenslotte slaagde hij erin de voordeur te bereiken en een ogenblik later stond hij op straat. Er woei een stevige bries. De toch al niet zeer bedreven man worstelde zwijgend tegen de wind in, overal zijn opschrift 'Kies Mij' aan de voorzijde vertonend en aan de achterkant beleefd dankend. Dit gaf somtijds moeilijkheden. Want als Pa Pinkelman iemand inhaalde, die vóór hem liep, zag deze alleen 'Dank U', zonder te weten waar dat op sloeg. Wel draaide Pa Pinkelman zich dan even om, doch verviel terstond in dezelfde moeilijkheid ten aanzien van de mensen, die hem juist op dat moment tegemoet kwamen. Ook gebeurde het wel dat iemand een zijstraat insloeg, vóór hij het 'Dank U' gezien had, en dan moest Pa Pinkelman, die een beleefd man was, hem achterna hollen om dit verzuim te herstellen. Juist worstelde de veelbeproeefde man een hoek om, toen hij de voorzitter der K.V.P., de heer Andriessen, tegenkwam.

Nu was de heer Andriessen een man, die niet weinig had meegemaakt. Allerlei stormen van onenigheid had hij het hoofd geboden, steeds echter was hij erin geslaagd om, gesteund door het bisschoppelijk woord, de eenheid der partij te bewaren. Dit evenwel was iets geheel anders. De dissidente groep van Welter, de zaak Steenberghe en het verleidelijk gekir van Duynstee, och, dit alles waren slechts speldeprikken in de machtige torso van Schaepman geweest. Maar dit was ernstiger. Als Pinkelman zich afsplitste en zich tussen twee kartonnen door Haarlem

bewoog, dan was het uit met de K.V.P., dan was het afgelopen. Tegen de beking van die machtige geest was niets bestand. Hij ging derhalve wijdbeens voor Pa Pinkelman staan en riep: 'Halt, trouweloze!' Pa Pinkelman door de wind voortgestuwd, stond met moeite stil. 'Wat is er?' vroeg hij vriendelijk.

De heer Andriessen keek hem doordringend aan. 'Wat betekent dit?' vroeg hij streng, naar het opschrift wijzend. Pa Pinkelman draaide zich bereidwillig om, zodat ook het 'Dank U' te zien was en sprak toen: 'Heb je 't?' 'Jawel,' antwoordde de heer Andriessen, 'je wilt een eigen partij stichten. Je wilt je afsplitsen, niet? Ben ik er?' 'Precies,' zei Pa Pinkelman, 'doe je mee?' De heer Andriessen stond een ogenblik paf. Maar toen schoot het hem door 't hoofd dat dit *de* manier was om Pa Pinkelman onschadelijk te maken. Hij holde naar het partijbestuur en daar werd in een stormachtige vergadering besloten om zich als één man achter de groep-Pinkelman te scharen, om op die wijze het gevaar te bezweren. Slechts de heer A.C. de Bruijn was tegen en wilde alles bij het oude laten. Doch zijn groep was zó klein, dat hij van hogerhand berispt werd. En toen hij aarzelde, kreeg hij een korzelig briefje uit Utrecht met het vermaan om niet eigenwijs te zijn en vóór alles de eenheid te bewaren.

18

Prof. Romme ontpopt zich als dissident, doch de drie knechten leggen het moede hoofd terneer. De Tweede Kamer beraadt zich over Pa Pinkelman en komt tot een krachtig besluit.

Intussen zaten de heer Romme en de Grote Detective nog steeds tegenover elkaar, in een ontzaglijk gesprek gewikkeld. Zelden waren twee naturen zo tegengesteld als die twee. De Grote Detective deed alles heel ingewikkeld, maar zei alles heel eenvoudig. De heer Romme daarentegen deed alles heel eenvoudig, maar zei het bijzonder ingewikkeld. Hij belde gewoon aan, als hij iemand wilde spreken, maar als hij eenmaal in huis was, legde hij datgene, wat hij te zeggen had, zo duister uit, dat de gastheer na vijf minuten reeds in tranen uitbarstte. De Grote Detective deed precies omgekeerd. Hij belde niet aan, doch spitte een onderaardse gang, zodat hij de mensen de stuipen op het lijf joeg. Maar als hij eenmaal binnen was, werd hij klaar als glas. Ook nu weer was dit het geval. Rustig, duidelijk en overzichtelijk zette hij de zaak uiteen. Wat was er gebeurd? Hier was wederrechtelijk het deurtje van een kanariekooi geopend. Door wie? Door de heer Romme. Wat stond daar op? Zes jaar, met aftrek van preventief.

Conclusie? Mee naar het bureau. De heer Romme glimlachte. Zó eenvoudig was het niet. Er zat meer aan vast. Pas op, meneer.

Vooreerst: was het een kooitje met een doek erover of was het een kooitje zonder doek erover? Met andere woorden: was het een aangekleed kooitje of was het een naakt kooitje? Zó zat het. Men moest kiezen. De detective fronste de wenkbrauwen. Daar had hij niet aan gedacht. De heer Romme glimlachte wederom. Hij begon zich op zijn gemak te voelen. Dit vond hij prettig. In deze materie was hij thuis. 'Kijk eens,' vervolgde hij, 'in het eerste geval is het een zaak van ontvreemding, in het tweede hebben we met verduistering te maken. Voel je het?' 'Neen', antwoordde de detective. 'En dan is er nog een derde mogelijkheid,' vervolgde de heer Romme onver-

stoorbaar, 'of ziet u er meer?' 'Jawel,' zei de detective, 'ik zie nog een vierde.' De heer Romme keek verrast: hij werd niet licht op dit gebied door iemand overtroffen. 'Laat eens horen,' sprak hij minzaam. 'De vierde oplossing,' hernam de Grote Detective, 'is deze: mee naar het buro.' Hij stond op, deed de heer Romme de handboeien om, vatte hem eerbiedig bij de kraag en voerde hem voor zich uit de onderaardse gang in.

Op het politiebureau van Haarlem wekte de komst van prof. Romme, die in de cantine precies tussen twee klaverjassende agenten naar boven kwam, de hoogste bevreemding. De commissaris wist niet goed, of hij zulk een groot man wel zonder toestemming van Den Haag mocht arresteren. Doch toen deze een volledige bekentenis had afgelegd, aarzelde hij niet langer en sloot hem op in een luxe cel met warm en koud water en ontbijt op bed. Ook stond er een bureau, waar hij gewoon door kon gaan met schrijven, en een kleine boekerij met Pauselijke encyclieken, om naar hartelust uit te citeren. De heer Romme ging op de smaakvolle, door de firma Pander ontworpen brits zitten en dacht na. Zijn rol in de K.V.P. was uitgespeeld, dat begreep hij wel. Doch daarom de moed niet verloren. Hij kon zich afsplitsen en een eigen partijtje stichten. Als fractieleider en lijsttrekker was hij waardeloos. Goed, toegegeven. Maar als dissident zat er nog van alles in. Hij sprong op, deed een kast open en koos met zorg een secretaresse uit het drietal, dat daar stond. Hierop begon hij te dicteren. Het werd een partij-programma van 37 bladzijden, duister, zwoel, maar indrukwekkend.

Hoe was het intussen de drie knechten vergaan? Zij waren in een lucifersdoosje het Spaarne over-

geroeid en in het riet aan de overkant mistroostig bijeengekropen. Het druide en na een tijdje begon het te gieten. De drie knechten trokken met vereende krachten een lucifer uit het doosje en slaagden erin, door zich onder deze reusachtige balk te plaatsen en op een drafje tegen het wrijfvlak van het doosje op te lopen, een vuur te ontsteken. Zij droogden hun jasjes en wrongen hun kuitbroekjes uit en voelden zich toen veel beter. 'Vrienden,' sprak Ottocar, 'de heer Romme kan een groot staatsman zijn, maar van de Avonturen van Pa Pinkelman begrijpt hij niets. Hij heeft gedacht: als ik het kooitje maar openzet, dan gaat het nog wel een tijdje door. Dit nu is een dwaling. Wij zijn alléén van betekenis, als Pa Pinkelman zich tegen de maatschappelijke orde keert. Dan hebben we wat te doen. Maar nu hij in een huisje aan het Spaarne woont en zelfs lijsttrekker van de K.V.P. geworden is, valt er voor ons niets meer te beleven. Pa Pinkelman is ingelijfd. Daarmee zijn wij waardeloos geworden. Wat staat ons dus te doen?' Hij stak een klein sigaartje op en keek vol verwachting in het rond. Er viel een diepe stilte. Zelfs de kikvorsen in het riet hielden hun adem in.

Want hoewel deze brave dieren in het geheel niet begrepen hadden waar de redevoering eigenlijk over ging, voelden zij toch dat dit een belangrijk moment was, waarbij het gewoon doorkwaken, alsof er niets gebeurde, als ongepast beschouwd moest worden. Alleen één oude kikker was er, die begreep dat de Avonturen van Pa Pinkelman ten einde liepen. Hij schrok zo hevig, dat hij onder de kreet: 'Het loopt af!' met een geweldige afzet in het Spaarne sprong en daar dood naar de bodem zonk. Maar niemand lette daar op, omdat iedereen dacht dat hij zichzelf bedoelde en hij daar ook alle redenen toe

gaf. Ook graasde er een paard, dat expres door de schrijver daar neergezet was om de Avonturen van Pa Pinkelman nog even te rekken. Het was een filosofischdier, door vele teleurstellingen wijs geworden. Hij hoorde de kreet van de kikvors en dacht een ogenblik na. Toen haalde hij de schouders op en graasde door. 'Wat gaat *mij* dat aan?' zo dacht hij. Zo'n dier was dat. De natuur is rijk. Ook liep daar een wandelaar voorbij. Maar toen *hij* diekreet hoorde, nam hij de trein naar Amsterdam en ging er werk van maken. Maar niemand wilde hem geloven. Toen trok hij zich terug in een grot te Valkenburg, leefde op water en brood en stierf daar in geur van heiligheid, betreurd door het bisdom Roermond en het vreemdelingenverkeer ter plaatse.

De drie knechten bleven niet bij de pakken neerzitten. Zij trokken hun jasjes en kuitbroekjes weer aan en besloten naar hun kooitje terug te keren,

om daar een welverdiende levensavond te genieten. Zij roeiden derhalve terug en belden bij het huisje van Pa Pinkelman aan, door een voorbijkomend agent te vragen op het knopje te drukken. Het was tante Pollewop, die open deed. Want Pa Pinkelman liep nog immer tussen zijn twee kartonnen borden lijst te trekken. 'Zo, jongens,' sprak zij kalm, 'kom er in. Koffie?' Zij dribbelde hen voor naar de keuken en schonk drie vingerhoedjes met koffie vol en legde er drie kruimels sprits naast. 'Nemen jullie 't er maar eens van,' sprak zij hartelijk, 't is niet alle dag kermis. En vertel nu eens: wat is er aan de hand?' 'Wij willen weer in ons kooitje terug,' sprak Ottocar, 'elke dag ons sigaartje en op Zon- en feestdagen een scheutje ouwe klare in het drinkbakje, wat wil je nog meer? We voelden ons er thuis en daarbuiten zijn we toch maar de pineut.' 'De wat?' vroeg tante Pollewop. 'De pineut,' herhaalde Ottocar beleefd. Tante Pollewop, altijd erop uit haar algemene ontwikkeling te vermeerderen, zocht dit in een woordenboekje op en vond: 'de sigaar. Zie de pineut.' Hierna zocht zij 'de pineut' op en vond: 'de pineut. Zie de sigaar.' Zo bladerde zij een half uur lang op en neer en verzonk toen in diep nadenken.

'Jullie zijn dus,' sprak zij, 'de pineut, zie de sigaar?' 'Juist,' antwoordde Ottocar. 'En ook zijn jullie,' vervolgde tante Pollewop 'de sigaar, zie de pineut?' 'Precies,' sprak Ottocar, 'daar komt het in grote trekken op neer.' 'Goed,' besloot tante Pollewop, 'als dat dan zo is, dan is het zo. Wel, jongens, het kooitje staat open, spring er maar in.' En zij nam de drie knechten op en zette ze naast elkaar op het stokje, waar zij onmiddellijk een liedje begonnen te zingen. Het was het Trio in C grote terts van Schubert, een der rijpere werkjes van den meester, dat zij

met veel gevoel ten gehore brachten, al had het Scherzo in het tweede gedeelte wat vlugger gekund. Daarna dronken zij hun bakje leeg, borstelden elkaars jasjes af en begonnen te kirren. Toen tante Pollewop gezien had dat zij zich op hun gemak voelden, dronk ook zij haar bakje leeg en zette zich voor het raam om de komst van Pa Pinkelman te verbeiden.

Pa Pinkelman leidde intussen zijn vierde vergadering. Daar stond de ijverige man op het podium tussen zijn twee kartonnen borden, die in het gedrang verschoven waren, zodat het 'Dank U' naar voren gekomen was, wat door de aanwezigen zeer gewaardeerd werd. Pa Pinkelman overtrof zichzelf. Krachtig en nadrukkelijk, en af en toe met de gebalde vuist op de kathederslaande, sprak hij over de noodzaak om één te blijven. Overal, zo riep hij, stak de adder der tweedracht zijn giftig kopje uit het gras. Romme was bezig zich af te splitsen, De Bruijn zat met een eigen partijtje te rommelen en

zelfs Andriessen stond te wankelen. Dan had je Welter nog en Duynstee, terwijl ook Steenberghe in de gaten gehouden moest worden. Waar moest dat heen? Was het niet voor Vorrink om zich in de handen te wrijven? (applaus). Was het voor Voskuil niet om zich te verkneuteren? (langdurig applaus). En zat hier voor Pa Pinkelman niet een boterham in? (donderende ovatie).

Terwijl Pa Pinkelman alom het Roomse volksdeel tot het uiterste opzweepte, zat ook prof. Romme niet stil. Hij begreep dat hij deze tegenstander onderschat had. Dit was erop of eronder. Die man had een greep op de massa, waarnaast het gehele propaganda-bureau der K.V.P. in het niet verzonk. Dat werd aanpakken, wilde hij zijn zeteltje nog redden. Ook de heren Andriessen en De Bruijn zagen dit in. En in het nachtelijk duister kwamen zij in het celletje van prof. Romme bijeen, schoven de gordijntjes voor het raampje en gingen in een hoekje staan sissen. Toen zij dit een tijdje gedaan hadden, las prof. Romme zijn nieuw partijprogramma voor. Hij begon om half negen 's avonds en reeds kraaiden de eerste hanen in het morgengrauwen, toen hij aan de laatste zin gekomen was. 'Geniaal,' mompelde de heer Andriessen, die er niets van begrepen had. 'Bovenmenselijk,' prevelde de heer De Bruijn, die naar koffie verlangde. Zij schudden elkander de hand.

Het partijprogramma van prof. Romme bevatte 837 punten, waarvan één punt regelrecht op Pa Pinkelman betrekking had. Dit punt was met kleine lettertjes gedrukt, alsof het niet zo heel veel ter zake deed, maar in werkelijkheid was het de kern van het programma, waar alles om draaide. De 836 andere punten waren ook wel interessant, daar niet van,

maar het Pa-Pinkelman-Punt of het P.P.P., zoals de heer Romme het in een toelichting achteloos noemde, daar stond of viel het mee. De tekst luidde aldus:

'Pa Pinkelman mordt op een onbewoond eilandje gezet, midden in de Stille Oceaan. Hij is daar vrij om te doen wat hij wil, doch het beroep van lijsttrekker, is hem ontzegd.'

Dat stond er. Of liever, het stond er anders, maar daar kwam het op neer. Het programma werd bij de Tweede Kamer ingediend, waar de voorzitter het aandachtig doorlas en opeens zijn vinger op de kleine lettertjes legde. 'Dat is het,' sprak hij, 'daar gaat het om. Ontken het maar niet.' De heer Romme begon onverschillig te fluiten en maakte een klein zijsprongetje. 'Nee, nee, nee,' sprak de voorzitter, 'niet afleiden, kom er maar rond voor uit, *dit* is het.' 'Goed,' sprak de heer Romme royaal, 'toegegeven. Breng het in stemming.'

En zo werd het nieuwe partijprogramma in stemming gebracht. De voorzitter, die een fijn ontwikkeld gevoel bezat voor het wezenlijke en het bijkomstige, zette het P.P.P. of Pa-Pinkelman-Punt helemaal achteraan, omdat hij wel begreep dat alle 836 punten, die daarvóór kwamen, eenvoudig hamerstukjes waren. Nieuw-Guinea, de Nederlandse Antillen en de kwestie der defensie, dat hing toch allemaal van Amerika af en hij gebruikte daarvoor een aparte hamer met een gummidopje, omdat anders het hout zo te lijden had. Maar toen het P.P.P. aan de orde kwam, nam hij de echte hamer, die sinds de bevrijding niet meer gebruikt was. De bode kon hem aanvankelijk niet vinden; en toen hij gevonden was, moest hij eerst afgestoft worden, want het was geen gezicht. De voorzitter straalde van genoegen. Het was de eerste keer, dat de Kamer iets te vertellen

had. 'Mijne heren,' sprak hij, de hamer nieuwsgierig bekkend, 'we zijn thans aan het P.P.P. gekomen.' 'Tegen!' riep de heer Gortzak. 'Een ogenblik,' hernam de voorzitter, 'ik wou het punt eerst even voorlezen. Dat is toch redelijk?' 'Neen!' riep de heer Gortzak. De voorzitter zweeg. Een diepe teleurstelling tekende zich op zijn gelaat af. Hij had zich van dit punt zoveel voorgesteld.

'Maar wat wilt u dan?' vroeg hij bitter. De heer Gortzak dacht een ogenblik na. 'Vooruit,' sprak hij edelmoedig, 'lees het dan maar voor. Ik ben er ook eigenlijk zelf nieuwsgierig naar.' Er volgde een hartelijk applaus. Verschillende Kamerleden drukten den heer Gortzak de hand. Doch de fractieleider der C.P.N. wenkte hem naar een hoekje en beknorde hem. 'Als Moskou dat hoort,' fluisterde hij, 'dan zwaait er wat. Je was juist op de goede weg, Willem. En daar opeens, daar wor je weer week. Dat zeteltje van je, jongelief, dat kun je met Juni wel op je buik schrijven.' De heer Gortzak begon te wenen. 'Niet huilen,' hernam de heer Wagenaar, 'dat ondermijnt de partij. Ga naar je plaats en *blijf* tegen, wat er ook gebeurt.' 'Geen gefluister daar in die hoek!' riep de voorzitter, 'meneer Gortzak, ga naar uw plaats terug.' 'Tegen!' riep de heer Gortzak blij. En hij bleef in het middenpad staan en luisterde naar de voorlezing van het P.P.P. Er volgde een geweldig debat, dat wij op de volgende bladzijde zullen behandelen. Doch opeens riep de heer Vorrink: 'Maar wat doet Romme hier eigenlijk? Vertel ons eens. Hoe zit dat precies?' De heer Romme verbleekte. 'Ja, ja!' riep de heer Vorrink opgewonden, 'volgens de Avonturen van Pa Pinkelman moet hij in een celletje zitten! Daar klopt iets niet!' (Ontzaglijke beroering.)

De heer Romme werd nu verzocht naar voren te komen en duidelijk en in het openbaar op een stoel te gaan staan. Hier werd hem door de bode zijn jasje uitgetrokken en jawel hoor, daar kwam het gestreepte truitje al te voorschijn. ‘t Is fraai,’ sprak de voorzitter ontstemd, ‘wat moet Amerika daar wel van denken? We slaan weer 'n figuur in 't buitenland. Ik stel een motie voor.’ Hij dacht een ogenblik na en sprak toen: ‘Kan iemand, die eigenlijk in een celletje hoort, deel uitmaken van de regering?’ ‘In Rusland wel!’ riep de heer Gortzak. ‘Dat bedoel ik niet,’ antwoordde de voorzitter, ‘ik bedoel hier.’ ‘Ik dacht van wel,’ sprak de heer Gortzak twijfelend, ‘als het *daar* kan, waarom zou het dan *hier* niet kunnen? Moeten we dan altijd bij het Oosten ten achter blijven?’ ‘Dus u bent vóór?’ vroeg de voorzitter glimlachend. Dit was een strikvraag. Doch de heer Gortzak liet zich niet vangen. ‘Nee, ik ben

tegen,' antwoordde hij, 'mij krijg je niet, vader.' 'Ik ben uw vader niet,' sprak de voorzitter verontwaardigd, 'en ik ben er blij om. En nu uw opinie, heren, in 's hemelsnaam uw opinie, want het loopt tegen etenstijd.' Terstond verhief zich de heer Peters, afgevaardigde der K.V.P. uit Roosteren (L).

Hij had nog een eind te reizen en hij wilde het daarom breed zien. 'Ik stel voor,' sprak hij, 'de kwestie Romme aan een sub-commissie te delegeren' (donderend applaus). De heer Romme bloeide zichtbaar op. Zijn langdurige parlementaire ervaring zei hem dat, nu de kwestie aan een sub-commissie was overgedragen, hij voor drie, vier, pak weg, vijf jaren geborgen was. En in die tussentijd had hij ruimschoots de gelegenheid om over deze zaak een aantal artikelen te schrijven en, wie weet, er zelfs een kleine brochure tegenaan te gooien. De heer Romme trok dus zijn jasje weer aan, stak een sigaar op en keek blij in het rond. Komaan, dat was een nijpertje geweest. De voorzitter bracht nu het P.P.P. aan de orde. Het debat werd op hoog niveau gevoerd. Eerst werd onderzocht, wat Amerika erover denken zou. Pas toen gebleken was, dat Amerika hier in 't geheel niet over denken zou, om de uitmuntende reden dat het aan andere dingen dacht, begonnen de leden te denken. Pa Pinkelman moest dus op een eilandje worden opgeborgen. Wàs er wel zulk een eilandje? Waren we niet alle eilandjes kwijt? Gelukkig had de bode een atlas bij zich. De voorzitter bladerde deze aandachtig door, maar nergens was er een eilandje te vinden, waar de driekleur nog onbekommerd wapperde.

Tenslotte riep de heer Tilanus: 'En Rottum dan?' De voorzitter keek hem peinzend aan. 'Is dat nog vast in Nederlandse handen?' vroeg hij. 't Hooft bij

Friesland,' antwoordde de heer Tilanus. 'Daar heb je 't al,' sprak de voorzitter, 'dat zijn we vast en zeker kwijt. Dat houwen we nooit.' Een ieder keek somber op zijn lessenaartje. 'Maar 't valt toch te proberen,' opperde de bode, 'we kunnen toch opbellen.' 'Bel maar,' sprak de voorzitter gelaten, 'maar ik zeg je: dat redden we niet. Drie eeuwen lang hebben we dat gewest uitgezogen en nou ontwaakt 't. Dat red je niet meer. Maar bel gerust, ik hou me d'r buiten.' En hij pakte zijn trommeltje en begon een boterham te eten. De bode belde terstond de commissaris der koningin van Friesland op en waarlijk, 't viel mee. Tegen afstand van bepaalde gebiedsdelen in Drente bleek de heer Linthorst Homan bereid om het eiland Rottum aan Den Haag uit te leveren. Er ging een ferm applaus op. 'Heren,' sprak de voorzitter, 'laat dit een les voor ons zijn. Als je maar voet bij stuk houdt en niet direct denkt: dat redden we toch niet meer, dan houden we 't koninkrijk bij elkaar. Ik ben trots op deze middag. Tromp en De Ruyter leven nog. Ik dank u.'

19

Pa Pinkelman wordt weggevoerd naar Rottum en er daalt een diepe rust over de aarde.

Die avond kwam Pa Pinkelman moe en hongerig thuis. Het was dan ook niet mis geweest. Tussen zijn twee kartonnen borden had hij niet alleen geheel Haarlem bedribbeld, maar was tot ver in Kennemerland doorgedrongen, ja, zelfs in de Beemster- en Purmer-polders hadden de verraste landlieden zijn schrille kreet: 'Kies mij! Dank U!' uit de weilanden horen opklinken. Pa Pinkelman stapte in de vestibule uit zijn twee kartonnen, hing deze aan het haakje van de kapstok en betrad de huiskamer, waar tante Pollewop met een schaal appelbollen zijn komst verbeidde. 'Hoe staat het met de verkiezing?' vroeg zij belangstellend. Pa Pinkelman wierp zich uitgeput in een stoel en glimlachte. 'We halen 't,' sprak hij, 'de kies-deler staat er zeer gunstig voor, en als 't een beetje meezit, pik ik er op mijn boerefluitje nog 'n rest-zetel bij.' Tante Pollewop zweeg eerbiedig. Dit was hogere politiek. Dit ging ver boven haar appelbollen uit. Zij prikte er nochtans een met een vork uit de schaal en stopte deze in de mond van Pa Pinkelman, die hem gedachteloos doorslikte. 'Lieve

kind,' sprak hij, 'wat is 't hier gezellig. Wat 'n knikkelig kneuterkamertje hebben we toch.' En hij wierp zijn bolhoed vergenoegd tegen het plafond.

Toen viel zijn oog op de drie knechten, die naast elkaar op hun stokje zaten. De brave kerels droegen ieder een bordje, waarop achtereenvolgens 'Kies,' 'Pa' en 'Pinkelman' te lezen stond. Pa Pinkelman was ontroerd. Zeker, deze bijdrage in de verkiezingsstrijd was gering, daar de werking ervan zich tot het woonvertrek van de lijsttrekker zelf beperkte en zij bovendien in de verkeerde volgorde waren gaan zitten, zodat het opschrift 'Kies Pinkelman Pa' luidde, wat tot verwarring aanleiding gaf; maar de goede wil was er niet minder om en hij reikte hun ieder een sigaartje aan, die zij terstond van hun bandjes ontdeden en opstaken. 'En nu,' sprak de heerlijke man, 'mijn pantoffels en de krant. Nu ik mij in de verkiezingsstrijd geworpen heb, dien ik mijn beginselen

te kennen.' Hij las zijn eigen hoofdartikel in de Volkskrant en het commentaar erop van de heer Andriessen, benevens een verklarende toelichting van prof. Romme. Vervolgens las hij de Avonturen van de Onsterfelijke Pinkelman, waarin dit alles op bevattelijke wijze was samengevat. Hierna nam hij een nieuwe appelbol tot zich en ging over op het Kamerverslag. Doch nauwelijks was Pa Pinkelman hier drie regels in doorgedrongen of hij verbleekte. 'Anna,' sprak hij, de appelbol uit zijn mond halend, 'waar ligt Rottum?'

Tante Pollewop had het Kamerverslag al lang gelezen, doch uit kiesheid gezwegen. Terwijl Pa Pinkelman in weer en wind zich door Haarlem en randgemeenten voortbewoog, had zij de Kleine Winkler Prins geraadpleegd en gevonden dat Rottum een onbewoond waddeneiland was, waar slechts een oude vuurtoren het landschap verlevendigde. 'Mosselen en meeuweneieren,' aldus de encyclopaedie, 'zouden er de middelen van bestaan zijn, indien er iemand bestond. Maar er bestaat niemand.'

Tante Pollewop had hierover een tijdje nagedacht en toen in haar kookboek de bereiding van mosselen en de mogelijkheden van meeuweneieren doorvorst. Hierna had zij een vaatje zout en een tonnetje peper gekocht en was voor het raam gaan zitten, in de overtuiging dat nu alles gedaan was, wat in de gegeven omstandigheden van haar verwacht kon worden. De verstandige vrouw had juist gezien. Want nauwelijks was Pa Pinkelman binnenshuis, of er werd gebeld. De veelbeproefde man daalde af en deed open. Het was inspecteur Suurendonck met twaalf agenten, allen tot de tanden gewapend. 'Het spijt me Pinkelman,' sprak de inspecteur, 'maar de dievenwagen staat voor. En geen gibelegijn onderweg.'

En voort ging het, in de richting van Delfzijl. De drie knechten bleven verweesd achter.

Zodra het bericht, dat men Pa Pinkelman en tante Pollewop op het eiland Rottum geïnterneerd had, in de ochtendbladen verschenen was, daalde er, gelijk na de dood van Roelant, een diepe rust over de aarde. Mossadeq, Churchill, Stalin, Truman, Gortzak en Tilanus, al deze mannen werden die morgen in hun onderscheiden ledikanten wakker, in het blijde besef dat Pa Pinkelman zijn Elba gevonden had. Niet langer kon dit beperkt, doch koppig middenstandsbrein hun reusachtige bedoelingen doorkruisen, de heerschappij van de bolhoed was verbroken, de Hoge Zije hernam zijn rechten. Zo zag het ook de heer Flens, makelaar in Onroerende Goederen te Amsterdam, die, rechtop in bed zittend, met onverdeeld genoeg het Kamerbesluit overlas. Hij nam zijn kopje thee, goot de inhoud hiervan met zorg over zijn vrouw tot zij goed wakker was en sprak: 'Coba,

we krijgen onze drie knechten weer terug. Ze zijn wat klein geworden, maar dat scheelt ook een hoop in de sociale lasten. Ik neem de trein naar Haarlem. Ik ga ze halen.' De nijvere man kleepte zich aan, reisde naar Haarlem en belde bij Pa Pinkelman aan. Doch niemand deed open.

De heer Flens liep ruggelings achteruit, om te kijken of er boven misschien licht brandde en viel op die wijze achterover in het Spaarne, waar hij door een teerhartig turfschipper weer werd uitgehaald. Zo gaat het als men een sufferd is. Hierdoor in een geprikkelde stemming gekomen, kocht hij een bakkerswagen en reed hiermee dwars door de voordeur heen. Geen geluid echter deed zich horen. De heer Flens besteeg de trap en trad de huiskamer van Pa Pinkelman binnen. Alles getuigde daar van rust en tevredenheid. Er stond een worst op tafel, die halverwege was uitgehold, want Pa Pinkelman haalde nooit ergens het velletje van af, terwijl het behang nog duidelijk de sporen droeg dat hier het laatst appelbollen gegeten waren, want Pa Pinkelman had de gewoonte om die appelbollen, die er over waren, schertsend tegen de wand te werpen. Dit alles interesseerde de heer Flens, die een wat koelere inborst had, slechts matig. Hij trad regelrecht op het kooitje toe en wierp een strenge blik naar binnen. Het was ledig. Slechts drie sigareneindjes wezen op het bestaan der vroegere bewoners, zij zelf echter waren gevlogen.

20

De heer Flens bezoekt de dierentuin en Pa Pinkelman komt op Rottum aan.

Wat was er met de drie brave kerels gebeurd? Een week lang hadden zij geleefd op een appelbol, die tante Pollewop hun vlak voor haar vertrek had toegestopt, doch toen begon de honger te nijpen. Steeds zwakker klonk hun Trio in C grote terts, steeds nauwer haalden zij het buikriempje aan. En juist wilden zij, door het slotkoor van Beethoven's Negende aan te heffen, roemvol ten onder gaan, toen een glazenwasser, die toevallig die dag de ramen kwam zemen, hen in de gaten kreeg. Het was een wakkere borst, aangesloten bij de Bond van Werknemenden in het Glasbedrijf en zelf ook niet van een glaasje afkerig. Hij wipte het venster omhoog, sprong de kamer in en stopte de drie knechten in zijn binnenzak. Hierna begaf hij zich naar de Amsterdamse Artis en verkocht ze aan Dr Portielje voor f 15.- per stuk, voor welke opbrengst hij, wèl wetend dat er in de krant niet over jenever geschreven mocht worden, zoveel limonade dronk, dat hij niet meer op zijn benen kon staan. De drie knechten intussen zaten in een kooi, rechts van de

zeeleeuwen en links van de giraffen en trokken een enorm bekijks, te meer daar het voederen was toegestaan.

Zodra de heer Flens, de volgende morgen in een hotelletje te Haarlem wakker wordend, gelezen had dat de drie knechten in Artis waren ondergebracht, nam hij de trein naar Amsterdam, kocht een kaartje voor de dierentuin en begaf zich welgemoed naar de afdeling Knaagdieren, waar hij de drie knechten in een reusachtige kooi aantrof, voorzien van een bordje, waarop stond: 'Pas op! Geen arm of been *binnen* de omheining steken! Afgebeten lichaamsdelen worden door de Directie *niet* vergoed, tenzij anders overeengekomen,' wat nog een herinnering was aan de vorige bewoner, een kort aangebonden orang-oetang, Bill geheten. Daar zaten de drie knechten, rustig hun sigaartje rokend, op de bovenste tak van een in beton uitgevoerd boompje en knikten den heer Flens tevreden toe. 'Meneer,' sprak de oppasser, 'ik heb er geen *kind* an. En slim! 't Zijn compleet mensen. En dan: door en door zindelijk.' De heer Flens knikte. 'Ik ken ze,' antwoordde hij, 'kan ik ze een ogenblik alleen spreken?' De oppasser trok zich discreet enige schreden terug en keek fijntjes de andere kant uit. 'Kles maar op,' sprak hij.

De heer Flens voelde zich ontroerd, toen hij, na zoveel weken, weer oog in oog met zijn personeel stond. Al die tijd had hij hun zegeltjes voor Sociale Zaken doorgeplakt en zie, het was niet vergeefs geweest. 'Hoe bevalt het jullie hier, jongens?' vroeg hij, naderbij tredend. De oudste knecht stond op en maakte een correcte buiging. 'We magge niet mopperen, meneer,' sprak hij, 'maar vraag je nou: zit er afwisseling in, dan zeg ik: nee. 't Is dat u 't vraagt, anders zou ik 't niet zeggen. Maar nou u 't vraagt,

nou zeg ik ronduit: nee. U moet me goed begrijpen, meneer: ik zou 't niet gezegd hebben, als u er niet zelf over begonnen was. Maar nou u er zelf...' 'Goed, goed,' onderbrak de heer Flens, 'zouden jullie bij mij weer in dienst willen komen?' De oudste knecht werd helemaal rood van blijdschap. 'Ik zou er niet zelf over begonnen zijn,' sprak hij, 'maar nou u er zelf...' 'Goed,' hernam de heer Flens, 'wachten jullie hier maar even. Ik ga met den heer Portielje praten.' Hij brak een sigaar in drieën en gaf ze ieder een stuk. Toen wandelde hij gezwind naar de ambtswoning van den directeur.

De heer Portielje zat in zijn huiskamer op een houten stok en nuttigde een apennootje. Hij deed dat niet voor zijn plezier, maar om zich in de gedachtengang van zijn dieren te verplaatsen. 'Kom erin, kerel,' zei hij hartelijk, 'en vertel 's: wat mankeert er aan?' De heer Flens legde zijn portefeuille op tafel en sprak: 'Ik kom om de drie knechten.' De directeur knikte en wierp een schilletje door het raam. 'Een mooie aanwinst,' zei hij, 'zo'n partijtje kom je niet elke dag tegen, al zeg ik't zelf.' 'Ik wil ze graag kopen,' hernam de heer Flens. De directeur floot zachtjes. Hij kwam van zijn stok af en ging gewoon in een stoel zitten. 'Omdat u het bent,' sprak hij, 'een ton.' 'Samen?' vroeg de heer Flens. De heer Portielje glimlachte. 'Voor elk,' antwoordde hij, 'ja, ik ben gek. *Eigenlijk* (hier glimlachte hij wederom) doe ik 't liever niet. Maar vooruit, laten we niet flauw zijn. Nee, nee, geen geaarsel, ik weet dat die spotprijs u tegen de borst stuit, maar zo ben ik eenmaal.' En hij gaf de heer Flens een arm en samen wandelden zij naar de afdeling Knaagdieren, alwaar hij hem de drie knechten ontroerd in een pakje ter hand stelde.

De reis van Pa Pinkelman en tante Pollewop van Haarlem naar het eiland Rottum werd een ware zegetocht. Gezeten in een open rijtuig en omringd door hun twaalf Haarlemse agenten, rukten zij allereerst op Amsterdam aan. Alhier sprak burgemeester d'Ailly hen toe, en niet zo maar uit het blote hoofd, gelijk hij bij minder aanzienlijke bezoekers wel deed, maar van een werkelijk papiertje, dat hij tweemaal liet vallen, toen de ontroering hem te machtig werd. Hierna werden zij in het gebouw van de Volkskrant ontvangen, alwaar directeur Kolkman hun een enveloppe met inhoud overhandigde. Pa Pinkelman telde datgene, wat er in zat, zorgvuldig na, hield toen de enveloppe tegen het licht om te zien of er misschien een abuis in het spel was en bleef vervolgens bescheiden wachten of er nog wat kwam. En dat kwam er. Eerst een schemerlamp namens de meisjes van de administratie, toen een bronzen asbak namens de jongens van de redactie en hierna een tegeltableau van de jongens en meisjes tezamen, voorstellende een adelaar met een klein bolhoedje op, die naar een appelbol pikte. Directeur Kolkman trachtte de diepere betekenis van deze voorstelling nog uit te leggen, maar tante Pollewop riep: 'Schei maar uit, ik begrijp het best!', wat ook zo was, want zij had een open oog voor alles wat zij helemaal begreep. Ook de abonné's lieten zich niet onbetuigd. Een gehele kist met Hompy's smeerkaas werd aan tante Pollewop overhandigd, die onmiddellijk begon te smeren en daarmee niet ophield, voor zij met geweld uit het gebouw was verwijderd. Het was een onvergetelijke middag geweest.

Te Weesp werd haar Deventer koek en te Deventer Weesper moppen aangeboden, kortom, alle producten van Neerlands rijke bodem verdwenen in haar

karbies, die tot het honderdvoudige van haar oorspronkelijke omvang opzwol en op een wagentje, getrokken door twee Zeeuwse paarden, achter haar aanrolde. Toen zelfs dit niet meer voldoende was, stelde de directie der Nederlandsche Spoorwegen een aparte wagon te harer beschikking, waarop stond: '*Spijsjes. Tante Pollewop. Afblijven, niet kantelen, allemaal van mij*', wat zij er met eigen hand op geschilderd had, om ieder misverstand te voorkomen. Te Delfzijl, waar zij in zee zouden steken, was hun bagage zo geweldig, dat er een afzonderlijke vrachtschuit mee ingeladen werd, die onmiddellijk schuin ging staan, tot grote ontsteltenis van de kapitein, die wel begreep dat hij er tot Rottum op moest blijven, wilde hij niet ten eeuwigen dage voor mal staan. Vlak voor het moment, waarop Pa Pinkelman zich zou inschepen, wenkte de commissaris der provincie hem naar een klein tapperijtje. 'Pinkelman,' sprak hij verlegen, 'voor je aan boord gaat, moet je nog 'n stuk tekenen.' 'Kerel,' antwoordde Pa Pinkelman, 'geneer je niet en lees het eens voor. We hebben de tijd.' De heer E.H. Ebels haalde een rol papier uit zijn binnenzak en streek deze op het tafeltje uit. 'Zal ik dan maar?' vroeg hij, een knijpbrilletje opzettend. Pa Pinkelman stak een sigaar op en leunde achterover. Hij vond het heerlijk, het onderwerp te zijn van een stuk uit Den Haag.

Het luidde aldus: 'Artikel 1: Pa Pinkelman is een lastige kwant. Artikel 2: Hij moet verwijderd worden. Artikel 3: Hiertoe wordt hem het eiland Rottum toegewezen. Artikel 4: Vanaf het ogenblik, dat Pinkelman het eiland betreedt, houdt het op tot Nederlands grondgebied te behoren en gaat over in eigendom van voornoemde Pinkelman. Artikel 5: De Nederlandse regering hoopt met Pa Pinkelman

altijd de meest vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden.

Met name verwacht zij, dat hij zijn grondgebied zal doen opnemen in de Benelux, waartoe de eerste lettergreep van zijn land aan dit woord zal worden toegevoegd, te weten: Rotbenelux. Artikel 6: Hiertoe is geen grondwetsherziening nodig, daar het in feite altijd zo geweest is. Artikel 7: Pa Pinkelman heeft het recht zich bij de UNO, de UNESCO en de UNRRA aan te sluiten en de vergaderingen van deze lichamen, voor zover zijn uithoudingsvermogen strekt, regelmatig bij te wonen. Artikel 8: Hij heeft recht op Marshall-hulp, in ruil waarvoor hij zijn aangeslibde gebiedsdelen mag ver-

kwanselen. Artikel 9: Mochten er geen nieuwe gebiedsdelen aanslibben, dan heeft voornoemde Pinkelman het recht door inpoldering en droogmaling aan zijn trekken te komen. Artikel 10: Het aan Pa Pinkelman afgestane overzeese gebiedsdeel wordt in Den Haag door een uitgebreid gezantschap vertegenwoordigd op kosten der Nederlandse belastingbetalers.' 'Nu,' sprak Pa Pinkelman, 'dit alles is redelijk.' Hij zette met zwier zijn handtekening en stapte aan boord.

De overtocht van Delfzijl naar Rottum was zeer voorspoedig en werd onder zorgeloos gesnap der opvarenden volbracht. Toen de boot op het eiland was aangekomen, laadde de kapitein de spijsjes van tante Pollewop op het strand, gaf er uit eigen beweging nog een blik-opener bij en sprak: 'Nu, jullie vinden het verder wel, niet?' Hierop koos de olijke pikbroek het ruime sop, nagestaard door Pa Pinkelman, die enigszins beduusd in een duinpan achterbleef. De onsterfelijke man herstelde zich evenwel spoedig. Met veerkrachtige tred liep hij driemaal het eiland om en begaf zich toen naar de vuurtoren, die in het midden daarvan op een begroeid heuveltje stond.

Het was een verschrikkelijk oude vuurtoren, uit het jaar 1473, vol met uilen, vleermuizen en grote dikke padden, die er een borrelend geluid maakten. Toen Pa Pinkelman het deurtje opendeed, deinsde hij verschrikt achteruit: honderden vette adders kropen sissend naar buiten. Ergens van boven klonk een zwak gekreun, afgewisseld door het knersen van tanden. In een hoek zat een opgeblazen, oeroude uil boosaardig te rochelen.

Pa Pinkelman drukte zijn bolhoed stevig op zijn hoofd en besteeg toen vastbesloten de wenteltrap.

Harigespinnen bonsden tegen zijn brilleglazen, vochtige kakkerlakken vielen achter in zijn halsboordje, Pa Pinkelman echter klom bleek, doch onverdroten voort. Halverwege kwam hij een verschrompeld geestje tegen, dat zich zacht jammerend tegen de muur drukte om Pa Pinkelman te laten passeren en hem daarna een klein trapje van achteren gaf. Even verder stond een wat groter spook, dat beleefder was. Hij nam, toen hij Pa Pinkelman voorbijging, niet alleen zijn doorschijnend hoedje, maar ook zijn gehele hoofd af, wierp dit door een raampje en vervolgde zijn weg. Eindelijk kwam Pa Pinkelman aan een deur, waardoor een heerlijke geur tot hem doordrong. Hij duwde deze open en daar zag hij... tante Pollewop, die voor een fornuisje stond. Zij draaide zich om en knikte hem opgewekt toe.

‘Je komt juist op tijd,’ sprak zij, enige padden van tafel vegend en een schaal met oliebollen daarop zettend, ‘ze zijn zeer, zéér goed geworden. Vind je 't hier niet aardig?’ Pa Pinkelman dacht even na. ‘Heb je niet iemand ontmoet?’ vroeg hij. ‘Jazeker wel,’ antwoordde tante Pollewop, ‘twee spookjes. Een kwestie van inwoning. Maar ze zijn doorzichtig, dus veel last zullen we daar niet van hebben. Kijk, daar komt er nog een.’ Inderdaad kwam er een geest binnen, wiens lichaam zo doorschijnend was, dat men zijn skelet duidelijk kon waarnemen. ‘Net een Röntgen-foto,’ sprak tante Pollewop, ‘eet u mee?’ De geest gaf een diepe zucht en stak een oliebol in zijn mond, die meteen door hem heen in zijn maag viel. Daar nam hij hem er weer uit, legde hem op de schaal en verdween met een zwak gemompel door de muur. ‘Dat valt mee,’ zei tante Pollewop tevreden, ‘ik had niet op drie gerekend. Kom, Theo, schuif aan, dadelijk zijn ze koud.’

21

Pa Pinkelman brengt het eiland tot grote welvaart en besluit tot het geven van een gemeenschappelijke maaltijd.

Binnen korten tijd bracht Pa Pinkelman het eiland Rottum, waar sinds eeuwen niets gegroeid had, tot grote bloei. Om te beginnen liet hij, gesteund door een gedeelte der hem toegewezen Marshall-gelden, vijfduizend schuiten met mest aanvoeren, waarmee hij het eiland over zijn gehele lengte met een laag van een meter bedekte, want van halve maatregelen was hij afkerig. Vervolgens liet hij zijn grondgebied door mevrouw Boesman vanuit een ballon met eau de cologne besproeien, zodat het er weer om uit te houden was. Hierna begon hij te verbouwen. Eerst grove tuinbonen en andere peulvruchten, daarna fijnere groenten, zoals asperges, doperwtjes en gember toe. Het ging uitstekend, temeer daar Pa Pinkelman aan arbeidskrachten geen gebrek had. Want de drie geesten, die in de oude vuurtoren bij hem inwoonden, werkten zich een ongeluk, sinds Pa Pinkelman hen bijeengeroepen en krachtig toegesproken had. 'Jongens,' zo had hij gezegd, 'jullie mogen voor mijn part de hele nacht door rochelen, maar overdag wordt er aangepakt. Zo niet, dan sla ik er op.' Vanaf

dat ogenblik waren de drie spoken de hele dag vlijtig op het land bezig, terwijl Pa Pinkelman op het balkon van zijn vuurtoren een pijp rookte en tevreden toekeek.

De geregelde arbeid en de frisse buitenlucht deden hun zo goed, dat twee van deze spoken verliefd op elkaar werden en in alle stilte in het huwelijk traden. En zie, na een jaar was er een spookje bijgekomen en het volgend jaar zelfs een tweeling, allemaal doorzichtig, wat een groot gemak betekende, want de behuizing in de vuurtoren was beperkt.

Deze voorspoedige vermeerdering van het aantal inwoners ontging de heren van de UNO niet. Pa Pinkelman werd uitgenodigd toe te treden tot het Atlantisch Pact, hierna tot het Scandinavisch Blok en tenslotte zelfs tot de Verenigde Waddeneilanden, de z.g. Benewat, hetgeen hij allemaal met grote bereidwilligheid deed, want er zat altijd wel een dinertje aan vast. En zozeer werden zijn heldere adviezen in deze lichamen gewaardeerd, dat men in Amerika besloot om ook eens een diner op het eiland Rottum te houden. Zodra Pa Pinkelman dit besluit in de krant gelezen had, klom hij terstond naar de bovenste verdieping van zijn vuurtoren, alwaar hij tante Pollewop als gewoonlijk achter haar fornuisje aantrof. 'Heb je 't gelezen?' riep Pa Pinkelman. 'Ik ben al begonnen,' antwoordde tante Pollewop, 'en laten we met dit diner onze avonturen eindigen.'

De volgende dag ontving Pa Pinkelman het protocol uit Washington, waaruit bleek, dat de vertegenwoordigers van Amerika, Rusland en Engeland op Vrijdag 21 en Zaterdag 22 Maart 1952 op het eiland Rottum een hapje zouden gebruiken. Er stond 'eenvoudig hapje,' maar Pa Pinkelman had te lang in diplomatieke kringen verkeer om niet te

weten wat dit betekende.

De vertegenwoordigers der overige landen zouden op het naburige Ameland iets te eten krijgen en wel 'uit het vuistje,' zoals de heer Truman zich in een randbemerking schertsend uitdrukte. Daartussen zou een pont varen, om de verschillende veto's tijdig over te brengen. Op aandringen van de heer Visjinski zou dit een uurdienst zijn, met een extra boot tijdens de spits-uren. Het eiland Rottumeroog werd aangewezen voor de Russische delegatie, wanneer zij zich mokkend wilde terugtrekken. Aan het diner zou gesproken worden over de algehele ontwapening, maar wie niet wou, die hoefde niet. Alles was geheel vrijblijvend. De

kosten van het diner echter waren voor rekening van Pa Pinkelman, die in ruil hiervoor enige aanspraken ontving op Terschelling, met het advies om zich van Den Haag niets aan te trekken. Toen Pa Pinkelman dit alles gelezen had, daalde hij naar het strand af om zich over de tafelschikking te beraden.

Nu was Pa Pinkelman een groot liefhebber van feestmaaltijden. Gezeten achter een weldoortruffeld kippetje, te midden van gelijkgezinde vrienden en met een glas wijn onder het bereik van zijn rechterhand, bloeide zijn ziel als een tulpenboompje in de maand Mei. Hoe langer Pa Pinkelman daarom over deze maaltijd nadacht, hoe klaarder hij inzag dat hij zijn invitatie niet moest beperken tot de Grote Drie, die landen afpakten of toewezen, maar dat ook de heer Flens er bij hoorde. Zeker, de heer Flens was slechts makelaar in Onroerende Goederen, maar waren de Grote Drie iets anders? Toen dacht Pa Pinkelman nog dieper na. Als de heer Flens er bij kwam, dan kon hij de drie knechten niet overslaan. Zeker, ook zij behoorden niet tot de Grote Drie, maar men mocht hen met enig recht tot de Kleine Drie rekenen, en dat was *ook* wat. Toen begon Pa Pinkelman ontzettend diep na te denken. En opeens zag hij in, dat ook Mossadeq er bij hoorde. Zeker, de heer Mossadeq lag de gehele dag in bed. Maar als de Grote Drie dat eveneens gedaan hadden, dan had de wereld er aanzienlijk beter uitgezien. En toen kreeg Pa Pinkelman een van die ingevingen, die slechts onder een eenvoudige bolhoed kunnen geboren worden. Hij spoedde zich naar het topje van de vuurtoren en trad bij tante Pollewop binnen.

‘Anna,’ sprak hij bewogen, ‘we nodigen gewoon iedereen uit, die in onze Avonturen is voorgekomen.’ Tante Pollewop legde haar pollepel neer en keek

hem verbaasd aan.

'Maar wat had je *dan* gedacht?' sprak zij, 'ik heb daar met 't beslag al helemaal op gerekend.' Pa Pinkelman was zo blij om dit antwoord, dat hij haar een kus gaf, uit het raam sprong en in een bootje naar Terschelling roeide, waar hij een geweldige fles inkt kocht om aan allen, die in de Avonturen van de Onsterfelijke Pinkelman een rol hadden gespeeld, een brief te schrijven. Hij schreef drie dagen lang aan één stuk, maar toen had hij ook niemand overgeslagen. De Juulblazers uit Helsingborg, de voetballers uit Milaan, de bewoners van zijn oase in Perzië, de jongens van de walvisvaart en de kopstukken der K.V.P. in Nederland, zij allen werden uitgenodigd en niemand van hen haalde het in zijn hersens om Neen te antwoorden, want zo'n etentje kwam in geen jaren meer terug. Slechts de heer Gortzak weigerde. Hij was tegen. Maar op het laatste ogenblik kwam hij toch, in een afzonderlijk roeibootje, en weigerde iets anders dan caviaar en wodka tot zich te nemen, waarin echter

tante Pollewop, met haar scherpe kijk op de kommunistische partij, op onbekrompen wijze in voorzien had.

Het weerzien met Mossadeq, die in zijn bed het strand op gerold werd, was ontroerend. Hij sprong pardoos uit zijn ledikant en gaf Pa Pinkelman, naar zuidelijk gebruik, een klapzoen op beide wangen. Ook tante Pollewop omhelsde hij, zelfs iets langer dan strikt met de Perzische gewoonten was overeen te brengen. Hierna sprong hij weer in bed en sliep onmiddellijk door. De heer Churchill was rustiger, maar toch drukte hij Pa Pinkelman, met wie hij drie weken lang in een walvis had samengewoond, krachtig de hand, evenals de heer Stalin dit deed, die expres met een ijsbreker uit Archangel was overgekomen. Geen van beide staatslieden bleek prof. Romme te kennen, noch ook de heren Andriessen en De Bruijn; maar toen tante Pollewop had uitgelegd dat dit drie zeer invloedrijke mannen waren, die waarachtig hun weetje wel wisten, werden zij vriendelijker en wandelden gezamenlijk het eiland rond. Tegen de schemering kwam ook de Grote Detective uit een duinpan te voorschijn. Hij was geruisloos overgeroeid en droeg nog immer zijn maskertje, dat hij voor tante Pollewop beleefdheidshalve even afnam, doch verder de hele maaltijd zorgvuldig ophield, om prof. Romme des te scherper in het oog te houden. Maar dit alles zullen wij dadelijk zien, in het laatste avontuur van den onsterfelijken man.

22

Een verrukkelijke avond.

Tegen de avond arriveerden de heer en mevrouw Flens op het eiland, samen met Karelkje en Flop, en een uur later stapten ook de drie knechten aan wal. Zij waren in een sigarenkistje overgetoeid en hadden daarbij de fijne attentie bedacht hiertoe het merk van Pa Pinkelman te kiezen, wat door deze zeer gewaardeerd werd. Het negertje was zo blij, toen hij tante Pollewop weer terugzag, dat hij over zijn hele blote bast glom van genoeg, terwijl Karelkje om de minuut zijn petje afnam en 'dag meneer Pinkelman' zei, tot verbazing van de heer Stalin, die hier een kapitalistisch gebruik in zag. Toen het etenstijd werd, liet tante Pollewop een klein spookje vanaf de vuurtoren op een toeter blazen en zetten allen zich aan de dis. Het was een geweldige tafel, dwars over het hele eiland en helemaal vol met spijsjes, die tante Pollewop uit haar eigen mond gespaard had. De bediening was heel eenvoudig. Want toen alle gasten gezeten waren, verhief zich Pa Pinkelman en riep: 'Zeg, jullie vinden het verder wel, niet?', waarna hij geheel voldaan weer ging zitten en een kippetje opensneed. De drie geesten gleden af en

aan en hadden er veel gemak van dat zij dwars door de tafel konden lopen, zonder iets om te gooien. Het werd een verrukkelijke maaltijd. Zelfs de heer Gortzak, die op zijn aparte eilandje zat te eten, kon af en toe een glimlach niet weerhouden, al bleef hij tegen.

Eerst hield Pa Pinkelman een rede over het Atlantisch Pact, daarna over het Scandinavisch Blok en tenslotte sprak hij onder stormachtige toejuichingen over het Verre Oosten en het standpunt der Wadden-eilanden inzake het Schuman-plan. De heer Churchill luisterde met open mond. 'Maar mevrouw,' sprak hij eindelijk, 'uw man is een genie.' Tante Pollewop kneep hem even in de wang. 'Heb je 't ook in de gaten,' antwoordde zij, 'ga door, Theo, je bent zo lekker op dreef.' Hierdoor aangemoedigd verhief Pa Pinkelman zich andermaal en sprak zo diepzinnig over de wet op de winkelsluiting, dat prof. Romme zijn vork neergooide en uitriep: "t Gaat *mij* boven m'n pet!', wat de hoogste lof is die een staatsman kan te beurt vallen. Vervolgens stond ook de heer Churchill op en las een paar bijzonder vernuftige gedeelten uit zijn Memoires voor, hiertoe de vertaling van de Volkskrant en Elseviers Weekblad gebruikend en zich over beide verwonderend. Het waren nogal aardige stukjes, en toen hij bij de conferentie van Jalta was gekomen en hoe hij dit tevoren allemaal zo bedisseld had, kon de heer Stalin zich niet meer houden van het lachen en legde zijn hoofd voorover in zijn soepbord, om tot zichzelf te komen. 'Enig, enig, hoe kòmt die man erop!' zo riep hij, 'dit is werkelijk een heerlijke avond!'

Hierna echter las de heer Stalin *zijn* visie op de conferentie van Jalta uit *zijn* Memoires voor, waar-

door de heer Churchill onder tafel rolde van genoeg, want het was zo helemaal anders dan hij zéker wist dat het geweest was.

‘Die Joop toch,’ zo fluisterde hij tante Pollewop in het oor, ‘die maakt er ook 'n potje van, 'n Rakker, onder ons gezegd. Maar onbetaalbaar op 'n avond als deze. Foei, ik dacht dat ik erin *bleef*.’ Hij stak een nieuwe sigaar op en veegde zich met een geruite zakdoek de tranen uit de ogen. Vervolgens las de heer Romme een hoofdartikel uit de Volkskrant voor, waarmee hij bijzonder veel succes oogste, waarna de heer Andriessen het partijprogramma der K.V.P. uit het blote hoofd voordroeg, wat de deur dichtdeed. Allen voelden zich slap van het lachen, behalve de Grote

Detective, die in het geheel niet begreep waar het over ging, maar wel iets *vermoedde*, en dit vermoeden ook neerschreef achter een appelboompje op de binnenkant van zijn linker manchet, in zeer kleine lettertjes en met onzichtbare inkt, zodat hij, twee dagen later thuishkomend, de grootste moeite had er uit wijs te worden, te meer daar de inkt van uitstekende kwaliteit was en onzichtbaar bleef, hoezeer hij ook probeerde er gewone inkt van te maken. Door deze tegenslag zijn wij niet gereed gekomen met de Grote Pinkelman Maaltijd en zullen de beschrijving daarvan alsnog moeten voortzetten.

Ook de heer Flens hield een rede. Hij was, zo zei hij, altijd een sufferd geweest. Dit was hij ook nu (applaus). Maar het verschil was, dat hij vroeger gedacht had *geen* sufferd te zijn en dat hij nu tenminste inzag dat hij *wel* een sufferd was (applaus en geroep van 'bravo!'). Hij wilde nog een stap verder gaan en rondborstig toegeven dat hij de grootste stommeling was, niet alleen in Nederland, maar in geheel het Atlantisch Blok (stormachtige toejuichingen). Hij achtte dit geen schande. Naast een geest als Pa Pinkelman waren we allemaal maar onbeholpen stumperds, deerniswaardige stakkerds en ellendige knoeiers (zwak applaus). Dat er van Karelkje nog iets terecht was gekomen, dat had deze aan Pa Pinkelman te danken. Pa Pinkelman immers had zijn horizon verbreed, hij had hem landen en volken laten zien en hem op de producten gewezen van veeteelt en nijverheid. Indien hijzelf als jongen het geluk gesmaakt had zulk een man te ontmoeten, dan was er meer uit hem gegroeid dan een schertsfiguur (donderende toejuichingen). Maar het was nu te laat (geroep van 'zeer juist! bravo!'). Hij had echter één troost; beter te laat, dan helemaal nooit. Ik dank

U. Toen de heer Flens geheel buiten adem weer ging zitten, kwam Pa Pinkelman spontaan op hem toe en zei bewogen: 'Kerel, meen je dat?' 'Welneen,' antwoordde de heer Flens.

Pa Pinkelman keek hem een tijdje verbaasd aan. 'Kijk eens,' vervolgde de heer Flens, 'wat ik je nu zeg, blijft onder ons. Het aardige aan jou is je totale onbeduidendheid. Je bent een nul en dat is je charme. Het blijft onder ons, nietwaar?' 'Natuurlijk,' zei Pa Pinkelman, 'daar kun je van op aan, wat dacht je dan? Ik beschouw dit als een zaak van vertrouwen.' 'Kijk,' vervolgde de heer Flens, 'ik ben natuurlijk veel slimmer dan jij. Ik verdien tonnen met Onroerende Goederen, ik beheers de haringvisserij, ik heb de staatsmijnen in handen, ik regel de olietoevoer uit China. Ik werk me 'n ongeluk. Jij werkt niet.' 'Neen,' zei Pa Pinkelman. 'En je *hebt* ook nooit gewerkt,' hernam de heer Flens. 'Nimmer,' antwoordde Pa Pinkelman rondborstig. 'Daar heb je 't,' sprak de heer Flens, 'je doet niets. En daardoor gebeurt er van alles. En ik doe van alles en daardoor gebeurt er niets. Begrijp je 't?' 'Neen,' zei Pa Pinkelman. De heer Flens drukte hem de hand. 'Zelfs *daarvoor* ben je nog te stom,' sprak hij hartelijk, 'als je 't begreep, was het mis. Maar nu je zelfs te suf bent om in te zien hoe suf je bent, nu ben je 'n heerlijke kerel.' Pa Pinkelman dacht hier achter een boompje heel lang over na, zonder te begrijpen waar het precies over ging. Toen zette hij zich aan tafel en vervolgde zijn kippetje.

23

Er rijst een meningsverschil onder de aanzittenden. Bezoek van den heer Eisenhower. Zienswijze van Pa Pinkelman op de Europese beschaving. Besluit.

Naarmate de maaltijd echter vorderde, werd de stemming gaandeweg meer gespannen. Het was tante Pollewop, die met de fijne intuïtie van een gastvrouw de eerste verschijnselen hiervan opmerkte. Zij zag de heer Mossadeq mokkend in bed zitten, terwijl de heer Churchill met zijn rug naar Stalin zwijgend een broodje at. Ook de heer Gortzak, die op zijn apart eilandje aan een apart tafeltje in een apart bordje soep roerde, werd door de heersende stemming van geprikkeldheid aangetast. Hij was altijd al tegen dit diner geweest, maar nu hees hij een klein rood vlaggetje en riep: 'We gaan allemaal naar de bliksem!' Pa Pinkelman deed wat hij kon om het dreigend handgemeen af te wenden, maar plotseling sprong de heer Eden dwars over de tafel op Visjinski af, terwijl Mossadeq niet alleen zijn kussen, maar zelfs een gehele peluw naar het hoofd van Stalin wierp. Dit was het sein voor een reusachtig gevecht, waarover op de naburige Wadden-eilanden nog jaren werd nagepraat. Vergeefs wierp tante

Pollewop zich tussen de strijdenden, vruchteloos hield Pa Pinkelman een rede over internationale samenwerking, het gaf allemaal niets. En, eerlijk gezegd, vond Pa Pinkelman het ook wel prettig, dat er zulke kolossale dingen op zijn gedeelte van de Watrot-benelux gebeurden.

Het bericht, dat de Grote Mogendheden op het eiland Rottum waren slaags geraakt, verwekte in de Tweede Kamer grote beroering. Op voorstel van Prof. Gerretson werd de overeenkomst van de Nederlandse regering met Pa Pinkelman nog eens hardop door de bode voorgelezen. De bode las het drie keer voor, steeds luider, en de derde keer stond hij bepaald te schreeuwen. Maar hoe men ook luisterde, er stond *niet* in dat het Pa Pinkelman verboden was dinertjes te geven aan de heren Churchill, Stalin, Mossadeq en Gortzak, om de eenvoudige reden dat niemand aan die mogelijkheid gedacht had. In ge-

wone omstandigheden zou de Kamer stellig het speciale regeltje gevonden hebben, waaruit bleek dat het toch niet mocht, maar nu Prof. Romme afwezig was vond men dit regeltje niet. Hierop werd de zaak aan de UNO overgelaten. De UNO kwam terstond in spoedvergadering bijeen. Ook zij las de overeenkomst met Pa Pinkelman hardop voor, maar kwam tot een geheel andere conclusie en wel deze: dat het er wel niet stond, maar dat het er gemakkelijk uit te halen was, als men het op een *bepaalde* manier las. Het was de afgevaardigde van Chili, die dit het eerst ontdekte. Deze hield de overeenkomst tegen het licht, ging op één been staan en kneep het linkeroog dicht. En jawel hoor, het stond er. Ook de andere afgevaardigden gingen dit toen doen, en waarachtig, het stond er zelfs zeer duidelijk. En op het laatst stond het er zo duidelijk, dat niemand begreep hoe het toch mogelijk was, dat men het niet eerder gezien had.

Besloten werd nu een slagkruiser naar Rottum te zenden, waaraan alle landen van de UNO zouden meebetalen. Amerika betaalde de kruiser, benevens het geschut, de bemanning en de verdere onkosten. De overige landen betaalden de rest. Nadat de heer Eisenhower een tournee door al deze landen gemaakt had om te kijken of ze dit inderdaad wel deden en nadat hij overal de belofte ontvangen had dat er werk van gemaakt zou worden, stak de kruiser na twee jaar in zee en kwam op het eiland Rottum aan.

Hier wachtte de heer Eisenhower een vredig schouwspel. Pa Pinkelman was bezig zijn tuinbonen te snoeien, terwijl tante Pollewop op een bankje toekeek en sprits nuttigde. Pa Pinkelman legde zijn schaar neer en kwam met uitgestoken hand op Eisen-

hower toe.

'Ike,' sprak hij, 'nog hartelijk gefeliciteerd met je benoeming.' 'Dank je,' sprak de heer Eisenhower, 'maar ik kom niet als president. Ik kom als generaal.' 'Precies,' zei Pa Pinkelman, 'zo zit het. Nu hartelijk gefeliciteerd dan *daarmee*.' 'Jawel,' hernam de heer Eisenhower, 'maar dit is eigenlijk een strafexpeditie, zie je. Ben ik te laat? Sla ik een figuur?' 'En hoe,' antwoordde Pa Pinkelman, 'ga naar huis en denk er niet meer aan.' 'Accoord,' zei de heer Eisenhower, 'alleen één ding: hou geen dinertjes meer. Geloof me, het geeft allemaal last. En dan nog wat. Geef me je bolhoed. Ik hou Europa gemakkelijk onder de duim, alleen die bolhoed is een onbereken-

bare factor. Laat mij hem voor je bewaren.' Pa Pinkelman aarzelde.

'Kom, zie het breed,' sprak de heer Eisenhower, 't is het enige, dat we nog *niet* hebben. De rest is allemaal binnen.' 'Je kunt naar de pomp lopen,' zei Pa Pinkelman opeens, 'ik hou m'n bolhoed op m'n kop, wat er ook gebeurt.' De heer Eisenhower glimlachte en drukte hem de hand. Hij was zichtbaar opgemonterd. 'Kijk eens,' sprak hij, 'daar komt natuurlijk heisa van in het Congres. Maar ik waardeer je standpunt. Er leeft nog wat in Europa, al is het 'n schijntje. Pinkelman, kerel, het ga je goed. En bedankt voor de sprits. Adieu.'

Pa Pinkelman beklom een duintop en staarde de kruiser nog lange tijd na. Hij begreep dat Europa een grote zandbak was geworden, waarin men wel mocht spelen, maar geen ruzie maken. En ook begreep hij dat het met zijn avonturen was afgelopen. Pa Pinkelman daalde naar beneden en ging naast tante Pollewop op het bankje zitten.

'Een eigenaardig man,' sprak hij dromerig. 'Dat ben jij ook,' zei tante Pollewop. 'Maar hij heeft een pet op,' hernam Pa Pinkelman, 'en een pet betekent macht.' 'Jij hebt je bolhoed,' zei tante Pollewop, 'en dat betekent ook iets.' 'Wat?' vroeg Pa Pinkelman. Tante Pollewop dacht na. 'Dat weet ik niet,' sprak zij eindelijk, 'maar één ding is zeker: *zij* hebben 'm *niet*'. 'Zo is het,' besloot Pa Pinkelman, 'en daar zullen we het op houden.'

En daar hielden ze het op en bleven er gezond bij. En hiermee legt de schrijver zijn pen neer en gaat languit op de grond liggen, overtuigd dat hij zijn best gedaan heeft en dat van niemand meer verlangd kan worden.